

№6 караша
ноябрь 2018 (13)

ZIAT

**Акжаркын
жан жайлы
ақиқат
4б.**

Редактор бағаны

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан жолы - 2050»: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Жолдауында: «Біз үшін болашағымызға бағдар ететін, ұлтты ұйыстырып, ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол – Мәңгілік Ел идеясы» деп, халқымызды алда күтіп тұрған асқар асуларды, төтенше маңызды мақсат-міндеттерді атап көрсетіп берген еді. Осы Жолдауда Қазақстан Республикасындағы білім беру мәселесін айрықша атап көрсетіп (Қазақстан жолы – 2050. 4 бағыт. БІЛІМ ЖӘНЕ КӘСІБИ МАШЫҚ - ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ, КАДР ДАЯРЛАУ МЕН ҚАЙТА ДАЯРЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒДАРЫ/ Біздің жұмыстарымыздың білім беру саласындағы басымдықтары), бұл салаға жаңашылдық енгізіп, түрліше реформалауды баса айтып көрсеткен.

Кез-келген мемлекеттің болашағы оның білім және ғылым деңгейінің қаншалықты дамуына тікелей байланысты. «Ел болам десең - бесігіңді түзе» деп ұлы Мұхаң айтқандай, осы күні өсіп-жетіліп келе жатқан жас жеткіншектерге, оқушылар мен студенттерге білім берудің соны тәсілдерін қолданып, олардың қоғамда толық азамат болып қалыптасуына ықпал ете білу керектігі күн тәртібінен түспеген мәселе.

Осы орайда «ZIAT» ғылыми-әдістемелік орталығы» ЖШС 2016 жылдың мамыр айынан бастап шығаратын «ZIAT» ғылыми-әдістемелік журналы білім беру және ғылым кеңістігіндегі инновациялық жаңалықтарды және педагогтар, студенттер, оқушылар мен мектепке дейінгі жастағы бүлдіршіндердің ғылыми-танымдық еңбектерін жариялап отырмақ. Журналдың негізгі міндеті: оқушылар, студенттер және ұстаздардың түрлі тақырып бойынша жазған еңбектерін көпшілік назарына ұсыну, мұғалімдерге білікті педагог ретінде қалыптасуға жәрдемдесу, ғылымдағы әр деңгейдің арасында қарым-қатынасты нығайтуға әрекет ету. Журнал мектепке дейінгі мекемелерден бастап жоғары оқу орындарына дейінгі аралықтағы мәселелерді қамтиды.

МАЗМҰНЫ - СОДЕРЖАНИЕ

Ақжарқын жан жайлы ақиқат

Төрекұлова Дәметкен Медиханқызы.....	4
--------------------------------------	---

Педагогикалық тәжірибе/Педагогический опыт

Багитова А.О. 8-халықаралық әйелдер мерекесіне арналған сценарий.....	10
Бадритдинова А.М. Съёмка местности. Правила оформления планов.....	12
Бесенбаева Г.С. Химический состав (минеральные и органические вещества) кости. Демонстрация «Исследование химического состава костей».....	17
Зейнетуллина Т.К. Менің атамекенім.....	23
Изгуттиева Г.А. Методика заучивания стихотворения.....	27
Иргашева С.Х. Треугольник и его виды.....	32
Камбарова Ф.С. Путешествие в страну геометрической фигуры.....	39
Косниязова Ж.Н. Зимние забавы.....	41
Муратканова П.М. Роботоландия.....	43
Темирханова Ж.Ж. Жол тәртібін білейік, аман-есен жүрейік.....	44
Төлеген А.С. Көңілді балалар.....	48
Төреғалиева А.Р. Айналайын анашым.....	50

Ғылыми ізденістер/Научное обозрение

Айтмуханбетова М.Б. Развитие креативного мышления детей на уроках русского языка....	53
Аманжолов Ж.М., Мухамбетова Л.К. Научные подходы к пониманию сущности термина «Логистика».....	55
Баяхметова Л.С. Кешенді талдау жұмыстарын жүргізу арқылы студенттердің тілдік функционалдық сауаттылығын арттыру.....	58
Газизова А.И., Мурзабекова Л.М. Активные формы обучения в изучении дисциплины «Анатомия».....	62
Идрисова С.А. Саз мектептерінде оқушыларға адамгершілік, құндылық бағдарын қалыптастырудағы мұғалімнің рөлі.....	65
Исақ Н.Д. Жемқорлық феноменіне қатысты теорияларды, оның алдын-алу бойынша технологияларын және үлгілерін жүйелі талдау.....	67
Смағұл Ж.М., Байкадамова Г.А. Лептоспироз собак в городе Астана.....	71
Тауманова Г.К. Мектепке дейінгі тәрбиеде бейнелеу өнерін дәстүрден тыс әдістер арқылы оқыту.....	73
Тюлебекова Д., Исабеков Н. Антидемпинг как инструмент защиты интеграционного рынка на примере Европейского союза и Евразийского экономического союза.....	74

Шығармашылық мүйісі/Уголок творчества

Материалы с детских творческих конкурсов.....	80
---	----

№6 (13) ноябрь 2018

Құрылтайшы/Учредитель
"ZIAT" Ғылыми-әдістемелік орталығы
Научно-методический центр "ZIAT"

"ZIAT" журналы 2016 жылы 25 мамырда
Қазақстан Республикасы Мәдениет және
Ақпарат министрлігінде тіркеліп,
№16000-Ж куәлігі берілген.

Журнал "ZIAT"

зарегистрирован 25 мая 2016г
в министерстве Культуры и информации
Республики Казахстан и выдано
свидетельство №16000-Ж.
ISSN: 2617-1937

Журнал Қазақстан Республикасының
мерзімді баспасөз тізіміне енгізілген.

МББ индексі 74926.

Журнал включен в список
периодических изданий
Республики Казахстан.
Индекс ППИ 74926.

Шығу жиілігі: Жылына 6 рет шығады
Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын
тілдерінде басылады.

Периодичность:

Выходит 6 раз в год,
материалы публикуются на
казахском, русском, английском языках.

Адрес редакции:
г.Астана, 010005
ул.А.Жубанова 5, ВП-3
тел.: 8 (7172) 904-666

E-mail:
ziat.journal@mail.ru

Сайт:
www.centeroir.kz

Журналды редакциядан
сатып алуға болады.
Жазыламын деушілер
жоғарыдағы мекен-жайға
хабарласа алады.

Таралымы/Тираж
1000

Редактор/ редактор:

Сергазина А.К.

Редактор орынбасары/Зам.редактора

Идрисов Б.Ш.

Беттеуші-дизайнер/Дизайн, верстка

Кимашева Г.Е.

Редакциялық алқа/Редакционный совет:

Жұманова Б.Қ. – "ZIAT" ҒӨО-ғы" ЖШС директоры

Урынбасарова Э.А. – п.ғ.д., профессор

Орынбаев А. А. – п.ғ.к.

Төрекұлова Д. М. – э.ғ.д., профессор,
ҚазҚЭЖХСУ "Менеджмент" кафедрасының меңгерушісі

Төрекұлова Ә. Н. – PhD докторы,
"ZIAT" ҒӨО-ғы" ЖШС ғылыми қызметкері
Ұмбетпаева С. К. – жоғары категориялы ұстаз,
РФ-ның еңбек сіңірген қызметкері, Ресей құрметті ұстазы

Баймағамбет О.А. – педагог-әдіскер

Жуманова Б.К. – директор ТОО "НМЦ "ZIAT"

Урунбасарова Э.А – д.п.н., профессор

Орынбаев А. А. – к.п.н.

Турекулова Д.М – д.э.н., профессор,
зав. кафедрой "Менеджмент" КазУЭФимТ

Турекулова А.Н - доктор PhD,
научный сотрудник ТОО "НМЦ "ZIAT"

Умбетпаева С.К – учитель высшей категории,
Заслуженный работник РФ, Почетный учитель России
Баймагамбет О.А – педагог - методист

Ақжарқын жан жайлы ақиқат

Өмірдің өтпелі кезеңдері мен белді белестері көп. Сол бұралаң жолда адамның алар асуы да, жетер жетістігі де жаратылысынан біткен алғыр мінезіне сәйкестендіріледі. Айталық білімге құштар, білуге құмар азаматтардың алдынан биік шыңдар көп шықса да табиғатынан талапты жандар үшін ол тек бір сыни кездей сырғып шығады. Содан болар көрген-білгенін көкейіне түйіп, білім сандығына жиып жүрген Дәметкен Төреқұлова үзеңгілестеріне кеңесші, ізбасарларына үлгілі ұстаз болып танылғалы біраз жылдың жүзі өтті. Толығырақ...

Төреқұлова Дәметкен Медиханқызы қазақтың даласындай кең мінезді, ақжарқын көңілімен кез келген жанды баурап алатын жан. Заты нәзік болғанымен экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі деген дардай атақтарынан болмысының бөлектігі байқалады. Оның үстіне артымнан із қалсын деген ізгі ниетпен осы күні Дәметкен Төреқұлова Қазақ экономика, қаржы және халықаралық сауда университетінің «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі қызметінде де елеулі еңбек етіп, қазіргі таңда құрметті профессор қызметін атқарып келеді.

Бүгінге дейінгі еңбек пен ізденіс жолында алған белестері де аз емес. Мәселен тізіп айтар болсақ, ҚР «Болашақ» халықаралық стипендиясының, ҚР «ЖОО-ның үздік оқытушысы - 2014» грантының, ҚР «Білім саласының құрметті қызметкері» төсбелгісінің иегері.

Өз еліміздегі білім ордаларының бірі Алматы халықтық шаруашылық институтының жоспарлы-экономикалық факультетін 1987 жылы тәмамдаған Дәметкен Медиханқызы еңбек жолын Алматы энергетикалық институтында бастап, кейін өндірістік салаларда экономист, бас экономист болып қызмет етеді. Жинаған біліктілігі мен тәжірибесін одан әрі шәкірт тәрбиелеу жолына арнап аға оқытушы, экономика кафедрасының меңгерушісі, факультет деканы, Ш.Есенов атындағы Ақтау мемлекеттік университетінің «Экономика және құқық» институтына басшы болып жалғайды. 2009 жылдан бері Қазақ экономика, қаржы және халықаралық сауда университетінің «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі болып еңбек етіп, қазіргі таңда кафедраның құрметті профессоры.

Білім жолы үлкен ізденіс пен еңбекті талап ететін сала. Осы жерде өз мақсатына жетіп, арманның асуын алар қиын да қызық, талабың талмаса жемісін көрер жарқын жолды тандаған Д.Төреқұлова елеулі еңбегінің жетістіктерін көруде. Көп жағдайда жазған, ғылыми зерттеулері мен әдістемелік құралдары еленіп, 130 аса ғылыми жұмыстары жарық көрді.

Оның ішінде басқару және экономиканың түрлі салаларында монография мен оқу құралдары бар.

Шабытқа шектеу жоқ демекші, өз қадамын экономиканың қыр-сырын меңгеруге арнаған ақжарқын жан Дәметкен Медиханқызы не шаруа болса да үйіріп әкететін қасиетке ие. Сондықтан сөз басында атап өткеніміздей шәкірт тәрбиелеп қана қоймай, тетелестерімен текетірес сәттері де батыл жанның алдында талай кездескен-тін. Ол кеңестік, комиссиялық, комитет, жұмыстары сынды жауапты топтарда біршама мүшелік етіп, айтар ойын тайсалмай жеткізеді. Мәселен Аккредитация мен рейтинг тәуелсіз агенттігінде, Қазақстан ұлттық индустриалдық палатасында, «Атамекен» Үкіметі» Қазақстан ұлттық палатасында, ҚР ҒБМ АҚ «Ғылыми қоры», ҚР Білім және ғылым ұйымы ұлттық ассоциациясының expertі, кеңесші сынды жауапты жұмыстарды да атқарды. Қазіргі кезде «ZIAT» журналының алқалық комиссиясына мүшелік етіп жүр.

Таудай талап біткен ұстаз Дәметкен Төрекұлова білімін шыңдап, біліктілігін арттыру үшін 2013-2014 жж. Ұлыбританияның Нортгемптон университетінде «Жоғарғы мектепте оқудың теориясы мен әдісі» бағытында сынақтан өтіп, Mancosa (OAP, 2010ж), Woosong (O.Корея, 2012ж) университеттерінде де тәжірибелік жұмыстарын жүргізген. Осы орайда Еуропалық жаратылыстану академиясы (Эдинбург) мен Ресей жаратылыстану академиясының мүше-корреспонденттері деңгейінде де жұмысын жүргізуде.

Қашан және қандай жағдайда да жинақы, ұстамды, бойындағы ерекше байсалдылығы байқалып тұратын Дәметкен Медиханқызы жайлы білетіндер аса ілтипатпен сөз қозғап, білікті маман жайлы жайдары көңілмен әңгіме қозғайды. Ана тілінен өзге орыс және ағылшын тілін жетік меңгерген үлгілі ұстаз «үлкенге-құрмет, кішіге-ізет» қағидамен ұрпақ тәрбиелеп, аяулы ана, адал жар, тәрбиелі қыз ретінде де жақындарына жақсы белгілі. Ол жайлы ендігі кезекте әріптестері мен қызметтестері, шәкірттері сөз етсін.

Примерная дочь, заботливая мать и любящая бабушка

Дәметкен Медиханқызы не только ученый, как говорится, от Бога, но и примерная и благодарная дочь. Когда она начинает говорить о своих родителях, у нее в глазах появляется особый блеск любви к ним и благодарности. Я думаю, что все эти качества она получила с молоком своей матери. Она не только любимая дочь, но и заботливая мама своих детей, заботливая бабушка внуков. Воспитывая своих детей, она дала им достойное образование, и ее дети нашли свое место в нашем обществе. Выросли патриотами своего государства,

которые на сегодняшний день работают во благо страны и вносят свою лепту в развитие и процветание Родины.

д.э.н., профессор Каменова М.Ж.

Орны ерекше көркем тұлға

Өмірдің өрнек жолдарында түрлі жанмен дәмдес-тұздас, қызметтес, аралас-құралас болу адам жолының ерекше кезеңдерінің бір беткейін білдіреді. Сондай кезде біздер адам бойынан таза көңіл, адал ниет, жарқын мінез іздейтініміз рас. Адамның бойындағы ізгі қасиеттер туралы айтқанда аяулы, қадірменді Даметкен Медиханқызы ойға түседі.

Даметкен Төреқұлова еңбекқор, ғылыми жолдағы жауынгер, оқымысты ғалым және өнегелі ұстаз. Қолына түскен кез келген жұмысты дөңгелетіп әкететін Даметкен Медихановна, ғылыми жолдағы жетістіктеріне де қанағат демесі анық. Себебі білім жолы таусылмас қазына сынды, түбін қазған сайын қызықты дүниелерге тап боласың, әрі ертегідегідей соңын іздеп шабыласың. Алайда ыстығы мен суығы қатар келетін ғылымда да Даметкен Төреқұлованың алған белес, жеткен жетістіктері бар.

Адамда арман көп қой. Және де ол таусылмайды емес пе? Сол секілді біздің ақылшымыздың да арманы бар болар. Бірақ ол бақыттымын деп толық айта алады деп ойлаймын. Біздің тілегіміз, төңірегіңе шашқан адамгершілік нұрың ортаймасын. Қашанда Сіз қадірлісіз. Өзіңізге зор денсаулық, амандық тілейміз.

Шәкірті әрі әріптесі Гүлнұр

Ученый от Бога

Если вспомнить о поколении ученых экономистов, внесших весомую лепту в становлении и развитии казахстанской школы экономистов, то Даметкен Медиханқызы Турекулова является одним из ярких представителей. Являясь представителем бизнеса, ей приходилось заниматься поисками нестандартных путей решения обширных проблем. Она поняла, что решить поставленные проблемы можно опираясь на науку. Ее всегда интересовал широкий круг разнообразных проблем социально-экономического развития общества.

Даметкен Турекулова личность незаурядного масштаба, оптимист по натуре, целеустремленный, темпераментный по характеру энтузиаста, умеющего довести начатое дело до логического завершения. Ее всегда окружают молодые ученые, докторанты, магистранты и студенты, занимающиеся научной деятельностью. Потому что Даметкен Медихановна обладает редким

даром заряжать свое окружение к созидательной работе, поскольку имеет сильную веру в полезность науки в целом, обладает чутьем на способных молодых людей, умеет оценивать их достоинства, пробуждать в них стремление к служению науке. Ее усилия плодотворны, поскольку готовит плеяду ученых-экономистов и продолжает давать нам и многим начинающим исследователям подлинный пример созидательного творца.

Отличительной особенностью ее научных трудов является теоретическое осмысление сущности экономических проблем и выявление механизмов их решения, что воплощено в научных работах, публикуя их результаты в научных отечественных периодических изданиях, в рейтинговых изданиях ближнего дальнего зарубежья, сборниках научных конференций казахстанских вузов, а также вузов России, Украины, Узбекистана, Грузии, Киргизстана. Она участвовала в работе различных республиканских, международных научно-практических конференций, симпозиумов, форумов. За время работы в сфере образования повышала квалификацию в вузах России, Казахстана, Южной Кореи, Чехии, Китае, Англии, Германии и др. Даметкен Медихановна обладатель звания "Лучший преподаватель вуза" 2014 года.

Мой дорогой друг и учитель!

С Даметкен Медихановной мне посчастливилось познакомиться в феврале 2010 года, когда я пришла работать в КазГЮУ на кафедру «Экономика и менеджмент».

Тогда я узнала доктора экономических наук, профессора, академика Академии естественных наук Республики Казахстан Турекулова Даметкен Медихановну.

Меня покорило, как умело она находила язык с обучающими, с легкостью держала под контролем все аудиторию. На ее занятиях было очень интересно и познавательно.

После работы мы засиживались до позднего вечера, писали статьи, делали вырезки. Двери профессора всегда открыты. Она всегда находила слова утешения и поддержки, всегда и чаем угостит и накормит.

Она является автором свыше 150 научных трудов, в том числе имеются монографии и учебные пособия по различным отраслям управления и экономики.

Она не просто ведет лекции и практические занятия на бакалавриате и магистратуре, но и вдохновляет студентов, магистрантов и докторантов. Поэтому и смогла подготовить ряд докторов философии PhD по специальности «Менеджмент» и «Экономика», и ряд докторов, представивших и успешно защитивших диссертации на соискание профессиональной степени «Доктор делового администрирования» (DBA).

А уж количество аспирантов и соискателей, успешно защитивших кандидатские диссертации в области управления, давно перевалило за десяток.

В настоящее время профессор Турекулова продолжает осуществлять руководство дипломными и магистерскими работами, научно-исследовательской работой докторантов PhD по специальностям «Менеджмент» и «Экономика». Это значит, что количество грамотных ученых-экономистов в нашей стране вырастет еще больше.

Через какое то время наши пути разошлись, но мы всегда были на связи. Через семь лет мы вновь вместе работаем на одной кафедре «Менеджмент» в КазУЭФМТ.

Я очень благодарна судьбе, что на моем пути встретился такой человек. Да, это – про Вас, именно так – Вы человек с большой буквы. Я очень уважаю и люблю вас, Даметкен Медиханқызы!

Доктор экономических наук, профессор Турекулова Даметкен Медиханқызы невероятно талантлива, как ученый и преподаватель. Она не боится отстаивать собственную точку зрения, вступать в научные споры с любыми самыми именитыми учеными. И всегда делает это тактично, интересно, красиво и деликатно. Поэтому к ней часто прислушиваются ее коллеги.

Отличительной чертой ее научного стиля является присутствие на страницах публикаций живой дискуссии как с маститами, так и с молодыми учеными. Это делает работы Даметкен Турекуловой интересными не только для ученых, но и для студентов, магистрантов, докторантов, которые получают знания о дискуссионных вопросах управления.

Остается лишь поражаться тому, как успевает она блестяще реализоваться во всех своих ипостасях. Кажется, что в ее сутках больше двадцати четырех часов, чтобы все осмыслить, решить, осуществить, написать...

Пройдя свой путь, ей есть что подитожить, но это еще не предел! Это значит, что будут новые открытия, воспоминания, идеи, мнения, сомнения... Эту женщину уважают и любят многие поколения! Поэтому в этот прекрасный светлый день, день рождения Даметкен Турекуловой, хочу пожелать ей всех благ, успехов в любых начинаниях, а самое главное здоровье, чтобы она могла радовать нас с новыми полезными научными открытиями. Спасибо, что вы есть, Даметкен Медихановна!

асс.профессор Нургалиева Ж.Е.

Ізетті жанның ізгі жолы

Мен 2015-2016 оқу жылдарының басында Астанаға Атырау мұнай және газ университетінен келіп, Қазақ экономика, қаржы және халықаралық университеті ректоры, Халықаралық жоғары мектеп ғылым академиясының академигі, педогогика ғылымдарының докторы, математика профессоры Сарсенғали Әбдіманаповтың қабылдауында болдым. Біраз уақыттан соң осы университеттің «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі, экономика ғылымының докторы, жоғары оқу орындарының үздік оқытушысы, профессор Төреқұлова Даметкен Медиханқызы мені кафедра профессоры лауазымына қабылдады. Сол күн дәл бүгінгідей есімде. Алдымнан ақ маңдайлы, күлім көзді, оймақ ауыз деп қазақтың сұлу сөзімен суреттер болсам, Даметкен апай шықты. Жұмсақ үнді дауысымен, ілтипат білдіріп, кезіккен жанға кеуде кермейтін бауырмалдылық танытып, ізетпен құттықтады. Осыған дейін де дарынды басшылығын құлағым шалып жүргентін. Алайда көзбен көрген бір бөлек, әрі жадына ерекше әсер қалдыратыны сөзсіз. Бірер ауыз сөзбен сол жайлы естелік жазуға ұйғарғаным содан болар.

Бұрынырақ аталмыш оқу орнының «Менеджмент» кафедрасы Даметкен Медиханқызының басшылығымен үлкен жетістіктерге жеткенін білетінмін. Сондықтан бұл кафедраға үлкен қуанышпен, әрі үзілмес үміт арта келген едім.

Даметкен Медиханқызы мені ақ жарқын, адамгершілік пейілімен бірден ұжым құрамына ендіріп, жайдары келбетімен баурап алды. Мен жаңа таныстарға, жат ортаға бірден бауыр басып кеттім. Бірден іске кірісіп, ақылшым мен кеңесшіме айналған ұстаздың ізінен ере жөнелдім. Бос отырған жанды көрсе жиренер мінезімен, көмек-кеңесін аямай, маған барын салып қамқорлық танытты.

Сол мезеттен кафедра меңгерушісі профессор Төреқұлова Даметкен Медиханқызының ұсынысымен 2016-2017 оқу жылдары «Дағдарысқа қарсы басқару» атты оқу құралын баспаға даярлап, жарыққа шығардым. Одан әрі шабыты шайқалмасын деген ниетінен болар, мені соңынан ерте жүріп тағы да 2017-2018 оқу жылдарында Даметкен Медихановнамен біріге отырып «Менеджмент» атты оқу құралын шығардық. Көрген-білгені мол жанның тәжірибесіне терең үңіліп, зейін қойып жұмыс істедім. Әрі жүре келе бақылағаным, алғыр ұстазға алғысы шексіз тек мен ғана емес екенмін.

Ол кісі, яғни Даметкен Медиханқызы, ғылыми жолда үлкен жетістіктерге жетіп қана қоймай, жиған-тергенін жастарға үйретіп, оларды ғылымға баулып, көптеген ғылым кандидаттары мен докторларын даярлаған үлкен ұстаз екен. Ол кісінің басшылығымен "Менеджмент" кафедрасында «Менеджмент» пен «Мелекеттік және жергілікті басқару»

мамандықтары бойынша көптеген жылдар бойында жоғары дәрежеде магистранттар даярлануда, ал 2017 жылы тікелей Даметкен Медиханқызының жетекшілігімен кафедрада «Менеджмент» мамандығы бойынша PhD докторантура ашылып, аталған мамандық бойынша докторанттар қабылданып, оқытылуда. Еліміздің жарқын болашағы үшін қызмет етер азаматтар білім алуда дер едім.

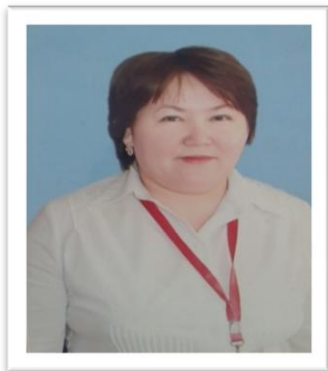
Бүгін де бұралаң жолы көп білім жолында Даметкен Медиханқызы үлкен ғылыми жобаға жетекшілік етіп жүр. Ол жобаның бір емес бүкіл ұжымға, келер шәкірттерге әкелер пайдасы мол боларына өз басым сенемін. Себебі не жасаса да өрнектеп, әсемдеп, бірінші кезекте ұрпақ пайдасы үшін жұмыс істейтін ұстаздың еңбегі қай уақытта да еленіп келеді.

Құрметті Даметкен Медиханқызы! Мен сізбен бір ұжымда, бірлесіп қызмет атқарып келе жатқанымды мақтан тұтамын. Қазақ айтады ғой "жаманмен өткізген мың күніңнен, жақсымен өткізген бір күнің артық" деп. Сондықтан жақсы адамның қасында жүргенім үшін үлкен бақытқа бөленіп келемін.

Құрметті ұстаз! Сізді төл мерекеніз туған күніңізбен құттықтаймын. Еңбек жолында төккен мандай теріңіз еліміздің нұрлы шуағына айналып, соныңыздан ерген адал ұрпақтың абыройыңызды асқақтатар жемісін көріңіз. Білім іздеген жауапты жолда жарқын күндеріңіз көп болсын. Сізге алда да ұстаздық және ғылыми қызметтерде жетістіктеріңіз жалғасын тапсын деген тілегімді қосамын.

т.ғ.д., профессор Оразбаева К.

8-халықаралық әйелдер мерекесіне арналған сценарий

Багитова Акмарал Оржановна, тәрбиеші
Атырау облысы, Жылыой ауданы, Құлсары қаласы
«Гүлдәурен» ясли бақшасы КМҚК

Сазды әуенмен балалар әуен залына кіреді.

Жүргізуші: Ана десем алғыс алам халқымнан

Ана десем теңіз болам шалқыған

Ана десем ашылады, қабағым

Ана десем әділдікті ұғамын

Біз ғана емес

Қадір тұтқан бабалар

Ана деген тіршіліктің тірегі

Армысыздар қасиетті аналар.

Аяулы біздің аналар мен әжелер, қыздар сіздерді бүгінгі көктемнің алғашқы мерекесі 8-наурыз құтты болсын сіздерге арналған бүлдіршіндеріміздің ән-шашу мерекесін қабыл алыңыздар.

Құттықтау сөзді балабақшамыздың меңгерушісі Ляззат Сергей қызына береміз.

Бүгінгі мерекемізді бүлдіршіндеріміз «Айналайын анашым» әнімен ашқалы отыр.

Жүргізуші: Жарайсыңдар балалар. Ортаға аналарға арналған тақпақтарымен.

Інжу: Әлпештеген, аялаған

Ақ сүт берген апатайым

Өз қолыңмен жазып бүгін

Мейрамыңмен құттықтаймын

Кәусар: Айналайын анашым

Көкте күн боп жанасың

От жүрегің елжіреп,

Құшағыңа аласың

Жалғас: Ақ анашым аппағым

Өзің жайлы тақпағым

Өзің жайлы әнім де

Арнадым саған бәрінде

Медина: Ана-біздің күніміз

Ана-біздің гүліміз

Балаларды қуантып

Ұзақ өмір сүріңіз

Айсұлтан: Жанымызды жайнатқан

Сіздерсіз ғой аналар

Зор денсаулық, мол бақыт

Тілейміз, біз балалар.

Жүргізуші: Өте тамаша балалар.

Құс бағушы: Балапандарым құстарым біз көктем мезгілін көп күттік. Көктем келді. Ендеше, аулаға серуенге шығайық. Мен сендерге жем шашамын (сол кезде мысық кіреді).

Мысық: Мяу-мяу, қандай сүйкімді балапандар менің жегім келіп тұр, жеймін. (балаларға қарай ұмтылады).

Құс бағушы: Саған не болды күннің көзіне қарашы (күнді меңзейді).

Мысық: Шуақты.

Құс бағушы: Білесің бе? Бүгін аналардың мерекесі менің құстарым мен балапандарыма тие. Сенің бізге осы мерекеге орай қандай сыйлығың бар.

Мысық: Мяу-мяу, менің марғауларым қайда екен аналарымыздың мерекесіне билеп берейік. Қане марғауларым кеттік.

«Марғаулар» биі

Жүргізуші: Жарайсыңдар марғаулар. Мінеки, балалар асыға күткен көктемнің шуақты күндері де бізге келіп жетті. Көктемге арнаған тақпақтарымен ортаға:

Нұрдәль: Көктем, көктем көктемде,
Құстар келіп жеткенде
Біз қуанып қаламыз
Әнмен қарсы аламыз

Гүлім: Көктем, көктем, көктемде
Күн шуағын төккенде
Күлім-күлім қағамыз
Ойнап, асыр саламыз

Қайсар: Күн нұрын сепкен
Жер жылып кепкен
Тал бүршік төккен
Көңілді көктем!

Әділжан: Көктем келіп шуақты
Қар еріп су ақты
Құлпырды жер жүзі
Күн нұры қуантты!

Жүргізуші: Өте тамаша, рахмет балалар.

Аналарды сүйеміз

Ақылын ойға түйеміз

Әжені де, ардақтап,

Әдеппен бас иеміз

Ендеше, біздің бүлдіршіндеріміз әжелеріне арнаған әнін айтады.

«Әжетайым» әні

Жүргізуші: Ой, балалар рахмет. Балалар қараңдаршы біздің көлге аққулар келіпті. Аққулар қандай әдемі құс. Бізге қазір аққулар билеп береді.

Би «Аққулар»

Жүргізуші: Балалар біз жаңа асыл әжелерімізге арнап ән айттық. Енді әжелерімізге арнаған тақпақтарымыз бар ма? Ортаға тақпақтарымен:

Айсана: Менің әжем әліде
Ұқсамайды кәріге
Шәй қайнатып береді
Біздің үйдің бәріне.

Мейірбек: Өзің мені өсірген
Айналайын ақ әжем
Тентек болсам кешірген
Балдай тәтті бал әжем

Алина: Менің әжем, ақ әжем

Ұл мен қыздың бағы әжем
 Ертегі айтып бер десең
 Айтып береді тағы әжем.
Бекжан: Әже деген көп шығар
 Әжемдей менің жоқ шығар
 Мейірімді бұл кісі
 Қандай әсем күлкісі.

Жүргізуші: Жарайсындар балалар, бәрімізде әжелерімізді жақсы көреді екенбіз. Ендеше, әжелерімізге биде билеп берейік.

Би «Вальс»

Жүргізуші: Әлпештеген аялаған
 Ақ сүт берген апатайым.
 Өз қолыммен жазып бүгін
 Мейрамыңмен құттықтаймын!

Аналар балаларымыздың өздеріңізге арнаған гүл шоқтарын қабыл алыңыздар. Осымен аналарымызға арналған ертеңгілігіміз аяқталды.

Съёмка местности. Правила оформления планов.

(Естествознание, 5 класс)

Бадритдинова Айсулу Мухамеджановна

КГУ «Школа – гимназия №7 отдела образования акимата города Тараз»

Школа-гимназия №7	Учитель: Бадритдинова А.М.
Предмет: Естествознание	Класс: 5 Урок №: 10 Дата:
Тема урока	Съёмка местности. Правила оформления планов.
Тип урока	Урок - экскурсия.
Цели урока	Образовательные: 5.2.5.3 – осуществлять съёмку местности по одному из способов (глазомерная, полярная, маршрутная) 5.2.5.4 – составлять простые планы местности в соответствии с правилами оформления планов Развивающие: - развитие умения работать с компасом; - обучение навыку составления простейшего плана местности; - умение объективно оценивать свою работу. Воспитательные: - воспитание ответственности за результаты своей деятельности - воспитание бережного отношения к природе
Критерии оценивания	Учащийся достигнет цели, если будет: • выполнять съёмку данной местности; • работать с компасом;
Языковые цели	Ученики могут: • устно осуществлять комментированный показ планов местности; • читать планы местности; Лексика и терминология, специфичная для предмета: масштаб; азимут;

	ориентирование на местности план местности Полезные выражения для диалогов и письма: • На плане местности изображают только те объекты, которые... • Чтобы по плану местности рассчитать расстояния, необходимо... • При составлении плана местности обязательно необходимо выполнить такие требования, как...	
Привитие ценностей	Ценности: Забота об окружающей среде и стремление к устойчивому развитию Навыки: Критическое и творческое мышление, уверенность в себе и навыки рефлексии, общение, обоснование действия и рефлексия	
Межпредметные связи	Биология, география	
Ход урока		
Запланированные этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока	Актуализация знаний по правилам поведения в природе, дорожного движения. Целями урока. Знакомство с видами работ и оборудованием. Деление учащихся на группы. Проведение экскурсии.	Оборудование. Планшеты, компасы, транспортир, карандаш, ластик, альбомный лист.
Середина урока	Остановка 1. Ориентирование на местности. Что значит ориентироваться на местности? Задание 1. (По компасу определить стороны горизонта) Критерии оценивания: определяют стороны горизонта. Называют направления. В каком направлении от школы находятся парк, автобусная остановка, шоссе, ДК? Какая местность в районе стоянки автомашин возле ДК (плоская или холмистая)? Задание 2. Записать в тетради названия деревьев, кустарников, животных, птиц которые встретятся на маршруте. Формативное оценивание: самооценка Задание 3. Групповая работа. Глазомерная съёмка по маршруту движения (одна на группу). Учащиеся, двигаясь по маршруту, работают группами.	Компас, альбомный лист, карандаш.

Остановка 2. (парк возле ДК).
Задание 4. Описание парка.

Критерии оценивания: называют природный комплекс, объясняют значение парковых зон, делают вывод.

К какому природному комплексу относится парк?
(искусственный природный комплекс, антропогенный)

Для чего в городах высаживают так много парковых зон?

(Очищение воздуха, создание благоприятных условий для жителей города, создание микроклимата).

Значит можно сделать вывод, что парки нам нужны, и мы должны, бережно относиться к паркам, несмотря на то, что они являются искусственной природной зоной.

Что еще находится на территории парка? *(игровые площадки, стадион, пересекают дорожки)*

На какой территории находится парк *(плоская или холмистая)*?

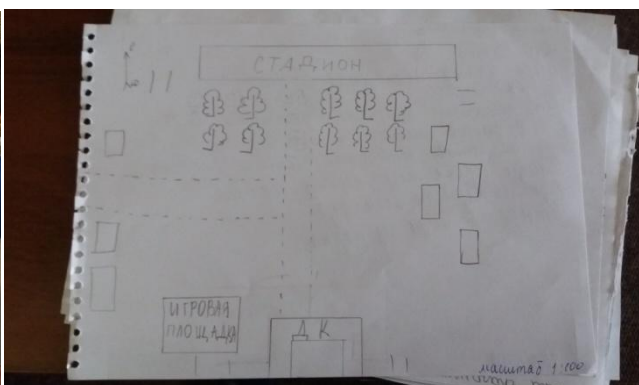
Тетрадь, компас,
 альбомный лист,
 планшет.

	Почему здесь нет диких животных? Определите с какой стороны парка находятся жилые дома? Стадион? Выходы из парка? 	
Конец урока 15 минут	Задание 4. После полевых работ каждая группа в классе составляет планы местности, оформляет их в соответствии с требованиями к планам и знакомит класс с результатами своей деятельности Критерии оценивания: составляют план местности. Описывают план. Формативное оценивание: взаимооценка Подведение итогов урока. Рефлексия: - что узнал, чему научился; - что осталось непонятным; - над чем необходимо работать. Домашнее задание. Повторить термины. Задание для более сильных учащихся составить план своего маршрута домой.	
Деференциация Учитель наблюдает за работами групп. Более сильные учащиеся оказывают помощь более слабым учащимся. Сильные учащиеся ведут съемку местности, слабые ведут запись маршрута.	Оценивание Проводится в конце урока, после защиты группами работ. Оценивается работа всей группы.	Здоровье и соблюдение техники безопасности Учитель наблюдает и создает необходимые условия для соблюдения правил техники безопасности. проведение бесед по ПДД и правилам поведения на природе.
Рефлексия по уроку	Цели урока соответствовали теме и возрасту учащихся.	

Были ли цели урока/цели обучения реалистичными? Все ли учащиеся достигли ЦО? Если нет, то почему? Правильно ли проведена дифференциация на уроке? Выдержаны ли были временные этапы урока? Какие отступления были от плана урока и почему?	Все учащиеся справились с заданием. Дифференциация на уроке проведена правильно, все учащиеся были задействованы. Каждый выполнял свою работу. Временные этапы урока не выдержаны, так как урок проводился в парке, поэтому учащиеся были приглашены на 20 минут раньше. Общее время урока составило 60 минут. Отступлений от плана урока не было.
Общая оценка Какие два аспекта урока прошли хорошо (подумайте как о преподавании, так и об обучении)? 1: Познавательный (учащиеся работали самостоятельно, закрепили знания природная зона, план местности, охрана окружающей среды) 2: Развитие сенсорной среды (развитие глазомера, ориентирование на местности, умения аргументировать и доказывать свое мнение) Что могло бы способствовать улучшению урока (подумайте как о преподавании, так и об обучении)? 1: Увеличение времени стандартного урока. 2: Наличие компасов и планшетов у всех учащихся. Что я выявил(а) за время урока о классе или достижениях/трудностях отдельных учеников, на что необходимо обратить внимание на последующих уроках? Класс дружный, более сильные учащиеся не отказывают в помощи более слабым учащимся. К сожалению не все учащиеся запомнили значение условных знаков, определяют стороны горизонта, некоторые не умеют использовать компас, связано с тем, что не все смогли приобрести. На следующем уроке повторить термины: план местности, условные знаки, ориентирование.	

Химический состав (минеральные и органические вещества) кости. Демонстрация «Исследование химического состава костей»

Бесенбаева Гульмира Сембаевна

Назарбаев Интеллектуальная школа химико-биологического направления г.Алматы

Дата	Школа: НИШ ХБН г. Алматы		
ФИО учителя:	Бесенбаева Гульмира Сембаевна		
Цель профессионального развития	Развитие функциональной грамотности чтения на уроках биологии через дифференцированный подход		
Раздел долгосрочного плана: 9.2В Движение			
Класс : 9	Кол-во присутствующих		отсутствующих:
Тема урока	Химический состав (минеральные и органические вещества) кости. Демонстрация «Исследование химического состава костей».		
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)	9.1.6.3 исследовать химический состав костей		
Цели урока и задачи:	- описывать химический состав кости; - раскрыть значение химического состава кости для свойств кости.		
Критерии оценивания	Учащиеся могут: - описывать химический состав кости; - раскрыть роль химических веществ для формирования свойств кости; - установить связь между составом костей и их свойствами.		
Дифференциация	Все учащиеся: будут знать химический состав кости Многие учащиеся: будут понимать о роли химических веществ для кости Некоторые учащиеся: смогут объяснить значимость изученной темы, его значение в жизни, на практике		
Языковые цели	Учащиеся смогут: работать с текстами по тематике урока (чтение), отвечать на открытые вопросы для формативного оценивания, письменно (письмо) представить в виде оформленной работы в группе, индивидуальной работы, отвечать на вопросы заданные в процессе урока (говорение). Предметная лексика и терминология Химический состав кости ... Органические вещества кости ... Неорганические вещества кости ... Терминология урока		
	Русский	Казахский	English
	Декальцинированная кость	Декальциленген сүйек	Decalcified bone

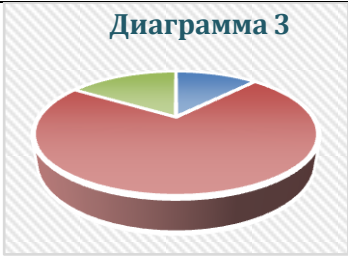
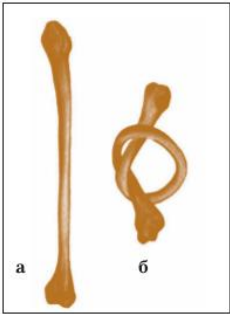
	Прокаленная кость	Қызған сүйек	Calcined bone	
	Прочность	Беріктігі	Strength	
	Упругость	Серпімділік	Elasticity	
	Твердость	Қаттылық	Hardness	
	Хрупкость	Сынғыш	Fragility	
Привитие ценностей	Комуникабельность Необходимость совместной работы и планирования деятельности в командной работе обеспечивают дружелюбные отношения учащихся и развивают их комуникабельные качества для работы в колаборативной среде обучения: развитие умений социально, культурно, этично и приемливо взаимодействовать с другими учащимися в командной работе. Общенациональная идея «Мәңгілік ел». Формирование интереса детей к академическим знаниям, обучению на протяжении всей жизни для блага Родины. Элементы урока также направлены на самообучение, самообразование, развитие критического мышления у учащихся и реализации трехязычной политики в образовании. Нравственный аспект урока предполагает: формирование чувства ответственности за свое обучение; уважительное отношение к окружающим, ответственное отношение к своему здоровью и здоровью близких, развитие межкультурной осведомленности.			
Межпредметные связи	Связь с дисциплинами: химия (химический состав кости), физика (описание прочности кости), физкультура (влияние физкультуры и спорта на развитие прочности кости).			
Навыки использования ИКТ	ИКТ используется в начале урока, просмотр видеофрагмента для активизации внимания учащихся на определение темы и цели урока;			
Предварительные знания	Скелет и кости			
Ход урока				
Запланированные этапы урока	Запланированная деятельность на уроке			
Начало урока 1-мин.	Организационный этап: Приветствие учащихся, проверка подготовленности к уроку (наличие принадлежностей)			Карточки, маркеры
2–4	Этап проверки ранее полученных знаний: Вопросы и задания по пройденной теме «Виды суставов» Т, F 1. К двучосным суставам относится эллипсовидный сустав. Т 2. Плечевой сустав по форме относится к блоковид-			

19

	ченийи веществ: Строение – Состав – Свойства - Применение Терминология по теме урока							
Середина урока 10-14	Работа в группах Критерии оценивания работы в группе: <table border="1"> <thead> <tr> <th>1 группа</th><th>2 группа</th><th>3 группа</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Демонстрируют свойства прокаленной кости В таблице правильно указаны свойства прокаленной кости</td><td>Демонстрируют свойства декальцинированной кости В таблице правильно заполнены свойства декальцинированной кости</td><td>Демонстрируют свойства нормальной кости В таблице правильно заполнены свойства нормальной кости</td></tr> </tbody> </table>	1 группа	2 группа	3 группа	Демонстрируют свойства прокаленной кости В таблице правильно указаны свойства прокаленной кости	Демонстрируют свойства декальцинированной кости В таблице правильно заполнены свойства декальцинированной кости	Демонстрируют свойства нормальной кости В таблице правильно заполнены свойства нормальной кости	Раздаточный текстовый материал, таблица пустая
1 группа	2 группа	3 группа						
Демонстрируют свойства прокаленной кости В таблице правильно указаны свойства прокаленной кости	Демонстрируют свойства декальцинированной кости В таблице правильно заполнены свойства декальцинированной кости	Демонстрируют свойства нормальной кости В таблице правильно заполнены свойства нормальной кости						
15-17		Для демонстрации на группу выдается лоток с оборудованием: чашки Петри, кости (нормальная, декальцинированная, прокаленная), ступка, пестик.						
18-20		презентация						
21-23	Стадия «Осмысления» Работа с текстовым материалом. Цель: наглядно убедиться, что связь строения и функции проявляется не только в морфологических признаках, но и в особенностях химического состава костей.	Рабочие листы						
24-26	Задание в группах: 1. Изучите текстовый материал. 2. Описать свойства предложенной кости. 3. Заполнить таблицу 1 группа – Нормальная кость 2 группа – Декальцинированная кость 3 группа – Прокаленная кость. Выступление групп. Взаимооценивание по критериям.	Оборудование для демонстрации качественных реакций						
27-32	Работа в рабочих листах Самооценивание таблицы группой Демонстрация опыта на качественные реакции на карбонаты и фосфаты. Работа в группах. Задание: Обсудить в группе диаграмму и определить о какой возрастной категории людей идет речь? Диаграмма 1 Диаграмма 2	Раздаточный материал для индивидуальной работы						

	Диаграмма 3 Вопросы для обсуждения: Можно ли маленьких детей раньше времени заставлять ходить? Поясните свой ответ. Как вы думаете влияют ли занятия физкультурой и спортом на развитие костной ткани? Поясните свой ответ. Какие по возрасту люди (молодые или старые) чаще подвержены переломам костей? Поясните свой ответ. Закрепление изученного материала. Индивидуальная работа Задания для индивидуальной работы 1. От наличия органических веществ зависит А. Эластичность и упругость В. Твердость С. Высокая прочность [1] 2. Подпишите представленные на рисунке кости и их свойства. а) [1] б) [1] 3. У детей чаще деформируются кости, у пожилых чаще встречаются переломы костей. Чем это объяснить? [2] Чем объяснить высокую прочность скелета при относительной его легкости? [2] Оцените роль занятия физкультурой и спортом на развитие костной ткани. [2] Итого: 9	
Конец урока 33-37	Стадия «Рефлексии» Закрепление изученного материала «Выбор ячейки» - учащиеся выбирают одну из четырех предложенных ячеек и выполняют соответствующее ему задание.	Презентация
38-39	<i>Рефлексия «Газетный заголовок» - учащиеся дают заголовок к теме урока</i> <i>Подведение итогов урока.</i>	
Домашнее задание: 40	Задание на выбор. Почему у детей часто встречаются искривления кос-	

	тей? Почему в вашем возрасте нужно постоянно следить за осанкой? Дайте рекомендации. От чего произошло слово «кость» и название персонажа русских сказок - Кощей Бессмертный. Объясните, почему кости надолго «переживают» человека и порой сохраняются в земле тысячелетиями, почти не изменяясь.	
Дифференциация – каким образом Вы планируете оказать больше поддержки? Какие задачи Вы планируете поставить перед более способными учащимися?	Оценивание – как Вы планируете проверить уровень усвоения материала учащимися?	Межпредметные связи Здоровье и безопасность ИКТ Связь с ценностями (воспитательный элемент)
при работах в группе, формулировании вывода на выбор (по степени сложности). В индивидуальном задании вопросы составлены по уровням мышления по таксономии Блума. Домашнее задание «На выбор» предполагает, что дети в высокой мотивацией подготовят ответы на вопрос 3, со средней мотивацией - на вопрос 2, с низкой мотивацией – на вопросы 1.	При опросе д/з самопроверка + обратная связь от учащихся и учителя Взаимопроверка при выступлении групп по ранее выделенным критериям. Обратная связь от учащихся. Устное обсуждение (вопрос-ответ) Самооценивание по критериям и дескрипторам к индивидуальной работе.	Межпредметная связь с химией (качественные реакции на фосфаты и карбонаты). Присутствуют связь с физикой и воспитательный момент (диаграмма, вопросы для обсуждения). ИКТ использовали при работе с терминологией.
Рефлексия по уроку Были ли цели урока/цели обучения реалистичными? Все ли учащиеся достигли ЦО? Если нет, то почему? Правильно ли проведена дифференциация на уроке? Выдержаны ли были временные этапы урока? Какие отступления были от плана урока и почему?		
Общая оценка Какие два аспекта урока прошли хорошо (подумайте как о преподавании, так и об обучении)? 1. 2. Что могло бы способствовать улучшению урока (подумайте как о преподавании, так и об обучении)? Что я выявил(а) за время урока о классе или достижениях/трудностях отдельных учеников, на что необходимо обратить внимание на последующих уроках?		

Менің атамекенім

(Дүниетану, 3 сынып)

Зейнетуллина Толқын Кобестаевна

Балқаш қаласы, «С.Сейфуллин атындағы №7 мектеп- гимназиясы» КММ

Пән:	Дүниетану
Мектеп:	«Балқаш қаласы, С.Сейфуллин атындағы №7 мектеп- гимназиясы» КММ
Мұғалімнің аты-жөні:	Зейнетуллина Толқын Кобестаевна
Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі:	«Мен және қоғам»
Ортақ тақырып:	Сәулет
Сынып:	3
Сабақтың тақырыбы	1.3. Менің атамекенім
Осы сабақта қолжеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	3.1.3.1 Елді мекендерді түрлі белгілері бойынша ажырату (типi, көлемi, қызметi)
Сабақ мақсаттары	Барлық оқушылар: елді мекендерді кейбір белгілеріне қарап ажыратуға (тип, көлем, қызметі) үйренеді. Көптеген оқушылар: елді мекендерді түрлі белгілері бойынша сипаттама бере алады. Кейбір оқушылар: әртүрлі күрделі ресурстарға сүйене отырып, өз тұжырымдарын негіздей алады.
Бағалау критерийлері	1. Елді мекендерді түрлі белгілері бойынша атай алады. 2. Типі, көлемі, қызметі жағынан ажырата алады.
Тілдік мақсаттар	Тілдік мақсаттарды, лексика мен тіркес мысалдарын қоса анықтаңыз: ойын еркін жеткізеді, ауыл мен қала тіршілігі туралы айта алады, елді мекендердің түрлі белгілері (қала, ауыл, қыстақ), көлемі (үлкен, кіші), қызметі (астана, аудан орталығы) тірек сөздерін пайдаланып, елді мекен түрлеріне қарай сипаттама бере алады, әсем салынған үйлер, қоғамдық ғимараттар, өнеркәсіптер, кешендер туралы айта алады. Пәнге қатысты негізгі сөздер мен терминдер: елді мекендердің түрлері: типі, көлемі, қызметі Сыныптағы диалог/жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер: типі, қызметі, көлемі терминдерін сен бұрынырақта қайда және қандай мағынада кездестіріп едің? Бейнефильмнен осы атауларды қолданудың мысалдарын келтіре аласың ба? Осы сабақта бұл атаулар қандай қолданыста болады деп ойлайсың?
Құндылықтарды дарыту	Ынтымақтастық, құрмет, еңбек және шығармашылық, қазақстандық патриотизм
Пәнаралық байланыстар	Жаратылыстану, математика, әдебиеттік оқу
АКТ қолдану дағдылары	https://imektep.kz/kz/kala-men-auyl
Бастапқы білім	Елді мекендердің түрін, өз мекенжайын, елді мекеннің

географиялық орнын біледі.		
Сабақ барысы		
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы	-Атамекен-алтын бесік (Ұ) (МК) Қазақстан туралы бейнефильм көрсетіледі. Барысы: Қазақстандағы елді мекендердің әртүрлілігі туралы мәліметтер қарастырылады Ширату сұрақтары: (Ж) «Миға шабуыл» (әдіс) Барысы: Көрген бейнефильмнен ақпарат (мәлімет, проблема, сұрақ) туралы бар білгендеріне ауызша ой салу. Мұғалім: Ауылдағы тағам түрлері қандай екен? Қалада сол тағам түрлерінен қандай жаңа өнімдер дайындайды? Ауылшаруашылығында кімдер қызмет жасайды? Қалада қандай ірі өндірістер болады? Қаладағы қызмет орындары қандай?	https://imektep.kz/kz/kala-men-auyl
Сабақтың ортасы	(Ж) «Атаулар туралы үш сұрақ» әдісі Барысы: 1. Үш термин тақтаға жазылады: типі, көлемі, қызметі. 2. Осы атауларға қатысты мынандай сұрақтарға жазбаша жауап бер: Қайда? Бұл терминдерді сен бұрынырақта қайда және қандай мағынада кездестіріп едің? Қалай? Бейнефильмнен осы атауларды қолданудың мысалдарын келтіре аласың ба? Қандай? Осы сабақта бұл атаулар қандай қолданыста болады деп ойлайсың? 3. Мұғалім бірнеше оқушының пікірін тыңдайды. Бағалау түрі: жапондық әдіс Мұғалім: Ендеше қазір осы болжауымыздың дұрыстығын мына дәлелдемелер арқылы толықтырамыз (Т) «Броундық қозғалыс» тәсілі Барысы: 1. Сынып ішіне тақырыпқа қатысты мәліметтер мен ақпараттар орналастырылады. 2. Оқушылар бүкіл сынып ішінде қозғала жүріп, берілген тақырып бойынша ақпарат жинайды. 3. I-топ - ауыл II-топ - қала III-топ - кент 4. Жинаған мәліметтеріңді тобыңмен бөліс. (Т) «Сурет бойынша әңгіме» тапсырмасы	Мәліметер жазылған суреттер

1. Жинаған мәліметтерінді пайдалана отырып, елді мекендердің суретін құрастырындар.
 2. Құрастырған сурет бойынша елді мекендердің түрлі белгілері (қала, ауыл, қыстақ), көлемі (үлкен, кіші), қызметі (астана, аудан орталығы) тірек сөздерін пайдаланып, елді мекен түрлеріне қарай сипаттама беріндер.
 Бағалау түрі: Бағдаршам арқылы бағалау.

Жасыл түс – тапсырмадан жаңа идеялар байқадым.

Сары түс – өз жұмысыма көңілім толды.

Қызыл түс – елді мекендердің түрлі белгілеріне қарай толық ажыраттым

(Т) Зертте: Барысы: Оқушылар топпен бірлесе отырып, өз қаласының (ауылының) тарихы туралы бағдар парағын дайындайды.

1. «Сурет бойынша әңгіме» тапсырмасындағы мәтіндік мәліметтерді қарастыр, интернет-ресурс қолдан, оқу үдерісіндегі достарыңмен жасаған сұхбатты есіңе түсір, әртүрлі әдебиетті, картаны пайдаланып, мына жоспар бойынша зертте:

- Атының қойылуы;
- Оқиғалары;
- Көшелерінің аттары;
- Сәулеті;
- Менің қаламның (ауылымның) көрнекті тұлғалары.

2. Жасаған жұмыстарыңа ат қой.

3. Тапсырманы орындаған соң қабырғаға іл.

Бағалау түрі: білім қоржыны

(Ж) (Т) «Терминдер кестесі»

Барысы: Елді мекендердің жіктелуі. Бұл тапсырманы алдымен жекелей орындап, одан кейін кестелерін топ (немесе жұп) ішінде оқып, талқылап, толықтырады. Сыныптық талқылау барысында өз кестелерінді жариялайды немесе тақтада келтірілген кестені жауаптары бойынша толықтырады.

1. Бүгінгі тақырып бойынша атауларды (терминдерді) есіңе түсір.

2. Оларды мынандай кестеге түрлендір:

Қала	Ауыл	Кент
Қала туралы білімдері, мағұлматтары, түсініктері	Ауыл туралы білімдері, мағұлматтары, түсініктері	Кент туралы білімдері, мағұлматтары, түсініктері

3. Жұбыңмен талда, толықтыр

4. Өз кестенді жарияла

5. Тақтадағы кесте бойынша жауаптарыңды

A3 форматы, мәліметтері бар суреттер

A3 форматы, кесте сызылған, маркерлер, сызғыш, планшет

	сәйкестендір Бағалау түрі: топты бағалау	
Сабактың соңы	Рефлексия (Ж) «Ара ұясы» техникасы Барысы: 1. Жұптағы оқушылар, не білгендерің туралы пікір алмасыңдар. 2. Екі сұрақтан дайындаңдар. 3. Содан кейін әрбір жұп кезектесіп сұрақ қоясыңдар. 4. Ол сұраққа жауапты мұғалім немесе басқа оқушылар береді.	 Өте жақсы Ұсыныс
Саралау	Бағалау	Денсаулық және қауіпсіздік техникасының сақталуы
«Атаулар туралы үш сұрақ» тапсырмасында диалог және қолдау саралау тәсіліне негізделе отырып кейбір оқушыларға өз облысымыздың типіне, қызметіне, көлеміне қарай елді мекен түрлерінің атауын білесің бе деген сияқты сұрақ түрлері қойылады. «Броундық қозғалыс», «Сурет бойынша әңгіме» тапсырмаларында дереккөздер және қолдау саралау тәсілі қолданылды. Кейбір оқушыларға анағұрлым күрделі ақпараттар қарастырылады: халық саны-бір миллион, жетпіс бес мың, жеті мың; экономикасы: түсті металдар, энергетика; инфрақұрылымы: бассейн, институттар, егін шаруашылығы, мәдени, денсаулық мекемелері; транспорт түрлері: әуе, авто және теміржолдар. Өз өлкесін зерттеуге байланысты кейбір оқушыларға күрделі тапсырма беріледі: жер аумағын, тұрғындар санын, өндірілетін өнім түрлерін анықта. «Терминдер кестесі» тапсырмалары қарқын саралауына бағытталды. Бұл	Дескриптор: - Ауыл мен қала тіршілігі туралы айта алады; - Елді мекендерді түрлі белгілері бойынша атай алады; - Типі, көлемі, қызметі жағынан ажырата алады; - Әсем салынған үйлер, қоғамдық ғимараттар, өнеркәсіптер, кешендер туралы айта алады; - Құрастырған сурет бойынша елді мекендердің түрлі белгілері (қала, ауыл, қыстақ), көлемі (үлкен, кіші), қызметі (астана, аудан орталығы) тірек сөздерін пайдаланып, елді мекен түрлеріне қарай сипаттама бере алады; - Өз қаласының (ауылының) тарихы туралы айта алады. - Елді мекендердің жіктелуі кестеге түрлендіре алады.	<i>АКТ қолдану ережелерін сақтау</i>

тапсырманы орындау барысында кейбір оқушылар Қазақстандағы қала санын анықта, қала және кенттерде халық санының көп болу себебі неде екенін баспадан шыққан және электронды дереккөздерін пайдаланады.		
Сабақ бойынша рефлексия		
Жалпы баға Сабақтың жақсы өткен екі аспектісі (оқыту туралы да, оқу туралы да ойланыңыз)? 1: Оқушылар топ ережесін сақтап бірін-бірі бағалайды 2: Шығармашылық тапсырмалардың орындалуында оқушылар белсенділік танытады Сабақты жақсартуға не ықпал ете алады (оқыту туралы да, оқу туралы да ойланыңыз)? 1: Әдіс-тәсілді әлі де кіріктіру 2: АКТ-ны пайдалану дағдысын қалыптастыру Сабақ барысында сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістік/қиындықтары туралы нені білдім, келесі сабақтарда неге көңіл бөлу қажет?		

Методика заучивания стихотворения

Изгуттиева Гульмира Ауталиповна

Алматинский государственный гуманитарно-педагогический колледж №2

Преподаватель	Изгуттиева Г.А.
Дисциплина	Методика развития речи
Группа	Д-36
Раздел	Связанная речь
Тема урока	Методика заучивания стихотворения.
Цель урока	Образовательная: Формирование представлений о методике заучивания стихотворений в разных возрастных группах детского сада, ознакомление с методическими требованиями к ним и с активными методами и приемами заучивания стихотворения. Развивающая: Привитие навыков работы по применению заучивания стихотворения с детьми дошкольного возраста, развитие логического мышления, способности к анализу эффективности применения приемов по заучиванию стихотворения. Воспитательная: воспитание активной жизненной позиции, нравственных качеств, положительного интереса к получаемой профессии, умения работать в коллективе.
Критерии успеха	-Все обучающиеся смогут: перечислить виды приемов и особенности восприятия заучивания стихотворения в детском саду, проанализировать и прийти к заключению, что большинство приемов заучивания стихотворения в детском саду можно использовать на практике. -Большинство обучающихся смогут: различить и сравнить приемы

	заучивания стихотворения в детском саду и особенности восприятия и запоминания стихотворений детьми дошкольного возраста.	
	Некоторые обучающиеся смогут:классифицировать методические требования к заучиванию стихотворения, правильно составить вопрос по «Ромашке Блума».	
Тип урока	Сообщение новых знаний	
Методы	Словесные, наглядные.	
Формы организации урока	Индивидуальная, работа парная, групповая, фронтальная.	
Технологии	Критическое мышление, ИКТ.	
Межпредметные связи	Педагогика, художественная литература, самопознание.	
Связь с профессиональным обучением	Развивать профессиональные и специальные компетенции, соответствующие основным видам профессиональных требований.	
Интернет-ресурсы	Наглядные пособия и ТСО	
Ход урока		
Этапы урока/ планируемое время	Запланированная деятельность	Ресурсы
I.Организационный этап Позитивный настрой (2м) Деление на подгруппы (3м)	1.Позитивный настрой. 2.Деление на группы Обучающимся предлагают выбрать картинки с героями детских сказок (Колобок, Золушка, Айболит, Красная шапочка). В итоге деления получается 4 группы: 1 группа - Колобок, 2-Золушка, 3 группа – Айболит, 4-Красная Шапочка). 3.Правила сотрудничества в подгруппе. Выбор координатора подгрупп. Информация об оценивании. (Оценочный лист –рубрикатор) Приложение №6)	Слайд №1
II. Проверка домашнего задания (10м)	1.Технология Kahoot (Kahoot- это игровая платформа обучения, используемая в качестве образовательной технологии в школах и других учебных заведениях. Компания была запущена в августе 2013 года в Норвегии.) Задание №1.Тестовое задание по разделу «Связанная речь». (Приложение №1) (Самооценивание 14б)	мобильные телефоны, интернет ресурс, интерактивная доска .
III.Актуализация знаний (3 м)	Стадия вызов для определения темы урока. 1.Просмотр видеоролика («Заучивание стихотворения ребенком младшего дошкольного возраста» И так какая тема урока? Озвучивание обучающимися темы урока.	Видео ролик https://www.youtube.com/
IV.Формирование новых знаний и способов действий (2м)	Тема урока: «Методика заучивания стихотворения» Цель урока: 1.Формировать представление о методике заучивания стихотворений.	Слайд 3-4

10м	2. Классифицировать особенности восприятия по заучиванию стихотворения. 3. Ознакомится с методическими требованиями и активными приемами заучивания стихотворения в разных возрастных группах детского сада. Критерии успеха. 1. Имеет представление о методике заучивания стихотворений. 2. Классифицирует особенности восприятия по заучиванию стихотворения. 3. Определяет методические требования и активные приемы заучивания стихотворения в разных возрастных группах детского сада. Цитата урока: «Стихами можно рисовать, как будто красками» Известный автор. Вопросы к цитате. Обсуждение. 3. Вступительное слово. В методике развития речи особое место занимает работа по заучиванию стихотворения с детьми. «Какова цель заучивания стихотворения ? С целью воспитания у них любви к художественному слову, воспитания вкуса, обогащения их восприятия лучшими образцами поэзии. Следовательно, для заучивания наизусть нужно отбирать стихи, достойные того, чтобы выполнить эту роль в эстетическом воспитании детей. Замечательно, если человек владеет красивой, образной речью, при этом может цитировать поэтические строчки, даже включать в речь целые фрагменты поэм. «Какая речь! Какая память!» - восхищаются собеседники. Не случайно так гордятся папы и мамы своими детками, которые читают наизусть А.С.Пушкина, К.И.Чуковского, С.Я Маршака, С.В.Михалкова. Задание №2. Определить особенности восприятия запоминания стихотворений детьми дошкольного возраста. (психологические, возрастные и индивидуальные особенности усвоения материала, содержание и форма поэтического текста) (Приложение №2) Форма работы индивидуальная. (Взаимооценивание 5б) Вывод. «В непроизвольной деятельности, когда не ста-	Лист А4 с таблицей, ручки
------------	--	----------------------------------

30

25минут	(вы уже встречались)-дословно ТРИЗ — теория решения изобретательских задач(игровые технологии). Вообще, ТРИЗ — это научная теория со своей структурой, функциями и алгоритмом. Мнемотехника- (технология развития памяти). Воспитатель применяет разные приемы при заучивании стихотворных текстов, разнообразные "подсказки", например: • рисуем (кодируем стихотворение (Мнемотехника); • изображаем в действии; • играем (Использование пальчикового или настольного театра) • используем серию картинок; • используем один рисунок; <i>Групповая работа.</i> Практическая работа. Творческое задание. -«Сейчас задание творческого характера. На столах разложены материалы с разными приемами заучивания стихотворения. Прочитаете, обсудите, и подготовьте для презентации». Работа в группах. 1 группа. Прием драматизации или пальчикового театра. (Средняя группа) Обыгрывание стихотворения. 2 группа. Подбор движения к каждому слову текста или словосочетанию.(Младшая группа) 3 группа: Прием использования мнемотаблицы, мнемотехники. (По предоставленным материалам нарисовать в виде мнемотаблицы стихотворение и презентовать) 4. Использование серии картинок. (Подготовительная группа) Дополнительный материал с приемами (Приложение №4) Защита работ. Оценивание преподавателем.	
IV.Обобщение, закрепление и систематизация знаний 10минут	Групповая работа. <i>Составление вопросов по ромашке блума</i> Прием 4. Составление 1 вопроса от каждой группы из 6 вопросов по «Ромашке Блума» (приложение №5)	Слайд 12
V.Этап информации о домашнем задании 2 мин	1.Составить список детских стихотворений отечественных писателей . 2.Подготовить мнемотаблицу подобрав стихотворение для детей дошкольного возраста в со-	Слайд 13

	ответвий с программой детского сада .(По вы- бору)	
VI.Подведение ито- гов урока / оценива- ние 3 мин	Анализ с листами оценивания. Выставление оценок.	
Рефлексия 5м	Лестница успеха. 	

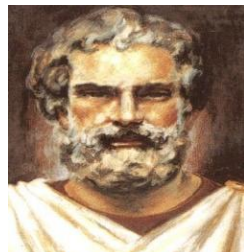

Треугольник и его виды

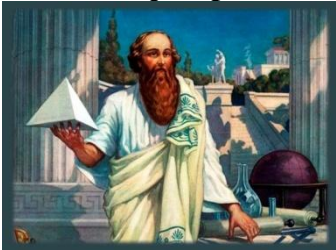
Иргашева Сурайё Халматовна, учитель математики
 КГУ ОСШ №5 имени Максима Горького

Школа: КГУ ОСШ №5 им.М.Горького	
Дата: «29» .11. 2018г.	ФИО учителя: Иргашева С.Х.
Класс: 7 «А» класс.	Количество присутствующих: отсутствующих:
Тема урока:	Треугольник и его виды
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу):	
7.1.1.13 Различать виды треугольников;	
Цели урока:	- систематизировать, обобщить, проверить и оценить знания обучающихся по изученной теме; - формировать умения и навыки применения теоретических знаний при решении задач; - прививать интерес к предмету, формировать коммуникативные на- выки и волевые качества личности
Критерии успеха	Ученик должен знать: какие бывают треугольники по длине сторон, по величине углов; названия сторон некоторых видов треугольников.

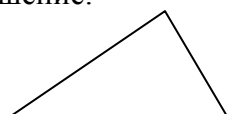
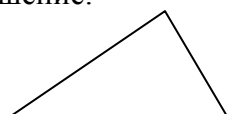
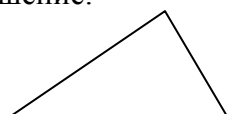

	Ученик должен уметь: применять теоретические знания при решении задач на нахождение периметра и неизвестных сторон треугольника.	
Привитие ценностей	Ценности, основанные на национальной идее «Мәңгілік ел»: казахстанский патриотизм и гражданская ответственность; уважение; сотрудничество; труд и творчество; открытость; образование в течение всей жизни.	
Межпредметные связи	Взаимосвязь с предметам: русский язык.	
Навыки использования ИКТ	Использование интерактивной доски в качестве демонстрационного средства.	
Предварительные знания	Учащиеся имеют целевую установку на отработку математических навыков, понимают ценность труда и упорства как естественного условия человеческой деятельности, в том числе и учебной, и жизни; ориентируются на понимание причин успеха в учебе.	
Ход урока		
Этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока 2 мин	Организационный момент. 1. Приветствует учащихся , проверяет готовность к уроку, желает успеха. Для создания психологической атмосферы проводит игру «хорошее настроение». Посмотрите друг на друга – улыбнитесь! 2. Деление на группы с помощью составления пазла: Каждый учащийся получает кусок пазла и все собирают 4 пазла, в которых изображены картинки ученых. Учащимся выдаются части изображения, и они должны найти ребят, у которых есть другие части этого изображения. Так образуется 4 группы. После они должны собрать изображение. 3. Проверка домашнего задания. Подготовить мини сообщение про великих ученых математиков. Фалес Милетский Фалес Милетские - первый древнегреческий мыслитель. Он жил в 640-546 годах до н.э. Он первый применил доказательство теорем и ввел их в обиход математики. Основатель милетской школы. Считается, что геометрию привёз именно он. Считался первым из Семи мудрецов Греции.	Слайд (Тема и цели урока) Пазлы
2 мин		
5 мин		

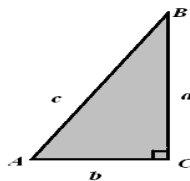
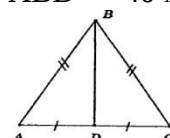

	Пифагор Греческий математик Пифагор считается одним из самых великих. Он жил в Греции в 570-495 гг до н.э. Известен тем, что основал школу пифагорейцев. Также упоминается его имя в связи с известной теоремой в тригонометрии. Однако некоторые источники сомневаются, что именно он доказал ее. Тем не менее, теорема Пифагора играет важную роль в современных измерениях и технологическом оборудовании. Можно даже назвать Пифагора отцом современной математики. Евклид Считается отцом геометрии, а его великий труд Элементы - одной из самых великих работ по математике в истории. Евклид доказал множество теорем и гипотез. Рене Декарт Французский философ, физик и математик Рене Декарт известен своим методом радикального сомнения. Тем не менее, этот ученый внес большой вклад в математику. Вместе с Ньютоном и Лейбницем основал современное исчисление.	
Середина урока. Стратегия «Инфо-угадайка» 4 мин	1) Дайте определение треугольника? (Треугольником называется геометрическая фигура состоящая из трех точек не лежащих на одной прямой и трех отрезков соединяющих эти точки). 2) На какие виды делятся треугольники? (на 2. По сторонам и по углам) 3) Виды треугольника по углам? (прямоуголь-	Учебник: Рабочая тетрадь: Карточки сборник по формативному оценива-

Работа у доски+ индивидуальная работа.	ный, остроугольный, тупоугольный) 4) Виды треугольников по сторонам? (равнобедренный, равносторонний, разносторонний) 5)Равносторонний треугольник? (<i>Равносторонний треугольник</i> — это треугольник, у которого все три стороны равны). 6)Равнобедренный треугольник? (<i>Равнобедренный треугольник</i> — это треугольник, у которого две стороны равны). 7) Разносторонний треугольник? (<i>Разносторонний треугольник</i> — треугольник, все стороны которого имеют разную длину). 8) Остроугольный треугольник? (<i>Остроугольный треугольник</i> — это треугольник, все углы которого острые градусная мера каждого угла меньше 90°). 9) Прямоугольный треугольник? (<i>Прямоугольный треугольник</i> — это треугольник, у которого один угол прямой то есть имеет градусную меру 90°). 10) Тупоугольный треугольник? (<i>Тупоугольный треугольник</i> — это треугольник, у которого один угол — тупой имеет градусную меру больше 90°). Актуализация знаний. Сначала учащимся предлагается условие задачи, задача решается учащимися устно. Затем показывается правильность оформления решения задачи.		нию, раздаточные материалы школьного учителя, дидактические материалы слайд 5-10					
	Стратегия «Экспертиза» 8 мин	<table><tr><td>Решение: a = P : 3 a=24 : 3=8 (см) – длина стороны треугольника. Ответ: 8 см.</td><td>Задача №1. (устно) Дано: P △ABC = 24 см. Найти сторону.</td></tr><tr><td>Решение: P = 3a P = 3•5=15 (см) – периметр треугольника. Ответ: 15 см Решение:</td><td>Задача №2 (устно) Дано: a = 5 см. Найти P.</td></tr><tr><td>Решение: P△ABC=AB+BC+AC=7,5+6+4,5=18</td><td>Задача №3. Дано: △ABC, AB=7,5см, BC = 6см, AC= 4,5 см Найти : P△ABC</td></tr></table>	Решение: a = P : 3 a=24 : 3=8 (см) – длина стороны треугольника. Ответ: 8 см.	Задача №1. (устно) Дано: P △ABC = 24 см. Найти сторону.	Решение: P = 3a P = 3•5=15 (см) – периметр треугольника. Ответ: 15 см Решение:	Задача №2 (устно) Дано: a = 5 см. Найти P.	Решение: P△ABC=AB+BC+AC=7,5+6+4,5=18	Задача №3. Дано: △ABC, AB=7,5см, BC = 6см, AC= 4,5 см Найти : P△ABC
Решение: a = P : 3 a=24 : 3=8 (см) – длина стороны треугольника. Ответ: 8 см.	Задача №1. (устно) Дано: P △ABC = 24 см. Найти сторону.							
Решение: P = 3a P = 3•5=15 (см) – периметр треугольника. Ответ: 15 см Решение:	Задача №2 (устно) Дано: a = 5 см. Найти P.							
Решение: P△ABC=AB+BC+AC=7,5+6+4,5=18	Задача №3. Дано: △ABC, AB=7,5см, BC = 6см, AC= 4,5 см Найти : P△ABC							

6. Стратегия Динамическая пауза "Арт-терапия" 3 мин	Решение: В=x, тогда угол A=2x. A+B=90. x+2x=90. X=30=угол B. 90-60=30 угол A. От- вет 30 и 60.	Задача №4. В прямоугольном тре- угольнике ABC ∠C=900, ∠B в 2 раза меньше ∠A. Опреде- лите острые углы тре- угольника ABC?																																																																								
	Решение: РАВС = АВ + ВС + АС РАВС = 2АВ + АС (т.к. АВ = ВС) 50 = 2АВ + АС. 25 = АВ +АС/2, РАВД = АВ + ВD + АD = АВ + ВD + АС/2 (т.к. ВD — медиана) 40 = 25 + ВD ВD = 40 - 25 = 15. Ответ: 15 м.	Задача №5. (учебник №10.24) В равнобедренном треугольнике АВС с основанием АС про- ведена медиана ВD. Найдите ее длину, ес- ли периметр тре- угольника АВС равен 50 м, а треугольника АВD — 40 м. 																																																																								
	Слайд шоу из фотографий с музыкой.																																																																									
	Практическая работа по карточкам 1-3 группа. Заполнить таблицу по сторонам. <table><tr><th>№</th><th>a</th><th>b</th><th>c</th><th>P</th><th>Виды треугольников</th></tr><tr><td>1</td><td>3 см</td><td>6 см</td><td>7 см</td><td>?</td><td>?</td></tr><tr><td>2</td><td>4 см</td><td>4 см</td><td>4 см</td><td>?</td><td>?</td></tr><tr><td>3</td><td>6 см</td><td>6 см</td><td>3 см</td><td>?</td><td>?</td></tr><tr><td>4*</td><td>?</td><td>?</td><td>?</td><td>9 см</td><td>равносторонний</td></tr><tr><td>5*</td><td>3 см</td><td>?</td><td>?</td><td>11 см</td><td>равнобедренный</td></tr><tr><td>6*</td><td>3см</td><td>4 см</td><td>?</td><td>10 см</td><td>?</td></tr><tr><td>7*</td><td>3см</td><td>?</td><td>2 см</td><td>9 см</td><td>?</td></tr></table> Дескриптор: определяет виды треугольников находит длины сторон изображает треугольники 2-4 группа. Заполнить таблицу по углам. <table><tr><th>№</th><th>∠A</th><th>∠B</th><th>∠C</th><th>вид треугольника</th></tr><tr><td></td><td>60°</td><td>60°</td><td>?</td><td>остроугольный</td></tr><tr><td></td><td>?</td><td>30°</td><td>?</td><td>прямоугольный</td></tr><tr><td></td><td>35°</td><td>?</td><td>110°</td><td>тупоугольный</td></tr><tr><td></td><td>?</td><td>?</td><td>70°</td><td>равнобедренный</td></tr></table>		№	a	b	c	P	Виды треугольников	1	3 см	6 см	7 см	?	?	2	4 см	4 см	4 см	?	?	3	6 см	6 см	3 см	?	?	4*	?	?	?	9 см	равносторонний	5*	3 см	?	?	11 см	равнобедренный	6*	3см	4 см	?	10 см	?	7*	3см	?	2 см	9 см	?	№	∠A	∠B	∠C	вид треугольника		60°	60°	?	остроугольный		?	30°	?	прямоугольный		35°	?	110°	тупоугольный		?	?	70°
№	a	b	c	P	Виды треугольников																																																																					
1	3 см	6 см	7 см	?	?																																																																					
2	4 см	4 см	4 см	?	?																																																																					
3	6 см	6 см	3 см	?	?																																																																					
4*	?	?	?	9 см	равносторонний																																																																					
5*	3 см	?	?	11 см	равнобедренный																																																																					
6*	3см	4 см	?	10 см	?																																																																					
7*	3см	?	2 см	9 см	?																																																																					
№	∠A	∠B	∠C	вид треугольника																																																																						
	60°	60°	?	остроугольный																																																																						
	?	30°	?	прямоугольный																																																																						
	35°	?	110°	тупоугольный																																																																						
	?	?	70°	равнобедренный																																																																						

Слайд 16

слайд 17-21

7. Групповая работа. (Взаимопроверка). Стратегия «На линии огня» 8 мин	<table><tr><td></td><td>100°</td><td>30°</td><td>?</td><td>?</td></tr><tr><td></td><td>?</td><td>75°</td><td>55°</td><td>?</td></tr><tr><td></td><td>?</td><td>90°</td><td>45°</td><td>?</td></tr></table>		100°	30°	?	?		?	75°	55°	?		?	90°	45°	?																																		
		100°	30°	?	?																																													
		?	75°	55°	?																																													
		?	90°	45°	?																																													
	Дескриптор: определяет виды треугольников находят неизвестные углы изображает треугольники Взаимопроверка и взаимооценивание по дескрипторам:																																																	
	Критерии оценивания: 7 правильных- «отлично» 6-5 правильных-«хорошо» 4-3 правильных-«старайся»																																																	
	Ответы: <table><tr><td>№</td><td>a</td><td>b</td><td>C</td><td>P</td><td>Виды треугольников</td></tr><tr><td>1</td><td>3 см</td><td>6 см</td><td>7 см</td><td>16см</td><td>разносторонний</td></tr><tr><td>2</td><td>4 см</td><td>4 см</td><td>4 см</td><td>12 см</td><td>равносторонний</td></tr><tr><td>3</td><td>6 см</td><td>6 см</td><td>3 см</td><td>15см</td><td>равнобедренный</td></tr><tr><td>4</td><td>3см</td><td>3см</td><td>3 см</td><td>9 см</td><td>равносторонний</td></tr><tr><td>5</td><td>3 см</td><td>4см</td><td>4 см</td><td>11 см</td><td>равнобедренный</td></tr><tr><td>6</td><td>3см</td><td>4 см</td><td>3см</td><td>10 см</td><td>равнобедренный</td></tr><tr><td>7</td><td>3см</td><td>4см</td><td>2 см</td><td>9 см</td><td>разносторонний</td></tr></table>	№	a	b	C	P	Виды треугольников	1	3 см	6 см	7 см	16см	разносторонний	2	4 см	4 см	4 см	12 см	равносторонний	3	6 см	6 см	3 см	15см	равнобедренный	4	3см	3см	3 см	9 см	равносторонний	5	3 см	4см	4 см	11 см	равнобедренный	6	3см	4 см	3см	10 см	равнобедренный	7	3см	4см	2 см	9 см	разносторонний	
	№	a	b	C	P	Виды треугольников																																												
	1	3 см	6 см	7 см	16см	разносторонний																																												
	2	4 см	4 см	4 см	12 см	равносторонний																																												
3	6 см	6 см	3 см	15см	равнобедренный																																													
4	3см	3см	3 см	9 см	равносторонний																																													
5	3 см	4см	4 см	11 см	равнобедренный																																													
6	3см	4 см	3см	10 см	равнобедренный																																													
7	3см	4см	2 см	9 см	разносторонний																																													
<table><tr><td>№</td><td>∠A</td><td>∠B</td><td>∠C</td><td>вид треугольника</td></tr><tr><td>1</td><td>60°</td><td>60°</td><td>(60°)</td><td>остроугольный</td></tr><tr><td>2</td><td>(90°)</td><td>30°</td><td>(60°)</td><td>прямоугольный</td></tr><tr><td>3</td><td>35°</td><td>(35°)</td><td>110°</td><td>тупоугольный</td></tr><tr><td>4</td><td>(70°)</td><td>(40°)</td><td>70°</td><td>равнобедренный</td></tr><tr><td>5</td><td>100°</td><td>30°</td><td>?(50°)</td><td>тупоугольный</td></tr><tr><td>6</td><td>(50°)</td><td>75°</td><td>55°</td><td>остроугольный</td></tr><tr><td>7</td><td>(45°)</td><td>90°</td><td>45°</td><td>прямоугольный</td></tr></table>	№	∠A	∠B	∠C	вид треугольника	1	60°	60°	(60°)	остроугольный	2	(90°)	30°	(60°)	прямоугольный	3	35°	(35°)	110°	тупоугольный	4	(70°)	(40°)	70°	равнобедренный	5	100°	30°	?(50°)	тупоугольный	6	(50°)	75°	55°	остроугольный	7	(45°)	90°	45°	прямоугольный										
№	∠A	∠B	∠C	вид треугольника																																														
1	60°	60°	(60°)	остроугольный																																														
2	(90°)	30°	(60°)	прямоугольный																																														
3	35°	(35°)	110°	тупоугольный																																														
4	(70°)	(40°)	70°	равнобедренный																																														
5	100°	30°	?(50°)	тупоугольный																																														
6	(50°)	75°	55°	остроугольный																																														
7	(45°)	90°	45°	прямоугольный																																														
Работа в паре по вариантам: Проверь себя! По варианту. (1-10). Стр 77-78. (Самопроверка). Ответы: <table><tr><td>№</td><td>Проверь себя</td><td>№</td><td>Проверь себя</td></tr><tr><td>1</td><td>C</td><td>2</td><td>C</td></tr><tr><td>3</td><td>D</td><td>4</td><td>C</td></tr><tr><td>5</td><td>A</td><td>6</td><td>D</td></tr><tr><td>7</td><td>C</td><td>8</td><td>B</td></tr><tr><td>9</td><td>B</td><td>10</td><td>C</td></tr></table>	№	Проверь себя	№	Проверь себя	1	C	2	C	3	D	4	C	5	A	6	D	7	C	8	B	9	B	10	C																										
№	Проверь себя	№	Проверь себя																																															
1	C	2	C																																															
3	D	4	C																																															
5	A	6	D																																															
7	C	8	B																																															
9	B	10	C																																															
9-10 правильных- «отлично» 8-7 правильных-«хорошо» 6-5 правильных-«старайся»																																																		
8. Стратегия «Автобусная остановка» 5 мин		слайд 22-23																																																
Критерии успеха	оценивание собственной деятельности на уроке																																																	

	умения грамотно и точно излагать свои мысли в устной и письменной речи		
Конец урока 3 мин 1. Рефлексия. Обратная связь. 2. Прием «Мишень».	Итоги урока. Слайд 24. Домашняя задание задается с пояснением. Подготовить мини сообщение «Математики Казахстана». Интервью. Слайд 25. Прием «Мишень». Учащиеся размещают смайлики на мишени, закрепленной на доске.		Раздаточный материал «Мишень»
Дифференциация обучения проводится путем решения разноразрядных заданий начиная с легкого до сложного. Учащиеся которые хорошо усвоили материал помогают в группах остальным ученикам, их работа поощряется формативно.	Оценивание Формативное оценивание проводится на уроке (жестами, похвала, поощрение и смайликами).	Здоровье и соблюдение ТБ: -на уроках геометрии необходима разминочные упражнений, для активной работы учащихся. -во время физкультминутки надо учитывать правила ТБ.	
Дифференциация включает учитывая способности учащихся, отбор заданий, ожидаемые результаты, личную поддержку учеников. Используя время эффективно, можно использовать дифференциацию на любой стадии урока.	На каждом этапе урока проводится оценивание: мимикой и жестами, словесное оценивание, самооценивание, взаимное оценивание и т.д.	Проводиться физкультминутки на уроках для снятия усталости и напряжение	
Рефлексия деятельности. учеников в конце урока: Интервью. Учитель предлагает ученикам провести интервью письменно. На стикерах записывают все, что узнали на данном уроке. Написать интервью: -что понравилось, на уроке или же обратно... Прием «Мишень». Учащиеся размещают смайлики на мишени, закрепленной на доске.	Ученик знают: какие бывают треугольники по длине сторон, по величине углов; названия сторон некоторых видов треугольников. Ученик умеют: применять теоретические знания при решении задач на нахождение периметра и неизвестных сторон треугольника.		
	Межпредметные связи: Связь с русским языком. С русским языком осуществляется при развитии разговора, диалог или же дискуссия.		
Итоговая оценка Какие две вещи прошли действительно хорошо (принимайте в расчет, как преподавание, так и учение)? 1: 2: Какие две вещи могли бы улучшить Ваш урок (принимайте в расчет, как преподавание, так и учение)? 1: 2:			

Что нового я узнал из этого урока о своем классе или об отдельных учениках, что я мог бы использовать при планировании следующего урока?

Путешествие в страну геометрической фигуры

(Технологическая карта организованной учебной деятельности для 0 «В» класса)

Камбарова Фируза Сулеймановна, воспитатель
 Средняя школа № 34 г.Тараз

Дата: 18.01.2018.

Воспитатель: Камбарова Ф.С.

Образовательные области: Познание ,Творчество, Коммуникация.

Разделы: ФЭМП, Аппликация, Развитие речи

Тема: Путешествие в страну геометрической фигуры.

Программное содержание: Различать и правильно называть геометрические фигуры (круг, овал, треугольник, квадрат, прямоугольник).

Задачи: продолжить учить находить предметы в окружающем соответствующие другим геометрическим фигурам, сопоставлять с предметами окружающего мира; развивать умение обследовать предметы и формы осязательно-двигательным и зритель способами; воспитывать наблюдательность, внимание.

Оборудование и материалы: картинка,клей, маркеры, спички, тарелки, кубики, игровизоры, смайлики, звуковое сопровождение, гномик, письмо.

Билингвальный компонент: машина–машине-а сағ, снеговик–ақ шақар– snowman, кораблик – кеме - boat.

Словарная работа: путешествие, геометрическая фигура.

Социальная инклюзия: Айдин, Зарема, Тимур – пассивные дети

Этапы деятельности	Действия воспитателя	Деятельность детей
Мотивационно-побудительный	-Здравствуйте, дорогие дети! - А сегодня мы с вами отправимся в путешествие в чудесную страну! -Хотите ?	Здороваются
	Сюрпризный момент: Приход гномика с письмом.	Заинтересованы
	Круг Радости: Из м/ф «Барбоскины» Ты и я , ты и я мы с тобой друзья С другом нам легко и просто С другом вместе веселей Скажем малышам и взрослым Береги своих друзей Ты и я, ты и я мы с тобой друзья	Повторяют с гномом
	Письмо от жителей геометрических фигур. «Дорогие дети приглашаем в гости к нам в страну геометрических фигур»	Слушают
	Словарная работа: Путешествие, геометрическая фигура	Повторяют

Организационно – поисковый	- Дети отправимся в гости к гномам ,а на чем можно ? - А давайте на самолете «звук взлетающего самолета» Рассказ по картинке: «Помоги Тимуру найти геометрическую фигуру?» -Какие фигуры вы видите? -А еще что видите? - Каких цветов геометрические фигуры? -А дороги из каких фигур? - А кто знает как надо переходить дорогу? Показ светофора и зебры -Зачем нам светофор? - А сколько цветов в светофоре? -А зачем нужны эти цвета? -А зачем нужна нам зебра? - Можно перебежать дорогу не по зебре? - А вы знаете, чтоб перейти дорогу через зебру надо взглянуть сперва влево, а потом на право , а потом переходить дорогу. - Молодцы, а теперь похлопаем за проделанную работу. - А давайте отправимся дальше! - Скажите на чем еще можно путешествовать? «Звук стучащихся колес поезда » - А чтоб узнать в какую страну мы прибыли , нам надо угадать загадку. «У него три угла и три стороны» (треугольник) Д/и « Построй фигуру» Решают примеры $9-3=6$ $5+2=7$ $4+3=7$ $8-7=1$ Сроют из фигуры «Елку» Загадка про Елку «Зимой и летом одним цветом» Физминутка под музыку «Едим, едим на машине» Мы приехали в страну четырехугольника Образец из лент ромб, квадрат, прямоугольник Д/и «Собери из спички» Посмотрите на картинку и соберите из спичек такие же геометрические фигуры. Молодцы давайте похлопаем друг другу за проделанную работу. Д/и «Сделай по схеме» -А гномик еще хочет, чтобы мы с вами сделали еще одно задание! -Посмотрите, гномик сделал из геометрических фигур рисунок. - Что за картинки здесь нарисовано?	Ответ детей о видах транспортах Дети соглашаются Дети имитируют движение самолета Описывают картинку и отвечают на вопросы Слушают и отвечают Хлопают друг другу На поезде Имитация руками поезда Отгадывают Выходит и решают на доске остальные на листочке Отгадывают Делают Объясняют из скольких сторон сделан фигуры Делают самостоятельно и проверяют друг у друга Отвечают и делают в коллективе Повторяют все вместе и по
--	--	---

	Билингвальный компонент: Машина-машине- а сағ, кораблик- кеме- boat, снеговик- ақ қала- snowman Социальная инклюзия: Айдин, Зарема, Тимур индивидуально спрашиваю о словах В конверте лежат геометрические фигуры ,на столе лежат корзинка в ней клей. Работать мы будем на просторах. Один простор на каждую группу и делаем вместе сообща.	одельностью. Делают вместе, помогая друг другу
Рефлексивно - корректирующий	-Скажите чем мы сегодня занимались? -Что вам понравилось? -Мы справились со всеми заданиями?	Ответ детей по пройденному программе

Ожидаемый результат:

Знать: о геометрических фигурах и применять в аппликации.

Уметь: рассказывать об геометрических фигурах, обобщать полученные знания, делать выводы.

Иметь: представление о геометрических фигурах.

«Зимние забавы»

(Спортивное развлечение для детей младшей группы)

Косниязова Жамал Нураденовна, воспитатель
 Атырауская область, Жылыойский район, город Кульсары
 Ясли сад «Гүлдәурен»

Программное содержание: Создать у детей праздничное радостное настроение, укреплять здоровье детей, закрепить умение прыгать на двух ногах, продвижением вперед, умение бегать в рассыпную не наталкиваясь друг на друга.

Предварительная работа: Беседа на тему «Зима», рассматривание дидактических картинок «Зима» и «Зимние виды спорта», беседа о здоровом образе жизни, правильном питании и витаминах.

Инвентарь: Обручи 5 шт, санки 2шт.

Ход праздника:

Ведущая: Начинается зимний праздник! Будут игры, будет смех, И весёлые забавы приготовлены для всех. Хороша красой своею наша Зимушка-Зима шествовать её сегодня собралась вся детвора.

Баба-Яга: Здравствуйте. Дети!

В сугробах огромных, на выюгах примчалась я к вам.

Спешила на праздник успеть в детский сад – Ребята, иш Вы какие, без меня хотели поиграть?

Ведущая: Здравствуйте, Баба-Яга! На праздник к нам пришла? Ребята так рады встрече с тобой!

Баба-Яга: Сперва Вы мне отгадаете загадку, если не отгадаете я не дам Вам играть.

-Ребята, что зима приносит людям? («снег», «зимние забавы» и т. д.).

- Итак, загадка первая:

Меня не растили – из снега слепили.

Вместо носа ловко, вставили морковку.

Глазки угольки, ручки – сучки.

Холодный такой, кто я такой.

(Снеговик).

Ой, насыпало снежка!

Вывожу коня – дружка.

За веревочку – узду через двор коня веду,

С горки вниз на нем лечу, а назад его тащу.

(Сани).

- Ага, умные какие, сейчас посмотрим, а какие вы ловкие.

-А вы хотели бы поиграть со мной?

1. Игра «Берегись, заморожу». 2-3 раза.

Все играющие собираются на одной стороне площадки, воспитатель сними. «Убегайте, берегитесь, догоню и заморожу», - говорит он. Дети бегут к противоположной стороне площадки, чтобы спрятаться в «доме».

Ведущая: Баба- яга, а что ты принесла нам с собой?

Баба-Яга: У меня есть для вас обручи, и предлагаю вам по очереди попрыгать.

2. Прыжки на двух ногах из обруча в обруч.

3. Пальчиковая игра «Снеговик».

Тра-та-та, тра-та-та!

Рада снегу детвора!

Тра-та-та, тра-та-та!

Лепим мы снеговика!

(Дети лепят «снежки» то одна рука сверху, то другая).

Ком на ком поставим,

(Соединяют руки перед собой, потом поднимают их вверх)

Глазки подведём,

(Соединяют большие, указательные пальцы и приставляют их к глазам)

Нос-морковку вставим, *(Приставляют к носу кулачки)*

Шапочку найдём.

(Кладут ладони на голову)

Вот какой снеговичок,

Снежный белый толстячок!

(Ставят руки на пояс и качают головой)

Баба-яга: А еще я привезла с собой санки и хочу вас покатать.

4. Катание на санках. Зимушка и ведущая катают детей на санках по очереди.

Ведущая: Видишь Баба- яга, какие у нас ловкие ребята.

Баба-яга: Теперь давайте поиграем в догонялки, увидим догоните ли Вы меня. *(Воспитатель и Баба-яга, бегая с детьми.)*

Баба-яга: Да молодцы, детки мне очень понравилось в сами играть, а чтобы не болеть и быть здоровыми нужно делать зарядку, заниматься сортом, а еще правильно питаться и принимать витамины я принесла вам в подарок витаминки!

- Ой, ребята мне пора, а то Кощей меня дождался, До свидания! *(и улетает на своей метле).*

Праздник окончен.

Роботоландия

Муратканова Перезат Муратовна

*Шығыс Қазақстан облысы, Аягөз қаласы
«№5 жалпы білім беретін орта мектеп» КММ*

Мақсаты:

- оқушылардың математика және информатика пәндеріне деген қызығушылықтарын арттыру, танымдық іс - әрекеті мен ақпараттық мәдениетін қалыптастыру;
- ойлау қабілеттерін дамыту, сөз мәдениетін жетілдіру, шығармашылық ізденістерін арттыру.
- өз білімдерін дамытуға, бір-бірін құрметтеуге, роботтар тарихын білуге тәрбиелеу.

Сабақтың түрі: сайыс сабақ

Қатысушылар: 5 «А,Б,В,Г» кластар

Жабдықталуы: Тапсырмалар, викториналық сұрақтар, LEGO® MINDSTORMS® EV3 роботты техника жинағы.

Көрнекілігі: Слайд презентация, кеспе қағаздар.

Пәнаралық байланыс: физика, ағылшын тілі, бейнелеу өнері, қазақ тілі,

1-жүргізуші: Сәлем бердік, құрметті ұстаздар, әділ – қазылар, оқушылар! Сайысымызды бастамай тұрып біз сіздермен бірлесе отырып осы сайысымызға дайындық жүргізіп жіберейік. Слайдта көрсетілген келесі есептерді шығарып көрейміз.

2-жүргізуші: Кестедегі тапсырманың жауаптарына сәйкес келетін әріптерді алыптастау керек. Сол кезде жасырылған сөзді оқимыз.

1-жүргізуші: Ал, ендеше «Роботоландия» атты ойынымызды бастауға рұқсат етіңіздер. Ойынға 4 топ қатысады.

2-жүргізуші: «Біреу озса сайыста, біреу артта қалады

Ренжімей тараса, озбағандар жарады.

Жарыс заңы ежелден – жеңімпазды анықтау,

Озат болу шарты сол – еңбектену, жалықпау» - дей келе сайысымыздың кезеңдерін таныстырып өтейік.

Жарыс кезеңдері:

I. Таныстыру

II. «Ғажайып алаң» ойыны

III. Робот құрастыру

IV«Суреттерді қалпына келтіру» ойына

V. Роботтар биі

1-жүргізуші: Сәт сапар тілеп бәріңе

Сайысты біздер бастайық

Көрсетіндер білімді

Қалмаңыздар жасқанып.

Ал енді топтарымызды ортаға шақырайық,

Қарсы алыңыздар!

2-жүргізуші: I-топ «Бамблби», II- топ «Оптимус Прайм», III-топ «Балхэд», VI- топ «Сайдсвайп»

1-жүргізуші: Ал, енді әділ қазылар алқасын сайлап алайық

2-жүргізуші: I. Таныстыру сайысымызға кезек берейік. Әр топ өздерін таныстырып кетеді

1-жүргізуші: **II. «Ғажайып алаң» ойыны.** Бұл кезеңде кестеде берілген ұяшықтар номерін тандап математика және робототехника пәндері бойынша тапсырмаларды орындайды.

Дұрыс жауаптар 5 ұпаймен бағаланады. Математика бойынша екі оқушы тапсырманы орындайды, ал робототехникадан бір оқушы қатысады. Ең бірінші математикадан тапсырмаларды таңдаған кезде екі оқушы есептейлерін жүргізгенше бір оқушы робототехника бойынша сұраққа жауап береді.

Ортаға әр топтан екі оқушыдан шақырылады, математикадан тапсырмаларын тандайды (5мин беріледі).

Ортаға әр топтан бір оқушыдан шақырылады сол жерде сұрақтарға жауап береді.

2-жүргізуші: Ал, едігі кезек **«Робот құрастыру»** және **«Суреттерді қалпына келтіру» ойына** береміз. Бұл екі сайысымыз бір уақытта жүргізіледі. Робот құрастыру сайысына әр топтан бір оқушыдан қатысып, инструкция бойынша тез уақытта робот құрастырады, ал «Суреттерді қалпына келтіру» ойына екі оқушыдан қатысып, әр есептің жауаптары сурет бөліктерінің тұсында жазылған. Сол сурет бөліктерін есептердің орынына қою керек. Ортаға сайысқа қатысушыларды шақырамыз.

1-жүргізуші: Келесі кезек **«Роботтар биіне»** береміз. Ортаға әр топтан бір оқушыдан биге шығады. Робот биін билеп көрсетеді.

2-жүргізуші: Қорытынды сөзді әділқазыларға беріледі.

1-жүргізуші: Білімділік пен ізгілікті бойымызға дарыта берейік. Сендерге әрдайым биік белестер тілейміз!

Осымен «Роботоландия» сайысымыз аяқталды. Барлықтарыңызға белсене қатысқан үшін рахмет! Сау болыңыздар!

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Интернет желісі
2. Кирнос В.Н.- Робот техникасы
3. Ремнев А.- Информатика
4. Фаронов В.В.- Робот техника

Жол тәртібін білейік, аман-есен жүрейік

(Балалар және ата-аналармен ойын-сауық)

Темирханова Жаныл Жумакановна, тәрбиеші
Атырау облысы, Жылыой ауданы, Құлсары қаласы
«Гүлдәурен» ясли бақшасы КМҚК

Мақсаты: Ата-аналарға, балаларға жол белгілері туралы білімдерін дамыту. Жол белгілерінің қауіпсіздік сақтаудағы маңызды ақпарат екенін түсіндіру. Ойын арқылы қызығушылығын тудыру.

Білімділігі: Көшедегі тәртіп ережесін қатаң сақтауға, жолда зейінді болуға үйрету.

Дамытушылығы: Бағдаршам және жолда жүру ережелерін есте сақтап ой-өрісін дамыту.

Тәрбиелігі: Балаларды мейірімдікке, байқағыштыққа жол ережесін сақтауға тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: слайд суреттер. Бағдаршам, жаяулар өтпесі, белгілер, көліктер.

Әдіс-тәсілдер: түсіндіру, әңгімелеу, сұрақ-жауап.

Жүру барысы:

Құрметті ата-аналар және балалар бүгінгі «Жол тәртібін білейік, аман-есен жүрейік» сайысына қош келдіңіздер.

1-ші тобымыз «Жұлдыздар» тобы.

2-ші тобымыз «Қырандар» тобы.

Бүгінгі сайысымыз бес бөліктен тұрады.

1. Сұрақ-жауап

2. Д/о: «Белгілерді ата»

3. Жұмбақты шешу

4. Д/о: «Белгілерді құрастыр»

5. Қимылдық ойын, «Жолдан өте білесізбе?».

Ата-аналарға арналған сұрақтар.

1. Бағдаршам дегеніміз не? *(Бағдаршам-автомат жүйесіне қосылған үш көзді аспап. Жол қозғалысын реттейді).*

2. Балалар, велосипедпен неше жастан бастап жолмен жүруге болады? *(Балаларға велосипедпен жүруге 14 жастан бастап рұқсат етіледі).*

3. Жиек жол дегеніміз не? *(Адамдар жаяу жүретін көше жиегіндегі тар жол).*

4. Жиек жол жоқ жерде қалай жүру керек? *(Ондай жағдайда жолдың бір шетімен келе жатқан көлікке қарама-қарсы бағытта жүру керек).*

5. Көше қиылыстарында қай жерлерден өтуге болады? *(Көшенің екінші көшемен қиылысқан жерінде «Өтетін жер» деп жазылған тұста асфальтта көлденең сызылған ақ жолақтары бюар жерінде бағдаршамның жасыл сигналы жанған кезде өтуге болады).*

6. Бағдаршам жоқ көшелерден қалай өтеміз? *(Өтетін жерде бағдаршам болмаса, көшеден өте бере әуелі сол жаққа қараймыз. Көшенің орта тұсына жеткенде, оң жағымызға көз саламыз).*

7. Жолдағы қозғалыс бағдаршамнан басқа қандай белгілерімен реттеледі? *(Арнайы бағанаға орнатылған жасыл-қызыл түсті «жүріңіз», «тұрыңыз», дегенді білдіретін адам бейнесі бар көрнекті белгілерімен реттеледі).*

Балаларға арналған сұрақтар.

1. Бағдаршамның неше көзі бар? *(Бағдаршамның үш көзі бар. Қызыл түс-қозғалысқа тыйым салады. Жасыл түс – қозғалысқа рұқсат береді. Сары түс – жүруге дайындал).*

2. Жаяу жүргіншілер қандай жерлермен жүреді? *(Жаяу жүргіншілер жиек жолмен гана жүреді).*

3. Велосипедші жол жиегінен қанша метр қашықтықта жүруге рұқсат етіледі? *(Велосипедші жол жиегінен 1 метрдегі қашықта жүруге рұқсат етіледі).*

4. Көше жолы нешеге бөлінеді? *(Көлік жүретін жол – Көлікжол деп аталады. Екінші жақ шетіндегі жаяулар жүретін жол жаяужол, тротуар деп аталады).*

5. Көшеде жүру тәртібін кім басқарады? *(Көшеде жүру тәртібін көрсететін - Бағдаршам)*

6. Жол алыбында, тротуарда доп ойнауға бола ма? *(Жол алыбында, тротуарда ойнауға болмайды. Ол өте қауіпті көліктер қағып кетуі мүмкін).*

7. Арнайы дыбыс сигналдарымен келе жатқан көліктерді ата. *(Жедел жәрдем көлігі, өрт сөндіруші, полиция көліктері жатады).*

Ата-аналарға арналған дидактикалық ойындар.

Дидактикалық ойын: «Белгілерді ата»

Ата-аналар кедергілердің арасымен өтіп стол үстінде жатқан белгілерді қандай белгі екенін айтып, тақтаға жапсыру.

1. Тұрақ орны белгісі
2. Жанармай құю станциясы
Алғашқы медициналық көмек пункті
Ұсынылатын жылдамдық
Біржақты қозғалыстағы жол
Кіруге тыйым салынады
Жол жұмыстары

Балаларға арналған дидактикалық ойындар.

Дидактикалық ойын «Белгілерді ата». Балалар кедергілердің арасымен өтіп белгілерді атап, тақтаға жапсырады.

- Жаяу өтпе
Велосипед жолы
Бағдаршам
Жер асты жаяу өтпесі
Жол беріңіз
Жақын жерде аурухана бар
Автобус аялдамасы

Жұмбақтар. (Ата-аналарға)

1. Арқаным тым ұзын,
Ала алмайсың бір үзім. (Жол)
2. Қозғалмасаң құлайды
Сүйемесең сұлайды
Құйымшақты ері бар
Бұл не деген жануар. (Велосипед)
3. Бір ғажабы бұл жерде
Бір нәрсені ел күтеді
Отырады біреуі
Тік тұрады біреуі.
Не қылған жер бұл өзі
Айтыңдаршы, кім біледі. (Аялдама)
4. Әкемнің төр тайы,
Май жалап, су ішсе
Тоқталмай жортады. (Машина)
5. Күндіз-түні күрсінеді
Жүрген жері сілкінеді. (Пойыз)
6. Бір көзім «кідір» дейді
Бір көзім «жүгір» дейді
Бір көзім «абайла» дейді
«Қарап ал маңайға» дейді. (Бағдаршам)
7. Құс ұясы секілді,
Үйшігі бар биікте
Өрілген қос кекілі
Тұрар мойын иіпте. (Кран)

Жұмбақтар. (Балаларға)

1. Үлкендер де, кішілерде
Жол белгісіне қарады
Мысықтарда, күшіктерде
Батыл жүріп барады

- Бірақ бұл жер
Жиек жол емес
Құпиясын кім табады. (Жаяулар өтпесі)
2. Келеді Асан зулатып
Велосипедтің үстінде
Барма екен оған рұксат
Қай белгі тұр оны нұсқап? (Велосипед жолы)
3. Іші ауырды Айбардың
Сірә, үйіне жете алмас
Қандай белгі таба алсаң
Мұндай кезде қиналмас. (Емхана)
4. Үш көзді батыр
Жолды аңдып жаты. (Бағдаршам)
5. Жүріп келем, жүріп келем,
Сол жүріспен, төбеге
Шығып келем. (Баспалдақ)
6. Арқасында ауыл жүр
Ала тайым шауып жүр. (Автобус)
7. Өздігінен жүрмейді, жарыспайды
Кісі мінсе, жарыстан қалыспайды
Аяғы екеу болғанымен, ізі жалғыз
Сағатына талай, жер қарыштайды. (Велосипед)

Қимылдық ойындар

«Қыран» тобы: «Жолдан өте білесің бе?»

Жаяу жүргіншілер жолымен жүреді.

Бағдаршамға қарап жолдан өту керек.

- қызыл көзі жанғанда тоқтаймыз.

- сары көзі жанғанда дайындаламыз.

- жасыл көзі жанғанда жүреміз.

Жолдан өту үшін

Солға қарап

Жолдың ортасына келгенде

Оңға қарап өту керек.

Қимылдық ойын ата-аналармен

«Жұлдыз» тобы: «Жолдан өте білесіңбе?»

Бұл топ автобусқа мініп жол алабымен кетеді.

1. Билет аламыз. Жол жүру.
2. Қарсы адамдарға, жүкті әйелдерге орын береміз.
3. Қоғамдық, көлікте қоқыс тастама, сағыз лақтырма.
4. Отырған орындықты сызба, шұқылап бұзба,
5. Қатты дауыстап сөйлеме.
6. Автобусқа мінгенде алдыңғы есіктен кіру керек, артқы есіктен шығу керек.
7. Автобустан түскенде артынан өту керек.

Балалардың өздері білетін жол ережелері туралы тақпақтары.

1. Сақтандыру, ескерту белгісі:

Қып-қызыл үшбұрыш

Ескерту белгісі мен болам,

Қауіптен сақ бол деп
Сәт – сапар жолдаған
Аман - сау жүреді жаяуда, көлікте
Мен берген белгіні
Сақтаған, қолдаған.

2. Тыйым салу белгісі:

Қызылмен боялған
Шеңбермін аумақты
Тыйымшыл белгімін
Қаталмын салмақты.
Мен тұрған жерлерде
Хақың жоқ жүруге,
Қауіп бар, бағдарла
Көз салып жан-жақты.

3. Міндеттеу белгісі.

Белгімін көрсетер
Жылдамдық бағыты
Міндетті бұрылыс,
Әйтпесе қауіпті.
Барлығын анықтап
Тұрамын жолында
Абай бол, шартыңды
Міндетті орында.

4. Нұсқау белгісі.

Баратын жеріңнің
Бағытын тұрағын
Үн-түңсіз жол сілтеп
Жол нұсқап тұрамын.
Күндіз де, түнде де,
От болып жанады.
Көк түске боялған
Төрт бұрыш шырағым.

Қорытынды. Ән «Бағдаршам»

Көңілді балалар

(Ұйымдастырылған ашық оқу қызметі)

Төлеген Айнұр Сапықызы, тәрбиеші
МКҚК №18 “Ертөстік” бөбекжай-балабақшасы

Білім беру саласы: «Денсаулық».

Ұйымдастырылған ашық оқу қызметі: Дене шынықтыру.

Тақырыбы: «Көңілді балалар».

Мақсаты: Балаларға интерактивті тақтадағы видео арқылы көрсетілген жаттығуларды орындауға үйрету, доптармен жаттығу жасауды, кегілдер арасымен өтіп, доға астымен еңбектеп жүруді дамыту, қимыл-қозғалыстарды орындаған кезде ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Қолданылатын көрнекі құралдар: Әр балаға түрлі-түсті доптар, доға, кегілдер, интерактивті тақта, денсаулық жолы.

Мотивациялық қозғаушылық:

1. Кіріспе бөлім

Бір қатар саппен залға кіру.

Өз орындарында тұру.

Сәлемдесу.

Балалардың көңіл – күйін сұрау

Ұйымдастыру-ізвестіру

Саптізбекте бір-бірден жүруді, бағытты сақтай білуді, саптізбектен шығып кетпеуді, саптізбекте өзінің орнын таба білуді көрсетеді.

Жалпы дамытушы жаттығулар

Тәрбиеші: Балалар жарты шеңберге тұрып, экранға назар аударайық. Балалар экранда не көріп тұрмыз?

Балалар: Смешарики.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар, осы смешарикпен бірге жаттығу жасайық.

1. Қолмен бұлшық еттеріне арналған жаттығулар:

Бастапқы қалып (әрі қарай Б.к.): негізгі тұрыс, доптарды төмен түсіреміз.

1. Допты жоғары көтереу.

2. Б.к.: келу

2. Дене бұлшық еттеріне арналған жаттығулар:

Б.к.: аяқтар арасы сәл алшақ, допты кеудеде ұстау.

1. Қолдағы допты жоғары көтеру.

2. Қос қолдағы доппен оңға иілу.

3. Б.к.: келу.

4. Қос қолдағы доппен солға иілу.

5. Б.к.: келу.

Б.к.: негізгі тұрыс, қол төменде.

1. Қолдағы доптарды алға созып отыру.

2. Тұру.

3. Б.к.: келу.

3. Аяқ бұлшықеттеріне арналған жаттығулар:

Б.к.: аяқ бірге, доптытарды кеудеде ұстау.

1. Алға қос аяқпен секіру.

2. Артқа қос аяқпен секіру.

3. Б.к.: келу.

Тыныс алу:

-тік тұру;

- аяқ арасы иық көлеміндей алшақ;

- допты қос қолмен жоғары көтеру, ауа жұту;

- қос қолдағы допты кеуде тұсына әкеліп үрлеу дем шығару.

Негізгі қимыл жаттығулары:

1. Кегельдер арасымен допты қос қолмен ұстап жүріп өту. (*Кегельдер арасымен допты қос қолмен ұстап, оларды құлатпай жүріп өту*).

2. Доғалардың астынан еңбектеп өту. (*Доғаларды қозғамай өту*).

Ойын: «Допты қуып жет»

Ойын шарты: Тәрбиеші балаларға доп салынған кәрзеңкені көрсетеді де аланның бір жағында өзімен бірге қатарласа тұруды ұсынады. Одан кейін кәрзеңкеден доптарды алып, балалардан алысқа, әр жаққа лақтырады. Балалар доптарға жүгіреді, оларды алып кәрзеңкеге салады. Ойын бірнеше рет қайталанады.

Балалар бір қатар тізбекпен баяу жүріп денсаулық жолмен жүреді.

Айналайын анашым

(8-наурыз мерекесінің ортаңғы топ балаларына арналған ертеңгілік сценарийі)

Төреғалиева Айнамкөз Райымқызы, тәрбиеші
Атырау облысы, Жылыой ауданы, Құлсары қаласы
«Гүлдәурен» ясли бақшасы КМҚК

Балалар қолдарына шар ұстап сазды әуенмен ән-әуен залына кіреді. Винни балалармен бірге кіреді

Жүргізуші: Ана дейміз бәрімізде, аңқылдап
Ана дейді жас сәбиде жарқылдап
Ана деген-бәйтерегі өмірдің
Ана деген-алтын қазық алтын бақ.

Қымбатты аналар, әжелер, қыздар! Сіздерді көктемнің алғашқы мерекесі 8-наурыз Аналар мерекесімен құттықтай отырып «Айналайын анашым» атты мерекелік ертеңгілімізді тамашалауға шақырамыз.

Ән: «Ақ мамам»

Жүргізуші: Ақ анашым, әппағым
Өзің жайлы тақпағым
Арналады сіздерге
Бар баланың тақпағы.

Аналарына арналған тақпақтарымен Ай. Арсен, Аяна, Б.Каусар, Нұрбибі, Маді, Қ.Каусар, Нәйла.

Ай.Арсен: Анам,анам,ақ анам
Мен өзіндей ақ балаң
Айтқан тілді аламын,
Жұмсағанда барамын.

Аяна: Анамыздың мейірлі
Жүзіне біз қараймыз.
Анамызды пейілді
Жомарт жанға балаймыз.

Б.Кәусар: Біз доспыз гүлдермен
Текке оны жұлмаймыз.
Той күні бір-бірден,
Аналарға сыйлаймыз.

Нұрбибі: Сенен өскен балалар,
Батырлар мен даналар.
Құттықтаймыз мейраммен
Құрметті аналар.

Маді: Мені жақсы көреді,
Күндей күліп келеді.
Көп ертегі біледі.
Маған айтып береді.

Қ.Каусар: Әр сөзімді жаттаған,
Жүрегімді сақтаған.

Анашым деп мақтанам,
Айналайын ақ анам!

Нәйла: Ақ қабақты анашым,
Күн сәулелі анашым.
Әлпештеген баласын,
Айналайын анашым.

(осы кезде ішке Торай кіреді)

Торай: Винни қайда жүрсің бүгін аналар мерекесі ғой, дайындалмаймыз ба?

Винни: Менің қарным ашты, жейтін не бар?

Торай: Аналар мерекесі деп саған айтып тұрмын ғой (жұлқылап айтады)

Винни: Біз не істейміз аналар мерекесіне айтшы. Ту қарным қатты ашты.

Жүргізуші: Винни, Торай не айтысып тұрсыңдар. Міне, біздің балаларда аналарына билеп береді. Сіздер де, тамашалаңыздар.

Би: «Барбарики»

Винни: Біз енді досымыз қоянға барайық мына балалар жақсы дайындалған екен. Қалай-қалай билейді балалар (екеуі билеп көреді).

(Екеуі қоянның үйіне келеді, Қоян плакатқа гүл жапсырып жатады, Винни келіп үстелдің үстіндегі қоянның жасап жатқан гүлдерін шашып алады, оған қоян ренжиді).

Қоян: Ту, Винни менің аналарға жасап жатқан гүлімді шашып тастадың ғой.

Винни: Ренжімеші қоян қазір жинап гүлді жасап береміз Торай екеуміз.

Жүргізуші: Қоян біздің балаларда сіздерге көмектесіп гүлдеріңізді жапсырып береді. Балалар қоянға гүлдерін жапсырып беруге көмектесеміз бе?

Балалар: - Иә. (балалар шығады).

Қоян: Ой рахмет, балалар Винни, Торай жүр кеттік аналарымызды құттықтайық. (үшеуі шығып кетеді).

Жүргізуші: Балалар мерекемізді әрі қарай жалғ, астырайық. Ортаға тақпақтарымен;

Айсұлтан: Әлпештеген аялаған,

Ақ сүт берген апатайым.

Сәлем жазып бүгін саған

Мейрамың мен құттықтаймын.

Перизат: Ақ анашым, аппағым.

Өзің жайлы тақпағым.

Өзің жайлы әнім де,

Арнадым саған бәрін де.

Е.Еарасыл: Жарқын жүзді жан анам,

Сендей болсын бар адам.

Сендей болса бар адам

Шаттық кетпес баладан.

Адила: Шашымды өріп тараған

Қабағыма қараған,

Үлкен кіші демейді.

Сыйлайды оны бар адам.

Смадияр: Жүре берсем қасымда

Әйбат анам әй анам

«Ботам» деген даусыңнан

Мен мәз болып оянам.

Жүргізуші: Өте тамаша балалар жарайсыңдар.

Шалқып тосып әніміз.

Жадырасын жанымыз

Аналарды құттықтап,

Би билейміз бәріміз.

Би: «Бипыл»

Жүргізуші: Бүгін біз әжелерімізді де, ұмытқан жоқпыз. Әжелеріне арнаған тақпақтарымен.

Ж.Кәусар: Гүл-гүл жайнап бәріміз

Кірді біздің сәніміз

Әжелерді мейрамымен

Құттықтаймыз бәріміз

Әсет: Ақ жаулықты әжемді

Ай-нұрына теңедім

Әр ісінен үлгі алып

Еркін өсіп келемін

Думан: Бізге қарап елжіреп.

Сүйсе беттен күнім деп.

Құшақ ашса келші деп,

Жүгіреміз күлімдеп.

Расул: Менің әжем мейірбан,

Мені жақсы көреді.

Қажетіне жарасам

Жас балаша күледі.

Т.Каусар: Қайырымды, қасиетті.

Ең ардақты Ақ әжем.

Әрбір сөзі өсиетті.

Баға жетпес Ақ әжем.

Жүргізуші: Әжелерімізге арнап ән айтамыз.

Ән: «Ақ әжем»

Жүргізуші: Балалар ойын ойнағыларың келе ме? Ендеше «Балалық шаққа саяхат» ойыны.

Шарты: Үш ата-ана ортаға келіп отырады. Балалар аналарына балаға ұқсатып киіндіреді.

Жүргізуші: Енді біздің ұлдарымыз «Көңілді әжелер» биін билеп береді тамашалаңыздар.

Ана деген- адамзаттың данасы,

Ана деген-сәбилердің панасы.

Ана деген-қайнар ыстық бұлағы,

Ана деген-өмірдегі қамқорың.

Құрметті абзал жанды аналар балалардың сіздерге арнап жасаған гүлдерін ұсынады. Қабыл алыңыздар. Мерекелеріңіз құтты болсын!.

Развитие креативного мышления детей на уроках русского языка

Айтмуханбетова Мендигуль Байдрахмановна,

преподаватель русского языка

“Отдел образования город Талдыкорган” ГУ ГККП “Ясли-сад №7”

Чтобы адаптироваться в современном обществе и ориентироваться в огромном потоке постоянно меняющейся информации, необходимо самостоятельно, критически, креативно мыслить, а этому детей нужно научить. За последнее время значительно изменились требования к обучению и развитию детей, которые находят отражение в ФГОС, где особое внимание уделяется развитию логического мышления, умению решать нестандартные задачи.

Младший возраст является наиболее ответственным этапом детства. Высокая сензитивность этого возрастного периода определяет большие потенциальные возможности креативного развития ребенка.

Полноценное проживание этого возраста, его позитивные приобретения являются необходимым основанием, на котором выстраивается дальнейшее развитие ребенка как активного субъекта познаний и деятельности. Основная задача взрослых в работе с детьми младшего возраста - создание оптимальных условий для раскрытия и реализации возможностей детей с учетом индивидуальности каждого ребенка. Дети — такие создания, которых очень легко научить чему-либо, если при этом заинтересовать. Развивая креативное мышление, любой педагог или родитель одновременно решает сразу несколько задач.

Во-первых, он формирует у ребенка нетривиальное мышление, лишенное стереотипов, что помогает в решении разных проблем.

Во-вторых, развивая креативность, педагог делает ум ребенка подвижным и гибким.

И, наконец, в-третьих, параллельно с мыслительными способностями развиваются фантазия и усидчивость. Ведь не секрет, что если дети увлеклись какой-то задачей, они способны заниматься ее решением в течение долгого времени. Креативность — это использование обычных вещей для создания чего-то необычного. Развитие креативности, у детей может осуществляться разными способами. Их разработано великое множество, и перечислить все вряд ли получится, но обозначить основные можно. Творчество невозможно без самого акта творения. И лучше, если этот акт будет лишен всяких стандартов. Например, с детьми можно заниматься той же самой аппликацией, но преподнести ее в совершенно ином виде. Можно попробовать выполнить изображения посредством высыпания на бумагу разной крупы. Научить как обычными вещами, при должной смекалке и фантазии, можно создавать что-то уникальное, неповторимое и совершенно необычное — вот одна из основных целей.

Чтобы развить у детей креативное мышление, нужен проблемный метод обучения. В чем он заключается? В том, что перед ребенком ставят задачу, желательно практического характера, не предлагая никаких решений. Можно давать наводящие вопросы, но только в том случае, если подопечный вообще никак не справляется с поставленным перед ним вопросом. Самостоятельность в принятии решения — это одно из основных условий успешного развития креативности. Креативность делает процесс мышления увлекательным и помогает находить новые решения старых проблем.

Способов развития креативности множество, и в первую очередь у родителей. В пользу того, что именно мама и папа могут лучше всего организовать процесс творческого развития ребенка, говорят следующие факты:

- ребенок высоко ценит общение с родителями, которые являются для него авторитетами;

- родители хорошо знают своего ребенка и потому подбирают те возможности развития, которые понравятся малышу и будут ему интересны;
- творческая деятельность — один из самых продуктивных вариантов времяпрепровождения взрослого и ребенка;
- внимание мамы или папы целиком посвящено ребенку, тогда как воспитатель старается распределить его равномерно между всеми детьми в группе;
- эмоциональный контакт со значимым взрослым доставляет малышу особые впечатления радости совместного творчества;
- у ребенка формируется представление о родителе как о человеке, с которым интересно быть вместе;
- мама и папа выбирают, как правило, разные средства для развития ребенка, а потому творческий опыт малыша, который он получает в семье, умножается вдвое.

На уроке русского языка можно использовать методики связанные с игровой и сочинительской деятельностью. Для маленьких детей эта деятельность более естественна, замотивировать легче. Что в свою очередь дало хорошие результаты, так как были учтены возрастные особенности обучаемых.

Игра – это самая свободная, естественная форма погружения человека в реальную (или воображаемую) действительность. Цель её изучения, проявления собственного «Я», творчества, активности, самостоятельности, самореализации. Именно в игре каждый выбирает себе роль добровольно, причём познавательные действия обучаемого выполняются в структуре деятельности, которая имеет личностный смысл. Всё это говорит о том, что имитационная игра является основой личностно ориентированного обучения.

Игра несёт на себе функции:

- психологические, снимая напряжение и способствуя эмоциональной разрядке;
- психотерапевтические, помогая ребёнку изменить отношение к себе и к другим, изменить способы общения, психическое самочувствие;
- технологические, позволяя частично вывести мышление из рациональной сферы в сферу фантазии, преобразующей реальную действительность.

В игре ребёнок чувствует себя в безопасности, комфортно, ощущает психологическую свободу, необходимую для его развития. Игра может проводиться в индивидуальной и командной форме. Креативные игры, в отличие от интеллектуальных игр, предполагают наличие заданий с «открытым ответом» (отсутствием единственно правильного решения), в процессе этого вида игр дети самовыражаются. Главная задача, решаемая посредством креативных игр, состоит в том, чтобы, сохраняя игровой характер деятельности, привести личностные возможности детей в соответствие с необходимостью действовать в конкурентной обстановке соревнования, приобрести навыки самораскрытия, спонтанности, эмпатии в отношении других членов группы.

Научные подходы к пониманию сущности термина «Логистика»

Аманжолов Жигер Молдабекович магистрант 1-го курса
Казахский университет экономики, финансов и международной торговли г. Астана

Научный руководитель: Мухамбетова Л.К.
к.э.н., и.о. доцента КазУЭФМТ

Формирование постиндустриальной экономики, развитие информационных технологий, усиление процессов гиперконкуренции и глобализации за последние десятилетия привели к новому пониманию логистической деятельности и поставили задачу переосмысления концепции логистики. Под переосмыслением логистической концепции понимается интегральное рассмотрение всех логистических функций и операций, сведение к минимуму суммарных логистических затрат, формирование логистических систем, ориентированных на обеспечение задач оптимизации и оперативного регулирования снабженческих, производственных и сбытовых функций.

Логистика является довольно молодой отраслью в казахстанской экономике, поэтому отечественные предприятия еще не в полной мере понимают то, что подразумевает под собой логистика. Тем не менее, в последние десятилетия наблюдается расширение сферы приложения логистики, что обусловлено возрастающими потребностями предприятий в снижении затрат.

Следует заметить, что логистика имеет длинную и интересную историю. Термин «логистика» берет свое начало в IX веке н.э. и имеет непосредственное отношение к военному искусству. Однако довольно широкое применение в экономике логистика получила в 60-е годы XX века, поскольку в это время начались заметные достижения в области коммуникационных технологий. В тот период времени из концепции маркетинга выделился круг проблем, связанных с обеспечением процесса производства материальными ресурсами. Главной причиной такого обособления явилось значительное увеличение на предприятиях затрат на транспортировку готовой продукции и содержание материальных запасов. В связи с чем компании начали проводить исследования по таким вопросам как продвижение материального потока в каналах распределения, сокращение затрат на содержание запасов и транспортировку готовой продукции. Решить данные проблемы стало возможным благодаря достижениям в области компьютерных технологий. В результате сформировалась новая наука в экономике, получившая название – логистика [1].

Дело в том, что в зарубежных странах логистика уже давно является практическим инструментом рыночной экономики. Интегрированный логистический подход, различные логистические системы, концепции и технологии логистики применяются известнейшими зарубежными корпорациями. Это, например, такие компании как Coca-Cola, IBM, General Motors, Volvo [2].

Основными причинами возникновения и внедрения концепции логистики в практическую деятельность торговых и промышленных предприятий явились следующие моменты:

- 1) усиление конкуренции на мировых и региональных рынках;
- 2) достижение предела эффективности технологических процессов по изготовлению продукции;
- 3) существенное возрастание затрат на выполнение операций по подготовке ресурсов к обработке и доставке к местам пользования или реализации;
- 4) широкая дифференциация продукции торговых и промышленных предприятий с предоставлением потребителю той продукции и с теми характеристиками, которые ему необходимы;

5) широкое распространение современных информационных технологий [3].

Необходимо отметить, что в экономической литературе до настоящего времени не сформировалось единого понимания того, что следует понимать под термином «логистика» (таблица 1).

Анализ многочисленных отечественных и зарубежных экономических литературных источников позволил имеющиеся трактовки понятия «логистика» разделить на две группы:

1. Логистика определяется как направление хозяйственной деятельности, которое заключается в управлении материальными потоками в сферах производства и обращения. При этом основными операциями, которые обеспечивают физическое продвижение материального потока, являются загрузка, транспортировка, разгрузка, складирование, комплектование заказов, сбор и обработка информации, необходимой для движения материального потока. Комплекс таких операций образует сферу логистики.

2. Логистика рассматривается как междисциплинарное научное направление, непосредственно связанное с поиском новых возможностей для повышения эффективности продвижения материальных потоков. С этой целью сфера логистики включает также анализ рынка, координацию спроса и предложения, согласование интересов всех участников процесса продвижения материальных потоков, т.е. охватывает ряд нематериальных операций.

Вместе с тем, на основе вышесказанного можно сделать следующие выводы:

1. Понятие «логистика» далеко не однозначно по смыслу. Каждый автор старается преподнести в определение логистики новые, эксклюзивные характеристики, обобщив или выделив что-то одно. Современная трактовка понятия «логистика» с позиции бизнеса зависит от страны, логистической школы (направления) и конкретного исследователя. В результате в литературе логистика трактуется как в узком, так и в широком аспекте, несет первоначальный или современный смысл.

Таблица 1 – Трактовки термина «логистика» в работах различных авторов

Автор и источник	Определение
Родников А.Н.	Наука о планировании, контроле и управлении транспортированием, складированием и другими материальными и нематериальными операциями, совершаемыми в процессе: доведение сырья и материалов до производственного предприятия; внутризаводской переработки сырья, материалов и полуфабрикатов; доведения готовой продукции до потребителя в соответствии с интересами и требованиями последнего, а также передачи, хранения и обработки соответствующей информации
Алесинская Т. В.	Процесс управления движением и хранением сырья, материалов, полуфабрикатов и готовой продукции в хозяйственном обороте от начального источника до конечного потребителя готовой продукции, а также связанной с этими операциями информацией
Аникин Б.А.	Наука о планировании, организации, управления, контроль и регулирование движения материальных и информационных потоков в пространстве и во времени от их первичного источника до конечного потребителя
Гаджинский А. М.	Планирование, организация и контроль всех видов деятельности по перемещению и складированию, которые обеспечивают прохождение материального и связанного с ним информационного потоков от пункта закупки сырья до пункта конечного потребления
Busher J.	Процесс планирования, реализации управления эффективным, экономичным движением и сохранением сырьевых материалов, незавершенного производства, готовой продукции и связанной с этим информации с целью обеспечения соответствия требованиям потребителей
Крикавский Е. В.	Планирование и управление потоком материалов, их частей и необходимым информационным потоком с целью ускорения общего потока и готовых изделий в пределах учреждения и за ее маркетинговые каналы, обеспечивая максимизацию текущего и будущего прибыли и высокую эф-

	фektivность реализации заказа
Чухрай Н.	Наука об оптимальном управлении материальными, информационными и финансовыми потоками в экономических адаптивных системах с синергетической связью
Бауэрсокс Д. Дж.	Процесс планирования, исполнения и контроля, эффективного с точки зрения снижения затрат потока запасов, сырья, материалов, незавершенного производства, готовой продукции, сервиса и связанной информации от точки его зарождения до точки потребления (включая импорт, экспорт, внутренние и внешние перемещения) для полного удовлетворения требований потребителей
Пономарева Ю.В.	Теория и практика управления материальными и связанными с ними информационными потоками

2. Широкое и неоднозначное толкование сущности логистики обусловлено несколькими причинами:

- относительно короткий период приложения логистики в истории экономики;
- существование множества ответвлений в логистике;
- пересечение логистики с другими дисциплинами;
- разрозненность терминологии логистики в разных странах.

3. В отечественной практике логистика часто воспринимается как набор определенных функций: транспортировка, складирование, упаковка, переработка, управление запасами. В то время как ведущие западные логистические агентства указывают, что логистика – это стратегическое управление всей цепью поставок, которой они придают большое научное и практическое значение.

4. Логистика является парадоксальным явлением, уникальной и сложной отраслью деятельности, поскольку состоит из множества составляющих и постоянно находится в развитии. Парадокс заключается в том, что, не имея названия, эта отрасль существовала с зарождения цивилизации, но конкретные очертания получают развитие только в последние десятилетия.

5. Не вызывает разногласий у исследователей только вопрос о задаче логистики – обеспечение эффективного управления материальными и соответствующими им информационными, финансовыми и сервисными потоками для наиболее полного удовлетворения целей предприятия и потребностей покупателя с минимальными издержками.

На наш взгляд, наиболее обобщенным и целесообразным для отечественной практики является следующее определение: логистика - это наука о планировании, контроле и управлении материальными и нематериальными операциями, которые выполняются в процессе доведения сырья, материалов и покупных товаров до производственного подразделения предприятия; их внутризаводской переработки; доведения готовой продукции до потребителя в соответствии с потребностями и требованиями последнего, включая передачу, хранение и обработку соответствующей информации.

Логистический подход к управлению на предприятии заключается в интеграции закупочной, сбытовой, складской, транспортной, информационной и сервисной логистики, логистики производственных процессов с целью достижения желаемого результата с минимальными затратами времени и ресурсов путем оптимального сквозного управления материальными, информационными и другими потоками [4].

Основными преимуществами логистического управления можно назвать следующие:

- 1) обеспечивает координацию и сквозное управление между всеми звеньями логистики;
- 2) происходит консолидация информационного потока для подготовки единой отчетности;
- 3) обеспечивается единство проектирования и реализации проектов;

- 4) происходит рационализация управления материальными и информационными потоками, что позволяет сократить все виды затрат на перемещение ресурсов;
- 5) дает возможность снизить уровень запасов сырья, материалов, комплектующих изделий, полуфабрикатов и готовой продукции;
- 6) позволяет ускорить оборачиваемость вложенного капитала;
- 7) дает возможность снизить себестоимость производства единицы продукции;
- 8) способствует повышению качества логистического сервиса.

Перечисленные преимущества логистического управления, в конечном итоге, способствуют росту конкурентоспособности, что в результате приводит к выполнению стратегической цели любого предприятия.

Литература

- 1 Костина Н.Н. Современное положение логистики на предприятии: проблемы трактовки и внедрения логистики // Общественные и экономические науки. – 2018. - № 1
- 2 Айвазян А.В. Основные логистические концепции в производстве // Студенческий электронный научный журнал. – 2017. - № 16
- 3 Цзюн Ин. Трансформация понятия традиционной логистики в современную логистику // Молодой ученый. – 2017. - № 52
- 4 Кузьменко Н.И. Научные подходы к определению понятия «логистика // Территория науки. – 2014. - № 1

«Кешенді талдау жұмыстарын жүргізу арқылы студенттердің тілдік функционалды сауаттылығын арттыру»

Баяхметова Лязат Сансызбаевна,

қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы

«М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі» КМҚК

Функционалды сауаттылық – сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсу, бейімделу және жылдам қалыптасу қабілеті екендігі белгілі. Адамның жалпы оқу, түсіну, қарапайым қысқа мәтін құрастыру сияқты сауаттылығынан функционалды сауаттылықтың айырмашылығы келесіде: білім деңгейі, іскерлігі мен біліктілігі, нақты мәдени ортада және әлеуметтік қарым- қатынас жүйесінде тұлғаның өмірлік әрекетін жүзеге асыру қажеттіліктерін, қалыпты жағдайда қалыптастыруын қамтамасыз ету.

Функционалды сауаттылықты дамытудың жалпы бағдарлары ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында айқындалған. Оның басты мақсаттары – жалпы білім беру ұйымдарында Қазақстан Республикасының зияткер, дені сау және рухани дамыған азаматын қалыптастыру, тез өзгермелі әлемде оның табыстылығын қамтамасыз ететін білім алуудағы қажеттілігін қанағаттандыру, еліміздің экономикалық әл-ауқаты үшін бәсекеге қабілетті адами капиталды дамыту болып табылады.

Функционалды сауаттылық білім алушылардың білім деңгейі және оның өмірдегі әр түрлі жағдайларда алған білімдерін қолдана білу қабілеті немесе жеке тұлғаны әлеуметтендіру. Функционалды сауаттылықты анықтаудың міндеті:

- субъект ретінде кездесетін функционалды мәселелерді шешуге қабілеті;
- оқыту, қарым-қатынас жасау, әлеуметтік әрекет және мамандық таңдауына көмектесу.

Білім алушылардың тілдік функционалдық сауаттылығын арттыруда қазақ тілі мен әдебиет сабақтарында коммуникативтік құзыреттілікті басымдыққа алу қажеттілігі туады. Коммуникативтік құзыреттілік лингвистикалық сөйлеу, әлеуметтік, дискурсивтік, стратегиялық және әлеуметтік-мәдени құзыреттілік сияқты компоненттерден тұрады.

Бүгінгі күні жалпы білім беретін мектеп жағдайында тілдік және әлеуметтік-тұрмыстық сауаттылықты қалыптастыру құралдары мен әдістері жеткілікті.

Осыған орай, функционалдық сауаттылықты қалыптастыру үшін мәтінге толық тілдік талдау жасау технологиясын ұсынуға болады. Нақтырақ айтсақ, білім алушылардың тілдік функционалдық сауаттылығын арттыруда қазақ тілі сабағында талдау жұмысын «Сатылай кешенді талдау» технологиясы арқылы жүргізудің зор әсері бар. Оның авторы - Абай атындағы ҚҰПУ-ті қазақ тілі теориясы және әдістемесі кафедрасының профессоры, педагогика ғылымдарының докторы, ҚР Ғылым академиясының Вице-президенті Н.А.Оразахынова.

«Айқын қылып оқыту мен сатылы бір тегіс оқытудың байланысы бар. Оқыту бірте-бірте сатылап, ілгері басып отырмаса, анық та, ұғымды да болмайды. Білім - біржола күреп алатын нәрсе емес. “Оқу инемен құдық қазғандай” деген мақалды еске түсіру керек, жаңадан берілетін әсер, суреттеу ұғым бұрынғы алған суреттеуге, ұғымға байланбаса баланың миына берік конбайды. Сондықтан оқуда біртегіс өрлейтін саты болу керек. Әрбір тыңнан берілетін білім бұрынғы білгеннің жалғауы, келесі білімнің бастауышы сияқты болғаны тиіс. Сатылап оқытудың ескеретін екі жағы бар, бірі – шәкірттің шама-шарқымен есептесу, екіншісі – оқу мағлұматтарын дұрыс қолдану. Оқытушының шеберлігі – ойына келген нәрсені білдіру емес, аужайына, жасына, біліміне, күшіне қарап сабақ беру», - деген Ж.Аймауытов

Сатылай кешенді талдау дегеніміз – оқыту мақсаты, міндеттері, әдіс-тәсілдері, өзіндік ерекшелігі бар және оқушыларға білімді ғылыми негізде сатылай, жүйелі, кешенді меңгертіп, оларға ұлттық құндылықтарды бағалай, қолдана білуге машықтандыратын оқыту. Сатылай кешенді талдау білім алушыларға қазақ тілі ғылымының мазмұны мен жүйесін, оның сөздік құрамы мен грамматикалық құрылысын, сөйлеу тілінің байлығын және әдеби тіл нормасын үйретіп, дұрыс сөйлеу, сауатты жазу дағдысын қалыптастырады. Сол арқылы басқа пәндерді де сауатты меңгеруге негіз қаланады. Сатылай кешенді талдау технологиясының басты қағидаларының бірі – жоғары қиындықта оқыту.

Сатылай кешенді талдау – тек қана білімді белгілі бір көлемде беріп, қажетті шеберлік пен дағдыны меңгертумен ғана шектелмейтін, сонымен қатар баланың жалпы жан-жақты дамуына, ойлау, есте сақтау, қиялдау, елестету сияқты басқа танымдық-психологиялық қасиеттерінің жақсы үйлесімді дамуына бағытталған, қазақ тілінде ойлайтын, қазақ мәдениетін меңгерген тілдік-мәдени тұлға қалыптастыратын оқытудың түрі.

«Сатылай кешенді талдау» технологиясының мақсаты - қазақ тілінде ойын жеткізе алатын, өз ана тілінде дітін орындата алатын, қазақтың тарихы мен мәдениетін меңгерген жан-жақты білімді, мәдени ұлттық тұлға қалыптастыру. Сонымен қатар, қазақ тілі сабақтарында сатылай кешенді талдау жұмыстары әр сөйлемнің, сөздің, дыбыстың табиғатын таныту арқылы сөзді таңдап-талдап қолдана білуге дағдыландырады, қазақ тілінің сөз байлығын терең игерту арқылы, әр сөздің ішкі мағынасы мен қолданыстағы ерекшелігін сөз сырына бойлату арқылы танымдық дүниесін қалыптастырады, жазба жұмыстарын сауатты, жоғары деңгейде, шығармашылықпен орындай білуге машықтандырып, өз ана тілінің грамматикасын сауатты игеруге бағытталған. Сондай-ақ білім алушылардың оқу-танымдық белсенділігін арттырып, ғылыми ізденіске жетелейді.

Сатылай кешенді талдау арқылы теориялық материалды тілдік қатынасым теориясы (жазылым, айтылым, тыңдалым, сөйлесім) арқылы практикалық тұрғыдан талдап, тұжырым жасап, оны өмірде қолдана білуге машықтандыру жұмысы да қазіргі кезде жаңартылған білім беру мазмұны бойынша өзекті тақырып болып табылды.

«Сатылай кешенді талдау» технологиясымен оқытуда білім берудің он деңгейі басшылыққа алынады. *Бірінші деңгейде* білім алушы тілдік бірліктерді толық жазылым бойынша сатылай кешенді талдайды, сауатты жазып, оқып, айтуға дағдыланады, тіл білімінің әр саласынан өтілген материалдарды жүйелі түрде түсініп, ғылыми тілде баяндауға машықтанады; сөйлеу мәнері белгілі жүйеге түсіп, әуезді сөйлеуге үйренеді; өзі талдап тұрған сөздің құрамын, құрылысын, буынын, дыбыстардың өзіндік ерекшелігін дұрыс ажыратып, жолдастарына, мұғалімге нанымды түрде жеткізуге бейімделеді.

Екінші деңгейде тілдік бірліктерді қысқаша жазылым бойынша талдап, айтылым бойынша толық ауызша сатылай кешенді талдайды. Тілдік бірліктерді қысқаша жазылым бойынша талдап, айтылым бойынша толық ауызша сатылай кешенді талдауда – айтылым - тыңдалым - жазылым түрінде жүзеге асады.

Үшінші деңгейде тілдік бірліктерді жазылым бойынша ықшамдау принципімен өрнектеу, айтылым бойынша ауызша толық сатылай кешенді талдау. Тілдік бірліктерді жазылым бойынша ықшамдау принципімен өрнектеу айтылым бойынша ауызша толық сатылай кешенді талдау.

Төртінші деңгейде тілдік бірліктерді жазылым бойынша символдар арқылы өрнектеп, айтылым бойынша ауызша толық талдайды. Төртінші деңгей – оқушылардың алдыңғы игерген білім-білік, дағдыларын жинақтап, сауатты әңгіме әдісі қолданылады. Әңгіме әдісі туралы ғалым Т.А. Ильина былай дейді: “Әңгіме дегеніміз – бұл оқытудың сұрақ-жауап әдісі. Ол оқу үдерісінің барлық буындарында қолданылады.

Бесінші деңгейдегі талдау үлгілері көбінесе ауызша орындалады. Бұл талдау арқылы аңғарымпаздыққа, әріптесінің жауабын мұқият тыңдауға, ойын әрі жалғастырып кетуге машықтанады. Әрі мұндағы іс-әрекет көбіне ойын түрінде жүргізіледі. Ұлы педагог В.А. Сухомлинский: “Ойынсыз, музыкасыз, ертегісіз, творчествосыз, фантазиясыз толық мәніндегі ақыл-ой тәрбиесі болмайды” дейді. Демек, оқушының ақыл-ойы, парасаты ұлттық салт-сананы сіңіру арқылы байи түседі.

Алтыншы деңгейде - жат жазуда білім алушылардың сатылай кешенді талдау арқылы меңгерген теориялық білімдерін жатқа жаздыру арқылы: а) теориялық білімді меңгеру деңгейін; ә) талдауды сауатты жүргізу машығын; б) орфографиялық сауаттылығын; в) тыныс белгілерді дұрыс қою дағдысын байқаймыз, қорытынды шығарамыз, келесі сабақтарда қатемен жұмыс жасалады. Осы арқылы мұғалім әр оқушының тілдік материалдарды талдау деңгейін анықтайды. Ең бастысы, келесі уақытқа талдау деңгейіне берік негіз қаланады. Өйткені уақытқа талдаудың негізгі қағидаларының бірі – сауатты талдау

Жетінші деңгей. Уақытқа талдау: а) Өте жылдам – 3 минутта; ә) Жылдам – 5 минутта; б) Баяу – 7 минутта. Бүгінгі қоғам автоматтандыру кезеңінде өмір сүріп жатыр. Сондықтан білім беруде де жылдамдық, қарқынды оқыту, техникалық, аудио-видео құралдарды кеңінен қолдану өріс алууда.

Сегізінші деңгей. Компьютерлік талдау.

Тоғызыншы деңгей. Ашық тест. Тест жұмысы – оқушылардың игерген білімін тексеру мен бағалау, танымдық әрекетін, ізденімпаздық деңгейін, оқу әрекетіндегі әдістер мен тәсілдердің тиімділігін анықтау жолы ретінде қарастырылады.

Оныншы деңгей. Шығармашылық жұмыс. Шығармашылық – бұл адамның өмір шындығын өзін-өзі тануға ұмтылуы, ізденуі. Өмірде дұрыс жол табу үшін адам дұрыс ой түйіп, өздігінен сапалы, дәлелді шешімдер қабылдай білуге үйренуі керек. Адам бойындағы қабілеттерін дамытып, адамның рухани күшін нығайтып, өзін-өзі табуына көмектеседі..

Сатылай кешенді талдау білім берудің жүйелілік, бірізділік принципіне негізделгендіктен, бұл жүйе бойынша жұмыс жасауға дағдыланған білім алушылар бір ғана салалық білім алумен шектелмей, жан-жақты білім алуға, өзін қоршаған дүниенің заңдылықтарын тұтастықта қабылдауға қалыптасады. Бұл технология бойынша оқытушы білім алушыларға мәселе қояды, ойлаудың жолдарын үйретеді, оқып-үйрену барысында өз

бетінше жұмыс жасау әрекетіне бағыт-бағдар береді, сондықтан оқушы белсенді субъектіге айналады. Оқушылар өзара заңдылықтарды, теорияларды, ұғымдарды, ережелерді қорытып, бірлескен ұжымдық әрекет жасайды. Олар өзін-өзі, бірін-бірі бақылау, бағалау, пікір айту, баяндау, проблемалық, ізденушілік, шығармашылық, зерттеушілікке бейімделеді. Өз біліміне деген сенімділік орнап, кез келген ортада құзыретті тұлға ретінде түрлі жағдаяттан шығуға машықтанады. Талдауда бірнеше сатының болуы, оларға толық жауап қайтарылуын қамтамасыз ету біршама уақытты қажет ететіні сөзсіз. Осындай жағдайда оқытушы уақытты үнемдеу үшін таратпа материалдар, кесте-сызбалар дайындап, техникалық құралдарды пайдалануына болады. Талдау жұмысын жасағаннан кейін білім алушының ауызша, жазбаша ойланып жауап беруі оның ғылыми стильде сөйлеу тілін жетілдіреді.

Қорыта келгенде, студенттердің тілдік функционалдық сауаттылығын арттыру жұмыстарының нәтижелі түрі ретінде қазақ тілі пәні бойынша сатылай кешенді талдау жұмыстарын жүргізуді ұсына аламыз. Қазақ тілі сабағында орындалатын бұл жұмыс түрі оқытушы тарапынан мол шығармашылық және ғылыми ізденісті талап етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық ісқимыл жоспары//Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 25 маусымдағы №832 қаулысы.
2. Т.К.Мүрсәлімов. Грамматикалық талдау әдістемесі. Әдістемелік көмекші оқу құралы. Семей. «Семей-көркем», 2014
3. Н.А.Оразахынова, Р.М.Шалова «Бастауыш сыныпта тілдік бірліктерді сатылай кешенді талдау». Алматы, 2012 жыл.
4. Н. Оразахынова, Г.М. Кенжебаева. Қазақстандық білім жүйесіндегі оқыту технологиялары
5. Интернет қоры. bilimdiler.kz.

Активные формы обучения в изучении дисциплины «Анатомия»

Газизова Айгуль Идрисовна - д.б.н., профессор кафедры биологических наук Казахский агротехнический университет имени Сакена Сейфуллина, город Астана, Республика Казахстан.

Мурзабекова Лейла Мажитовна - к.в.н., старший преподаватель кафедры биологических наук Казахский агротехнический университет имени Сакена Сейфуллина, город Астана, Республика Казахстан

Аннотация.

Проблема получения качественного образования всегда является актуальной. Задача каждого преподавателя не только дать готовые задания, но и научить студентов добывать их самостоятельно.

Качество образования это комплексный показатель, который освещает все этапы обучения, развития и становления личности, условия и результативность учебно-воспитательного процесса. Использование новых организационных форм учебной деятельности. Применение новых инновационных средств обучения, определяет важнейшие факторы повышения эффективности образовательной деятельности обучающихся.

В преподавании анатомии целесообразно использовать проблемно-поисковые варианты словесных, наглядных и практических методов.

Современная система высшего профессионального образования вступила в период обострения целого ряда социальных противоречий, обусловленных характером и организацией образовательного процесса.

Разрешение этого противоречия можно искать только на пути создания принципиально новых технологий, форм и средств обучения, предполагающих построение качественно иного образовательного процесса.

Задача обоснования новой идеологии содержания высшего образования, построения образовательного процесса, т.е. поиска его нового облика образования требует для своего решения принципиально новых подходов, новых ориентиров. Главные из них – новые организационные формы учебной деятельности, взаимодействие преподавателя и

обучаемых, новая образовательная среда, ориентированная на востребованные современным обществом образовательные результаты [1, с. 93].

Одна из главных задач модернизации образования - повышение качества образования. Качество образования признается как многоаспектная категория, интегральная характеристика системы образования, комплексный показатель, синтезирующий все этапы обучения, развития и становления личности, условия и результаты учебно-воспитательного процесса. Именно использование новых организационных форм учебной деятельности и использование новых средств обучения, определяет важнейшие факторы повышения эффективности образовательной деятельности.

Образование представляет собой один из самых сложных институтов социализации. Целью образования является всестороннее развитие человека как личности и наивысшей ценности общества, развитие его талантов, умственных и физических способностей, воспитание высоких моральных качеств [2с.17].

Образование как система включает в себя различные по уровню и профилю государственные и не государственные учебно-воспитательные организации и заведения, различные формы самообразования. По мере перехода к информационному обществу образование все в большей степени будет превращаться в самообразование.

Технологический подход к организации учебного процесса изменяет формы взаимодействия обучающихся и обучаемых, а также обучающихся между собой. На смену традиционным приходят формы активного и интерактивного инновационного обучения.

Изменение целей, содержания форм обучения оказывает существенное влияние и на характер общения преподавателя и обучаемого, на атмосферу из взаимодействия.

Владение интерактивными методиками и формами работы может приходиться не только во время учебных занятий со студентами, но и непосредственно в профессиональной деятельности [3, с. 56].

При использовании интерактивных методик, основанных на обучении через взаимодействие, воспроизводятся ситуации, взаимоотношения и задачи, характерные для повседневной деятельности профессионалов, работающих с людьми.

Интерактивное обучение - это специальная форма организации познавательной деятельности, имеет конкретную, предполагаемую цель – создать комфортные условия обучения, при которых каждый студент чувствует свою успешность и интеллектуальную состоятельность.

Особенность интерактивного обучения состоит в том, что учебный процесс осуществляется при условии постоянного, активного взаимодействия всех его членов. Анализируя свои действия и действия партнеров, участники учебного процесса меняют свою модель поведения, более осознанно усваивают знания и умения, поэтому есть смысл говорить интерактивные методы не только как средство улучшения обучения, но и как средство усиления воспитательных воздействий [4, с. 21].

Интерактивное обучение - разновидность взаимообучения, где и студент, и преподаватель являются равноправными, равнозначными субъектами обучения, четко понимают, чем они занимаются, активно анализируют то, что знают, умеют и осуществляют. Организация интерактивного обучения в вузе предполагает моделирование жизненных и производственных ситуаций, использование ролевых игр, общее решение проблемы на основе анализа обстоятельств и соответствующей ситуации. Оно эффективно способствует формированию навыков и умений, созданию атмосферы сотрудничества, взаимодействия, позволяет педагогу стать авторитетным наставником студенческого коллектива.

Во время интерактивного обучения студенты учатся быть демократичными, толерантно общаться между собой и другими людьми, критически мыслить, принимать и анализировать решения [4, с. 19].

При использовании активных форм для стимулирования познавательной активности в учебном процессе следует учитывать такие факторы как мотивы или стимулы, побуждающие к активности.

Главным мотивом активизации учащихся является профессиональный интерес. Немало значимым является такой мотив как творческий характер учебно-познавательной деятельности. Исследовательский характер учебно-познавательной деятельности позволяет пробудить у учащихся творческий интерес, а это в свою очередь побуждает их к активному самостоятельному и коллективному поиску новых знаний.

Важным стимулом является состязательность. Каждый стремится показать себя с лучшей стороны, продемонстрировать глубину своих знаний и умений. Значимым является и игровой характер проведения занятий. Хорошо организованное игровое занятие должно содержать «пружину» для саморазвития. Любая игра побуждает ее участника к действию.

На занятиях используются дидактические и ролевые игры, игры – ситуации.

Таким образом, учитывая, перечисленные факторы, удастся активизировать деятельность обучающихся, вызывая у них интерес к занятиям. Степень активности студентов зависит от методов и приемов работы преподавателя. Активными методами обучения следует называть те, которые максимально повышают уровень познавательной активности обучающихся, и побуждают их старательному учению. В преподавании анатомии целесообразно использовать проблемно-поисковые варианты словесных, наглядных и практических методов [4, с.28].

Нами на кафедре биологических наук применяются различные активные методы ведения занятий. Один из них групповой, где студенты группы должны быть поделены на отдельные небольшие группы по 3-4 студента для которых дается предварительное задание по определенной теме программы изучения. Где студенты должны четко и ясно излагать тему задачи, решать ситуационные задачи, уметь защитить свою позицию вопроса. Уметь правильно излагать мысли. Например на определенное количество времени кто сможет ответить большее количество вопросов. Если та или иная команда не может ответить на какой либо вопрос, дается шанс другим командам.

В результате подведения итога занятий выигрывает та команда, которая набрала больше баллов, была более сконцентрирована, собрана, подошла к занятию более ответственно. Имела эмблему, название команды, применяла латинскую и греческую терминологию. Сопровождала свои знания и ответы слайдами, схемами, подготовленными анатомическими препаратами. При подготовке к занятию использование дополнительных методов, применение новых организационных форм, использование новых средств обучения.

Такой метод обучения в изучении дисциплины анатомии является одной из эффективной формой обучения, повышения качества образования.

Список литературы

1. В.С. Безрукова «Педагогика проективная педагогика». Издательство «Деловая книга», Екатеринбург, 1996 г. С.- 93-151.
2. Есекешова М.Д., Кочкорбаева Э.Ш. «Педагогика» Астана, 2016, с.17
3. В.В. Козлов, Г.М. Мануйлов, Н.П. Фетискин. «Психология управления» Издательство «Академия» Москва, 2015, с. 56.
4. Б.А. Оспанова, А.А. Жолдасбеков «Креативная психология». Алматы, 2012 г. С. - 19-34.

Саз мектептерінде оқушыларға адамгершілік, құндылық бағдарын қалыптастырудағы мұғалімнің рөлі

Идрисова Светлана Аманжоловна
Теректі аудандық №3 балалар саз мектебі

Дүние жүзінде жүріп жатқан тарихи-әлеуметтік, саяси-экономикалық үрдістер еліміздің көптеген саласында, соның ішінде білім беру жүйесінде де өзгеріс жасауда, заман талабына сай дамуды қажет етіп отыр. Тәуелсіз еліміздің болашақ азаматтарын тәрбиелейтін жалпы білім беретін мектептің оқу-тәрбие жұмысының сапалы ұйымдастырылуына тікелей байланысты.

Еліміздің оқушыларын жан-жақты дамыту, оларда құндылық бағдарын қалыптастыру мақсатында республикалық деңгейдегі маңызды ресми құжаттар: Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы, Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы мектептердегі оқу-тәрбие процесінде басшылыққа алынып отыр.

Жоғары азаматтық өзіндік санаға, оң өмірлік бағытталғандығы бар ізгілікті тұлғаны қалыптастыруда мәдени ресурстарды, адамзатта жинақталған құнды адамгершілік тәжірибені білім беру тәжірибесінде қолдану қажет. Осыған қатысты, музыкалық білім берудің мүмкіндігінің зор екендігін теория мен практика көрсетіп отыр. Әрбір халықтың музыкалық өнерінде жинақталған түрде эстетикалық, адамгершілік мұраттар және құндылықтар көрінісін тауып жүр. Музыкалық өнердің құралдары арқылы баланың ішкі дүниесі, оның адамгершілік бастамалары дамиды, құндылықтардың адамзаттық алаңы қалыптасады.

Жеткіншек жаста тұлғаның құрылуы, онда адамгершілік-эстетикалық бағытталғандықтың бекітілуі, оларды ұғынуы және байытылуы өте маңызды. Он бір-он үш жастағы балалар ересектер жағынан ерекше зейінді талап етеді: бұл жас өтпелі болып табылады, олардың қандай құндылықтарға бағытталғандығы, нені қадірлеп қастерлейтіні, қоғамда қандай әлеуметтік қызметті атқаруға даяр екендігі мемлекеттің өсіп-өркендеуіне әсер етуші факторлардың бірі ретінде маңызды орын алады. Жеткіншектерде құндылық бағдарды қалыптастыру олардың мәдениет құндылықтарын тану процесін өзектендіреді, сөйтіп музыкалық-әсемдік құндылықтары негізінде өз өмірінің мәнін жүзеге асырады.

Адамзат қоғамында әрдайым өз орнын тапқан, жалпы алғанда адам сапаларының мәнді қасиеттері бар құбылыс – адамгершілік құндылық бағдар адамзаттың тарих сынағына төтеп беріп келеді. Олай болатын себебі адам болмысының діңгегі болатын қасиеттер: ар мен ұят, адамгершілік пен қайырымдылық, жауапкершілік пен бостандық, еркіндік пен заңдылық, ынтымақтастық пен тәуелсіздік негіздері қоғамның даму барысында өз құндылығын ешқашанда жоймайды.

Н.А.Асташова педагогикалық аксиологияның концептуалды негіздерін зерттей отырып, оқушыларды адамгершілік құндылық бағдарды қалыптастырудың толық циклын қарастырады. Оның пікірінше, адамгершілік құндылық бағдардың дамуының және әрекетінің механизмі тұлғаның мотивациялық, сұраныстық және басқа да аяларындағы қарама-қайшылықтарды шешумен байланысты [1]. Құндылықтың интериоризациясының процесін мынадай тізбек ретінде көрсетуге болады: білім беру процесіне құндылық объектілерді қосу – тұлғаға құндылықтарды жариялау – «субъект» - «субъект» байланысын қамтамасыз ету – эмоциональды оң реакцияны шақырту – қатынастарды ірілендіру, жан-

жақты тараптандыру – құндылықты ұғыну – құндылықтың идеалды деңгейі туралы түсініктен құндылықтың қатынасты коррекциялау.

Ғалымдардың зерттеулеріне сүйене отырып біз мынадай қорытынды жасаймыз: адамгершілік құндылық бағдарды қалыптастыру жеткілікті күрделі, белгілі бір уақыттың ұзақтығы және кеңістік рамкасы бар процесс.

Адамгершілік құндылық бағдарды қалыптастырудың толық циклі мынадай бірізділікпен көрсетуге болады:

- тәрбиеленушіге құндылықтарды жариялау;
- тұлғаның адамгершілік құндылық бағдарды ұғынуы;
- құндылық бағдарды қабылдауы;
- іс-әрекетте және мінез-құлықта құндылық бағдарды жүзеге асыру;
- құндылық бағдарды тұлғаның бағытталғандығында бекіту және тұлғаның сапасына

айналдыру;

- оқушы тұлғасының сапасы ретінде құндылық бағдардың мүмкіншілігін өзектендіру.

Жалпыадамзаттық, ұлттық және эстетикалық құндылықтар негізінде музыкалық өнердің құралдары арқылы жеткіншектерде адамгершілік құндылық бағдарды тиімді қалыптастыру – бұл музыка мұғалімінің процесті сәйкесінше ұйымдастырушылық және әдістемелік жағынан қамтамасыз етуіне байланысты болады.

Мұндай қамтамасыз етудің негізі педагогикалық шарттардың кешені болып табылады. Оған кіретіндер:

- құндылық тұрғы позициясынан музыкалық білім беру мен тәрбиелеудің мазмұнын, формалары мен әдістерін таңдау;
- әрекеттік эстетикалық ортаны құру;
- музыка мұғалімінің мәдени және гуманистік құндылықтарды алып жүруші ретінде, қазіргі метепте оның ролін және орнын түсіну;
- музыка мұғалімінің педагогикалық әрекеті аксиологиялық бағытталғандық сипатта болады, көркемдік-педагогикалық қарым-қатынас процесін тұлғаралық диалог, құндылықтармен алмасу процесі ретінде құрады.

Оқушыларда адамгершілік құндылық бағдарды қалыптастырғанда педагог-музыканттың әрекетінің мәнін қарастыру қажет.

Педагог-музыканттың тұлғалық аксиологиялық кәсіптік мәнді сапаларының ішінде мұғалімнің өнер шығармасының құндылық бағдарын оқушыларға жеткізу іскерлігін бөліп шығарамыз. Ол көбіне көп мұғалім тұлғасының коммуникативті элементтері арқылы жүзеге асырылады. Педагог-музыкант ғалымдар Э.Б. Абдуллин, Л.С. Майковская музыка мұғалімінің коммуникативтік қабілетіндегі артистизмге үлкен орын береді [2; 3].

Адамгершілік құндылық бағдар адамның мінез-құлқының қарқынды ұйымдастырушы күші болу үшін, оны субъект іштей қабылдауға тиісті. Бұл кезеңдегі өте бір маңызды жағдай – адамгершілік құндылық бағдарды адамның мәнді қатынастар құрылымына енгізу болып табылады. Мұндай жағдайда адамгершілік құндылық бағдар мән құрайтын функцияға ие болады, сөйтіп іс-әрекетті ұйымдастыруға салмақты негіз болады [4].

Мұнда музыка әсерінен мұғалімде пайда болған ішкі эмоциональдық әсерлерді, оқушыларға дауыс, дикция, мимика, пластика арқылы сәйкесті жеткізу өте үлкен мәнге ие болады.

Белгілі бір дәрежеде музыка мұғалімінің артистизмі актердің артистизміне жақын. Әсіресе мұғалім орындаушы ролінде болғанда бұл жағдай жақсы байқалады.

А.Н.Насифуллинаның пікірінше, музыкалық шығарманың құндылықтық мазмұнын оқушыларға жеткізу педагог-музыканттың эмоциясына, бірге әсерлену қабілетінің, баланың жанының қозғалысын сәйкесті түсіну дамуының дәрежесіне байланысты [5].

Теориялық зерттеулер және мектеп практикасы оқушыларда адамгершілік құндылық бағдарды қалыптастыру үшін музыкалық білім беру процесінде мұғалімнің әрекетінде

аксиологиялық бағытталғандықтың болуы және музыка мұғалімінің тұлғасында аксиологиялық кәсіптік мәнді сапаның болуы талап етіледі.

Оқушыларда адамгершілік құндылық бағдарды музыкалық өнердің құралдары арқылы қалыптастыру процесінің тиімді болуының басты факторларының бірі – музыка мұғалімінің гуманистік позициясы. Оның негізінде сүйіспеншілік, сенім, еркіндік, шыдамдылық, жауапкершілік сияқты рухани құндылықтар жатады.

Қала мектептеріндегі оқушыларда музыкалық өнер құралдары арқылы адамгершілік құндылық бағдарын қалыптастыру күйін қарастыру, музыка мұғалімдерімен мақсатты жұмысты жоспарларға мүмкіндік берді. Оларды даярлаудың жекелік формалары анықталды.

Музыка мұғалімінің кәсіптік шеберлігінің деңгейін анықтау үшін олармен жекелеп пікір алысу, анкеталау жүргізілді. Осының нәтижесінде музыка мұғалімін даярлаудың негізгі бағыттары және мазмұны анықталды.

Қойылған міндеттерді жүзеге асыруда ынтымақтастық педагогиканың үлкен ролі бар. Бұл қатынас санаға енуімен, оқушылармен өзара әрекетте сырттай көрініс табады. Осындай қарама-қарсы белсенділікте «мұғалім-оқушы» жүйесінде «бірін-бірі түсіну», «бірін-бірі бағалау», «өзара әрекет» пайда болады.

Мұғаліммен зерттеудің эмпирикалық әдістерін меңгеруге байланысты дербес жұмыс ұйымдастырылды. Атап айтқанда, бақылау, құжаттарды зерттеу (жоспарлаудың түрлері, талдаудың, жобалаудың және т.б.), тестілеу, әңгімелесу және т.б. Сабақтарды жүргізуге Теректі аудандық саз мектептерінің оқытушылары тартылды. Мұғалімдер «көркемөнер-шығармашылық процесті қамтудың әдісі», «Бірге әсерлену әдісі», «Аспаптық шығармаларды мазмұндық талдау әдісі» және т.б. тақырыптарда баяндамалар даярлады.

Қолданылған әдебиет:

1. Асташова Н.А. Концептуальные основы педагогической аксиологии // Педагогика, 2012 № 3. – с. 8-13.
2. Абдуллин Э.Б. Теория и практика музыкального образования в общей школе. – М., 2013. – 112 с.
3. Майковская Л.С. Артистизм учителя музыки. – М., 2009. – 65 с.
4. Кирьякова А.В. Теория ориентации личности в мире ценностей. – Оренбург: Южный Урал, 2006. – 188 с.
5. Насифуллина А.Н. Содержание и методы формирования эмпатической культуры: автореф.диссерт. – Казань, 2004. – 18 с.

Жемқорлық феноменіне қатысты теорияларды, оның алдын-алу бойынша технологияларын және үлгілерін жүйелі талдау

Исақ Нұргүл Дүйсенханқызы

Алматы бағалау және құрылыс колледжі

Жемқорлық түсінігі қоғамдық санада тереңінен қалыптасып, адамдардың құндылығы мен өмірлік ұстанымдарына кері әсерін тигізетін бірден-бір құбылыс. Жемқорлық феномені, адамдардың қоршаған ортамен қарым-қатынастары мен тұтынатын қызметтері арасында туындайтын кері құбылыс, қылмыстың бір түрі ретінде осы күнге дейін әлеуметтік ғылымдар саласының зерттеу объектісіне айналып келеді.

Мақаланың тақырыбын ашу мақсатында, біз осы мақала шеңберінде «жемқорлық» феноменінің әртүрлі ғылымдар саласындағы сипатталу ерекшеліктеріне және теориялық пен

эмпирикалық зерттеу жұмыстарына шолу жасай отырып, жемқорлыққа қатысты негізгі зерттеу сұрақтарына тоқталамыз. Негізгі зерттеу сұрақтары: не себептен жемқорлық феномені әртүрлі ғылыми салаларда өзіндік ерекшелікке ие құбылыс ретінде сипатталады? Жемқорлыққа қатысты қандай теориялық және эмпирикалық зерттеу жұмыстары бар? Қоғамда шынайы жүзеге асырылып отырған жемқорлық деңгейін сипаттайтын қандай өлшеу құралдары мен алдын-алу жұмыстары бар? Осы сұрақтарға жауаптар іздеу арқылы, біз, мақала тақырыбының маңыздылығы мен өзектілігін анықтаймыз.

Осы мәселені қарастыруда зерттеушілердің айтулары бойынша, жемқорлық – бұл экономикалық, құқықтық, әлеуметтік, басқарушылық, этикалық және саяси құрамдас бөліктерді біріктіретін көп салалы, көп деңгейлі және жүйелі түрде ұйымдастырылатын әлеуметтік құбылыс [1]. Сондықтан да, жемқорлықты билікпен байланыстыруды саясаттану ғылымы қарастырса, адамдардың өзара әрекеттеріндегі туындайтын «аномия» ретіндегі жемқорлықты әлеуметтану ғылымы зерттейді, ал психология саласы жемқорлыққа адамдардың араласу ынталарын жан-жақты талдайды.

Мысалы, Ресейде ең жиі және ірі көлемді болатын жемқорлық қылмыстары көбінде екі салада кездеседі екен, олар – билік және бизнес[2]. Сондықтан да, ресейлік және отандық зерттеушілерді жемқорлықты билікпен және бизнеспен байланыстыру жиі кездесетін құбылыс деп атап өтсекте болады.

Билікпен байланысты жемқорлықты қарастыруда, Л.А.Жигун өз еңбегінде бірнеше теорияларға талдау жасайды. Айтуынша, жемқорлыққа қатысты теориялар жемқорлықтың бағытына байланысты әртүрлі болып келеді, мысалы, жемқорлықтың сипатына байланысты (қағидалылығы, кедейшілік, алмасуы, виктимділігі), оған әсер етуі бойынша (жемқорлыққа қарсы саясат), инструменталды құрамы бойынша (ашық-жариялылық, таратылуы мен эгоизм)[3].

Ал, А.М. Рахимжановтың негіздемесі бойынша, жемқорлыққа қатысты теориялар келесідей ірі төрт топтарды құрайды:

1) Мемлекеттік басқару саласындағы жемқорлық. Жемқорлықтың мемлекеттік (жергілікті) басқару теориясы бойынша, мемлекет пен қоғамның қызығушылығын сақтауды талап ететін тәртіптерді бұзу арқылы, өзінің индивидуалды қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін, қызметкерлердің (шенеуліктердің) мемлекеттік ресурстарды пайдасына асыру мүмкіндігі.

2) Парламенттік қызмет саласындағы жемқорлық. Парламенттік жемқорлық теориясы бойынша, жемқорлық әрекеттерге легитимділік беруге жағдай жасауға заңнамаларды қабылдату немесе шектеулі түрде жеке тұлғалар мен ұйымдарға пайдалы жағдай жасату үшін заңдарды жасырын лоббилдеу арқылы жүзеге асыруда сипатталады.

3) Коммерциялық-шаруашылық қызметке қатысты мемлекеттік емес кәсіп орындарындағы жемқорлық. Өкілетті қызметкерлер өздеріне қатысты емес активтерді, құралдары және ресурстарды (жұмыскерлер, құрал саймандар, шикізат, қаржы, ақпарат) пайдалануы. Қызметкерлердің кейбіреулері басқа тараптың пайдасына әрекет жасай отырып, қылмыстық жолмен байыту мүмкіндігіне ие болады, бірақ сол арқылы олардың өздері қызмет етіп отырған ұйымдарының мүдделеріне зиян тигізеді.

4) Сайлау кезіндегі жемқорлық. Конституциялық құқық бойынша дауыс беруші таңдаған өкіліне дауыс беру арқылы «билік өкілеттілігін» береді. Сайланушының дауыс берушілерді сатып алуындағы жемқорлықты қарастырады[4].

Басқа ғылым салалары сияқты, әлеуметтану ғылымында да, жемқорлық феномені кеңінен қарастырылады. Әлеуметтанудағы жемқорлық феноменінің ерекшелігі, ол, қоғамның дисфункциялы құбылысы, қоғамның патологиясы, адамдар арасындағы жағымсыз қарым-қатынас формасы ретінде түсіндіріледі. «Жемқорлық ерекше әлеуметтік құрылым ретінде көрініс табатын, яғни адамдар арасындағы өзара қарым-қатынастардың қағидалары, тұрақты және әмбебап (олар қоғамдық өмірдің әртүрлі саласында тіршілік етуге бейімделген)

нормаларының жиынтығы. Соның ішінде, ол жеке жағдайлар мен персоналарды ғана қатыстырмайды, сонымен қатар, осы құрылымды қолдайтын әлеуметтік топтар, олардың өмір сүруінің негізгі немесе маңызды шарты (көзі) жемқорлық болып табылады»[5].

Бұл түсінікте, жемқорлық - қоғамды басқарудың қосымша, жасырын жағымсыз сипаттағы биліктің бір түрі болып сипатталады. Осы көзқарасқа сәйкес, лауазымды тұлғалардың сыбайластық мінез-құлқы «әлеуметтік жеңілдіктерді заңсыз пайдалануда көрініс тапқан» басқарушы элитаның «бейресми, девиантты әрекеті» деп анықталады [6].

Американдық әлеуметтанушы А. Дж. Хайденхаймер жемқорлыққа байланысты жалпы қоғамдық пікір және соның ішінде элитаға да қатысты тұстарын зерттей келе, жемқорлықтың үш топқа жіктелуі керек екендігін айтады. Оның айтуынша, жемқорлықты «ақ», «сұр» және «қара» деп бөліп қарастыруға болады екен[7].

Психологиялық себептер бойынша толығырақ тоқталатын болсақ. Ю.Антонян айтуынша, олар мыналарды қамтиды:

- ойын ынтасы: жеке тұлғаның жемқорлық мінез-құлық себептері арасында тұлғада тек пайда табу ниеті ғана емес, өткір, қызықты ойынға қатысудың бейсаналық ниетінің болуы;
- тұлғаның мемлекеттік билікті жатсыну (бөтенсіну) салдарынан адам барлық нәрсені параға сатып алу арқылы жүзеге асыру керек деп санауы және мемлекет барлық жағдайды қадағалауы мүмкін емес деп түсінуі;
- жемқорлар арасындағы сыбайластықта, кез-келгені бір-біріне көмектеседі немесе басқа сыбайласын құтқарады, сол арқылы олар өздерін қорғайды және қолдайды. Сонымен қатар, сол «басқа адам» оның кіріс көзін және өз қауіпсіздігін сақтап қалады;
- пара алудың ғасырлық тарихы, соның арқасында сыбайлас жемқорлықтың өмір сүру салтындағы дәстүрге айналуы;
- жемқорлыққа тиым салатын заңнамаларға халықтың дәстүрлі ынтымақтастығының болмауы;
- жемқорлыққа психологиялық тұрғыда дайын болуы;
- кінәні ортақ сезіну және пара алу феномені: екіншісі кінәлі деп білетіндіктен, өзіне деген жауапкершілікті төмендетеді, сондықтан кінәсінің сезімі жоғалады, өйткені кінәні басқа біреуге ауыстыру мүмкіндігі бар болғандықтан[8].

Жемқорлыққа қатысы бар адамдардың психологиялық портреті: материалдық игіліктерге ие болуды өмірлік ұстаным ретінде қабылдауы, бақыттың өлшемі ретінде байлыққа ұмтылу, өмірге қанағаттанбау, теріс өзіндік бағалау және өзін-өзі бағалаудың жеткіліксіздігі[9].

Жоғарыда келтірілген мәліметтерді қарастыра келе, біз, жемқорлық мәселесінің әлеуметтік ғылымдар саласында тереңінен зерттелетіндігіне, теориялық талдаулар жасалатынына көз жеткіздік. Сонымен қатар, кейбір зерттеу жұмыстарында жемқорлық халықаралық деңгейде зерттеліп, жемқорлыққа қатысты арнайы болжамдар жасалған.

Қазақстан республикасының 2011-2015 жылдарға арналған салалық Бағдарламасының қорытындысы бойынша, мамандар жалпы Қазақстандағы жемқорлықпен күрес бағдарламаларының, мемлекеттің жалпы жағдайын ескере отырып, келесідей SWOT-анализ жасаған.

Мықты тұстары	Әлсіз тұстары
1. Жемқорлыққа қарсы нормативтік құқықтық базасының болуы	1. Жемқорлықтың барлық салада кеңінен таралуы
2. Жемқорлыққа қарсы қалыптасқан тәжірибенің болуы	2. Халықтың құқықтық сауаттылығының төменгі деңгейде болуы
3. Ақпараттық инфокұрлым саласында мемлекеттік органдардың әсер ету мүмкіндігінің болуы	3. Мемлекеттік және жергілікті атқарушы билік органдарының қызметтері туралы ашық ақпараттардың жеткіліксіздігі

4. Жемқорлықпен күрес мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының бірі	4. Халық пен мемлекеттік қызметтерлердің менталитеті
Мүмкіндіктер	Қатерлер
1. Халықтың жоғарғы өмір сүру деңгейі	1. «Көлеңкелі экономика» деңгейінің жоғарлауы
2. Іске асырылып жатқан заңданамада халықаралық стандарт деңгейіне жетілдіру	2. Инвестициялық тартымдылықтың төмендеуі
3. Жемқорлық деңгейін бағалау бойынша халықаралық рейтингте	3. Мемлекеттік жобаларда «жемқорлық» бөлшектердің болуы
Қазақстанның көрсеткішін жоғарлату	4. Экономикалық тиімділіктің төмендеуі
4. Мемлекеттік институттар мен азаматтық қоғам арасындағы ынтымақтастықты жоғарлату	5. Халықтың өмір сүру деңгейінің төмендеуі мен әлеуметтік қысымның жоғарылауы
	6. Азаматтық қоғам тарапынан қолдауды жоғалту

Осы SWOT-анализ арқылы, Қазақстанда жемқорлықпен күрес бойынша нормативтік құжаттардың көп және жақсы жүзеге асырылатындығын көруімізге болады. Бұл, практикалық тұрғыда жемқорлықпен күрес елімізде жақсы жүзеге асып жатқандығын көрсетеді.

Қорыта келе, жемқорлық мәселесі мемлекетке макро, мезо, микродеңгейде әсер ететіндігін байқауымызға болады. Сонымен қатар, жемқорлықтың асқинуына әсер ететін факторларда көп екендігін көрдік. Теориялық еңбектерде жемқорлық жан жақты сипатталып, оның қоғамға тигізер зияндылығы жоғары екендігін сипаттап өттік. Жемқорлық мәселесі қазақстандық ғылым саласында дұрыс зерттелмейтіндігін байқадық, өйткені мақалаға мәліметтер жинау барысында, жазылған мақалалардың барлығы тек практикалық тұрғыда іске асып жатқан нормативтік құжаттар, жемқорлықтың зиянды тұрғысы тек сипатталумен шектелген. Сондықтан, Қазақстандық шынайылықтағы жемқорлықтың түп тамырын толығымен ғылыми тұрғыда зерттеу қажет және зерттеу нәтижелерін жемқорлықтың алдын алу жұмыстарында қолдану қажет.

Әдебиеттер:

1. Глинкина С. П. Коррупция: фатальная угроза? // Неэкономические грани экономики: непознанное взаимовлияние / Под ред. О. Т. Богомолова. М.: Институт экономических стратегий, 2010. С. 427- 455.
2. Соколов М.С. Теоретические и прикладные аспекты противодействия коррупции: российский и зарубежный опыт. <http://e-notabene>
3. Жигун Л.А. Разработанность теории коррупции: направления, представления, элементы, модели. <https://cyberleninka.ru>
4. Рахимжанов А.М. Классификация коррупции и методы ее изучения URL: <http://articlekz.com/article/8385> (Дата обращения: 03.01.2015).
5. Дахин А.В. Коррупция: элементы социологической модели // Коррупция в органах государственной власти: природа, меры противодействия, международное сотрудничество: Сборник статей / Под редакцией П.Н. Панченко, А.Ю. Чупровой, А.И. Мизерия. – Н. Новгород. – 2001. – С. 192–201
6. Гараев Р.Ф. Понятие коррупции / Р.Ф. Гараев, Н.В. Селихов // Следователь, 2001. – № 2. – С. 47
7. Heidenheimer A., Political Corruption: A Handbook. - New Brunswick, NJ, 1989. - p. 362-363.
8. Антонян Ю. М. Криминология. Избранные лекции.— М.: Логос, 2004.— 277-278 с
9. Ванновская О.В. Личностные детерминанты коррупционного поведения file:///C:/Users/User/Downloads/lichnostnye-determinanty-korrupsionnogo-povedeniya.pdf

Лептоспироз собак в городе Астана

Смағұл Жанар Мұқашқызы, магистрант 2 курса

Казахский агротехнический университет имени Сакена Сейфуллина

Научный руководитель: к.в.н., доцент Байкадамова Гульнар Ахановна

Аннотация: В статье представлены результаты научно – исследовательской работы о распространенности инфекционных заболеваний среди собак городе Астана, а также результаты диагностического исследования крови собак экспресс тестом Sens PERT™ *Leptospira* IgM Ab Test Kit. Произведен статистический и эпизоотический анализ болезни с 2016 по 2018гг: определена на основе годовых отчетов ветеринарной клиники «Зоосфера» сезонность проявления данной болезни собак. Инфицированность собак составила 12%. Заболеваемость приходится на летне-осенний период (75%). С целью определения современной эпизоотической ситуации по лептоспирозу были проведены исследования собак в ветеринарной клинике «Зоосфера» в городе Астана. Опыт проводился с учетом следующих критериев: в зависимости от пола, возраста и условий содержания животных. Чаще лептоспирозом болеют особи мужского пола: в 83,3% (5 проб) положительная реакция от кобелей и в 16,7% (1 проба) — от сук.. Болеют лептоспирозом в большинстве случаев бродячие животные (66,6%), чем собаки, содержащиеся в благоустроенных квартирах (33,3%).

Ключевые слова: лептоспироз, собака, распространение, возраст животного, пол животного, содержание животного.

Лептоспироз - острое природно-очаговое заболевание, общее для млекопитающих животных многих видов и человека. У собак это заболевание описано еще в 1850 г. и имело много названий: тиф собак, инфекционная желтуха, штутгартская болезнь, болезнь Вейля, геморрагический энтерит и др. Позднее А.Н. Klarenbeck и W. Schuffner (1933), изучая выделенных от больных собак возбудителей, установили, что все болезни оказались лептоспирозом, вызываемым *L. Canicola* [1, с.69]. Эта инфекционная болезнь наблюдается на всех континентах и странах мира, а в 1931 г. лептоспироз собак зарегистрирован и в России [2, с.98]. В Южной Германии с 1999 по 2004 гг. клиникой мелких животных Университета Людвига-Максимилиана в Мюнхене была проведено исследование 337 собак с помощью РМА и установлен высокий процент антител против сероваров *sopenhageni* и *canicola* [3, с.36]. В условиях города собаки имеют наиболее близкий контакт с человеком. Являясь одним из звеньев эпизоотического процесса при лептоспирозе, они могут способствовать заражению человека [4, с.15]. Лептоспироз собак до сих остается проблемой, которая требует к себе внимания и нахождения путей ее решения [5, с.85].

Материалы и методы исследования: Научно-исследовательская работа проводилась на кафедре ветеринарной медицины КазАТУ им. С.Сейфуллина и на базе ветеринарной клиники «Зоосфера» г.Астана.

Материалы: собаки, экспресс тест Sens PERT™ *Leptospira* IgM Ab Test Kit, микроскоп (OLYMPUSBX40), анализатор мочи IKI, приборы для клинических исследований, медикаменты, амбулаторный журнал, электронная база ветеринарной клиники Зоосфера (sbEasyVet).

Методы: клинический, лабораторный, специфический.

Клинические: сбор анамнеза (болезни, жизни), осмотр, термометрия, пальпация, перкуссия, аускультация.

Лабораторные: у пациентов исследовали общий анализ крови и биохимические показатели (алт, аст, мочевины, креатинин), биохимический анализ мочи.

Специфические: исследование крови экспресс тестом Sens PERT™ Leptospira IgM Ab Test Kit, предназначен для обнаружения антител Leptospira IgM в собачьей цельной крови, сыворотке или плазме. После абсорбции в целлюлозную подушечку антитела Leptospira перемещаются и связываются с комплексом коллоидов золота. Этот комплекс является связывающей тестовой линией в нитроцеллюлозной мембране. Результаты испытаний могут появляться на линиях Control (C) и Test (T), где используются принципы иммунохроматографии.

Результаты исследований: По статистическим данным отчётности Центра Кинологии и Фелинологии «Зоосфера» с 2016 по 2018 гг. вспышки по лептоспирозу собак в городе Астана не зарегистрировано. Однако со слов врачей ветеринарной клиники случаи лептоспироза у собак наблюдались. При этом отмечали лихорадку, угнетение, сильную жажду, рвоту, понос, наличие язв на слизистой оболочке рта, некрозы кожи ушей. Согласно задачам исследований на 2018 год нами изучена распространенность инфекционных заболеваний у собак по г.Астана. В 2016 году количество больных собак лептоспирозом, составляет 18 голов, с парвовирусным энтеритом 61 голов, с чумой плотоядных 28. В 2017 году количество больных собак с лептоспирозом, составляет 21 голов, с парвовирусным энтеритом 58 голов, с чумой плотоядных 30 голов. В 2018 году количество больных собак с лептоспирозом, составляет 15 голов, с парвовирусным энтеритом 30 голов, с чумой плотоядных 22 голов.

При проведении диагностики лептоспироза собак экспресс тестом Sens PERT™ Leptospira IgM Ab Test Kit было исследовано 50 проб сывороток крови собак на протяжении с марта по сентябрь месяц 2018 года. При этом положительные результаты при исследовании крови были в 6 (12%) пробах к лептоспирам. Заболеваемость регистрировалась круглогодично, однако основное количество заболевших собак приходится на летне-осенний период (75%) с наибольшим подъёмом в июне (66%).

В результате исследований нами установлено, что лептоспирозом чаще инфицируются кобели в количестве 5 голов (83,3%) и значительно реже — суки 1 голова (16,7%).

Собаки, содержащиеся в частном секторе, или бродячие животные, поражаются лептоспирозом значительно чаще в количестве 4 головы (66,6%), чем в благоустроенных квартирах 2 головы (33,3%).

Заключение

1. Распространенность инфекционных заболеваний среди собак г.Астана, составила за 2016 год: лептоспироз 18 голов, парвовирусный энтерит 61 голов, чума плотоядных 28 голов. За 2017 год лептоспироз 21 голов, парвовирусный энтерит 58 голов, чума плотоядных 30 головы, соответственно за 2018 год 15, 30, 22 голова. Заболеваемость регистрируется круглогодично, однако основное количество заболевших собак приходится на летне-осенний период (75%) с наибольшим подъёмом в июне (66%). Лептоспирозом чаще инфицируются кобели в количестве 5 голов (83,3%) и значительно реже — суки 1 голова (16,7%). Собаки, содержащиеся в частном секторе, или бродячие животные, поражаются лептоспирозом значительно чаще в количестве 4 головы (66,6%), чем в благоустроенных квартирах 2 головы (33,3%).

2. При проведении диагностики лептоспироза собак экспресс тестом Sens PERT™ Leptospira IgM Ab Test Kit было исследовано 50 проб сывороток крови собак на протяжении с марта по сентябрь месяц 2018 года. При этом положительные результаты при исследовании крови были в 6 (12%) пробах к лептоспирам.

Список литературы

1. Bruno, Courtau, Merial, S.A.S. Лептоспироз у собак // Матер. 18-го Московского ветеринарного конгресса. — М., 2010. — С. 143.
2. Иванов И., Янков Н., Митов А. Лептоспирозные антитела у собаки и кошки // Медицинские проблемы. — 2010. — № 1, 2. — 72 с.

3. Швечкова О.Г. Лептоспироз собак в условиях крупного города: автореф. дис. канд. вет. наук. — СПб., 2016. — С. 20.
4. Зорин В.Л., Зорина А.И., Щербаков Л.Б. Вспышка лептоспироза среди собак в городке Иркутске // Матер. Междунар. конфер. — Барнаул, 2015. — С. 109-110.
5. Барышников П.И., Резниченко З.М., Федорова Г.А., Андрейцев К.М. Природно-очаговые инфекционные болезни животных в Алтайском крае: монография. — Барнаул, 2013 — С. 19-94.

Мектепке дейінгі тәрбиеде бейнелеу өнерін дәстүрден тыс әдістер арқылы оқыту

Тауманова Гульжансара Куанбаевна

Бейнелеу өнері пәні мұғалімі

Алматы облысы, Талдықорған қаласы №7 ясли-бақшасы

Мақсаты:

- Тұрмыста, еңбекте, ойын барысында қоғамдық және табиғи құбылыстармен, заттармен таныстыру арқылы балалардың бойында қоршаған ортаға деген эстетикалық көзқарасты қалыптастыру;
- Дәстүрден тыс сурет салдыру арқылы қиялын, түсінігін қалыптастыру, дәстүрден тыс ойлауға тәрбиелеу;
- Бейнелеу құралдары арқылы көркемдік тәрбие беру (көркемдік талғамды қалыптастыру, шығармашылық қабілеттерін дамыту);

Міндеттері:

- Көркемөнер туындылары жайында қарапайым түсінік беру және әсер алу, сезінуге баулу, бейнелеу әрекеті негізінде іскерлік дағдыларды меңгерту, өмірдегі әдемілікті, сұлулықты қабылдау мен түсінуге, сезінуге дағдыландыру, қарапайым эстетикалық әсерлер, көру мен есту түйсіктерін жинақтауға жаттықтыру;
- Сәндік қолданбалы өнер арқылы ұлттық салт-дәстүрлермен таныстырып, үлкендер еңбегін құрметтеуге тәрбиелеу, көркемдік талғамын қалыптастыру.
- Эмоциялық және танымдық түсініктерін, ішкі сезімдерін көрсете білуге тәрбиелеу.

Өзектілігі:

Мектеп жасына дейінгі бала бояу арқылы психофизиологиялық, эстетикалық тұрғыдан дамиды. Баланың бойындағы шығармашылық қабілеті ашылып, ой-қиялы дамиды.

Жұмыс барысы:

Бейнелеу өнерін оқытуда дәстүрден тыс әдіс-тәсілдерді мен вариативтік сағаттарда жүргіземін. Дәстүрден тыс бейнелеудің түрлері мен әдістері:

- Қолмен сурет салу (алақанмен, саусақпен)
- Картоппен бастырма
- Қылқаламмен түрту
- Майлы бояу және акварель
- Балауыз шам мен акварель
- Сиқырлы жіптер
- Монотипия
- трафаретпен таңба
- кляксография(тамшы)

-пипеткамен сурет

-Дәстүрден тыс бейнелеудің түрлері мен әдістері балалардың жас ерекшелігіне қарай үйретіледі. Бұл әдістердің әрқайсысы ойын десе де болады. Бұл әдістермен сурет салу балалардың ашылуына, өзін еркін сезінуге, қиялының дамуына, өз ойын еркін жеткізуге мүмкіндік береді.

Оқытудың бірінші жылындағы міндеттер:

-Әртүрлі бейнелеу материалдарына және олармен жұмыс істеуге қызығушылығын ояту.

-Түстер палитрасын меңгеруге жағдай жасау.

-Балалардың танымдық қабілетін ашуға жағдай жасау.

-Тілдерін дамыту.

Оқытудың келесі жылындағы міндеттер:

-Бейнелеуобраздарын жасауға көмектесу.

-Балалардың жеке қабілеттерін ескере отырып,бейнелеу және танымдық білімдеріне талапты күшейту.

-Жұмыстарын талқылауға, сипаттауға, өз ойын айтуға дағдыландыру, тілін дамыту.

Күтілетін нәтиже:

-Балаларға бейнелеу өнерінің дәстүрден тыс әдіс-тәсілдерін үйрету, балалардың шығармашылық қабілетінің қалыптасуына, көру, есте сақтау қабілетімен қатар интеллектуалды дамуына жағдай жасайды.

-Бейнелеу өнерінің түрлерімен танысуға және әртүрлі материалдармен кеңінен жұмыс жасауға мүмкіндік алады.

-Өз ойларын бейнелеу арқылы еркін жеткізе білуге, өз қиялындағы сурет салуға дағдыланады.

- Шығармашылық қабілетін, ұсақ қол бұлшық еттерін дамытады.

- Балаларды шыдамдылыққа, әсемдікті түсінуге тәрбиелеу, эстетикалық тәрбие беру.

Қорытынды: Бейнелеу өнерінің дәстүрден тыс оқытудың нәтижесі жылына үш рет балалардың көркемдік-эстетикалық даму деңгейін тексеру арқылы тексеріледі. (қыркүйек, желтоқсан, мамыр).

Антидемпинг как инструмент защиты интеграционного рынка на примере Европейского союза и Евразийского экономического союза

Д. Тюлебекова - доктор PhD, магистр международных отношений, преподаватель в ЕНУ им. Гумилева

Н. Исабеков - доктор PhD, магистр международных отношений в области международной торговли, эксперт I-й категории Департамента экономической интеграции Национальной палаты предпринимателей Республики Казахстан.

Аннотация

Осы мақалада сипатталады құқықтық және экономикалық интерпретациясы антидемпинга, бастауы оның пайда болуы, сондай-ақ қолдану ережесі Еуропалық одақ пен Еуразиялық экономикалық одақ.

Маңызды сөздер: антидемпинг, сауда саясаты, Еуразиялық экономикалық одақ.

Annotation

This article describes the legal and economic interpretation of antidumping, the origins of its occurrence, as well as the rules of application in the European Union and the Eurasian economic Union.

Key words: anti-dumping, trade policy, Eurasian economic Union

Предметом внешнеторговой политики является регулирование товарооборота с зарубежными странами. Во всех определениях торговой политики существует утверждение, что ее целью является влияние государства на товарооборот с зарубежными партнерами. По мнению Б.Елинского [1.,с.128], торговая политика является совокупностью мероприятий, предпринимаемых правительством и направленных на осуществление целей в отношении уровня и структуры импорта (политика импорта) и экспорта (экспортная политика) товаров и услуг. Согласно П. Кругману и М. Обсефелда, торговая политика является формой экономической активности правительства, призванной воздействовать на размеры, направления и структуру оборота внешней торговли [2.,с.127].

Под целями торговой политики понимается выбор государством определенных приоритетов в экономических отношениях с зарубежными странами. Общей целью торговой политики является обеспечение быстрого и устойчивого экономического развития путем оптимального участия страны в мировой экономике [1.,с.128].

Классифицировать торговую политику можно на основании двух критериев. Во-первых, согласно способу ее формирования и реализации торговая политика может иметь характер автономный или договорной. Автономная политика заключается в осуществлении государством самостоятельной торговой политики, без договоренностей с зарубежными партнерами. Это одностороннее определение целей и средств для их реализации. Данный вид торговой политики связан с риском принятия ответных мер со стороны торговых партнеров. В свою очередь, договорная политика в сфере торговли является результатом компромисса между партнерами, так как возникает в ходе консультаций, переговоров в рамках межгосударственных соглашений, как на региональном, так и международном уровнях [3.с.88].

Вторым критерием классификации торговой политики является государственное участие в сфере внешней торговли. С этой точки зрения можно выделить два противоположных направления: политику либерализации и политику протекционизма. Политика либерализации означает открытие национальной экономики для сотрудничества с зарубежными странами, а политика протекционизма – введение барьеров, ограничивающих сотрудничество [4.,с.127]. В чистом виде ни одна из перечисленных концепций не используется на практике. В зависимости от преобладающей тенденции в торговой политике, можно говорить о более или менее либеральной (или протекционистской) политике. Так, государство может устранять торговые барьеры в одном секторе экономики, создавая или усиливая одновременно барьеры в других отраслях.

Протекционизм направлен на реализацию национальных интересов (или региональных), в отличие от свободной торговли, ориентированной на достижение мирового экономического развития. При этом стоит отметить, что реализация национальных интересов не обязательно должна отражать выгоды для всех социальных групп страны, так как протекционизм действует очень избирательно и, увеличивая преимущества одной группы, уменьшает их в отношении других.

Антидемпинговая политика является деятельностью государства, в случае, когда импортные товары на внутреннем рынке продаются по цене ниже, чем на рынке экспортера и/или ниже стоимости производства. Выполнение этих задач осуществляется с использованием антидемпинговых законов, являющихся легальным инструментом для борьбы с торговлей, имеющей признаки недобросовестной.

Первый антидемпинговый закон вступил в силу в 1904 году в Канаде. Закон представлял собой компромисс между сторонниками либерализации торговли (фермеры) с одной

стороны, и сторонниками сохранения высоких таможенных барьеров в доступе на канадский рынок (промышленные производители) [5., с.32]. Далее, в 1906 году антидемпинговое право было принято в Австралии, в 1914 году в Южной Африке, в 1916 году в США, в Японии и во Франции в 1920 году, в Новой Зеландии и Великобритании в 1921 году [6., с.591-617]. Введение в тот период закона в ряде стран, значимых в мировой торговле, было продиктовано определенными обстоятельствами.

По мнению некоторых экономистов, причиной стали опасения быстро растущей промышленной отрасли Германии, распространяющая антимонопольная политика стран, относительно высокий уровень таможенных пошлин, что способствовало сохранению национальных монополий и применение ими демпинга, а также факт, что антидемпинг воспринимался как «честный» способ защиты отечественной промышленности [7., с.16].

С 1950 года антидемпинг набирает популярность во всем мире. Распространение антидемпингового права после второй мировой войны можно объяснить созданием ГАТТ в 1948 году, поскольку в текст ГАТТ была включена статья, касающаяся антидемпинга. В 1956 году страны-члены ГАТТ решил систематически исследовать антидемпинговые правила и их использование членами [6., с.591-617].

Во время шестой тарифной конференции ГАТТ, названной в честь президента США Дж. Кеннеди был согласован и принят Антидемпинговый Кодекс, который вступил в силу 1 июля 1968 года. Во время Токийского Раунда, первое Соглашение об интерпретации ст. VI ГАТТ было пересмотрено. Однако, Антидемпинговый Кодекс носил необязательный характер и применялся исключительно теми государствами-членами, которые его приняли [6.,с.591-617]. В рамках Уругвайского Раунда принято Соглашение о применении ст. VI ГАТТ, которое вступило в силу с 1 января 1995 как неотъемлемая часть Соглашения о создании Всемирной Торговой Организации (ВТО), обязывающей все государства-члены.

Антидемпинг является одним из инструментов защиты, значение которого особенно возросло после Уругвайского Раунда ГАТТ. Так, в рамках Уругвайских переговоров был введен запрет на применение определенных нетарифных мер, в том числе количественных и добровольных ограничений экспорта. Процедуру антидемпинговых разбирательств каждая страна может определять самостоятельно, однако она должна соответствовать правилам ГАТТ/ВТО. Эти документы детализируют условия, которые должны быть выполнены, чтобы можно было возбудить дело и в обоснованных случаях применять антидемпинговые санкции.

Так, факт демпинга должен быть установлен на основании цены импортируемого товара, которая ниже нормальной стоимости. В свою очередь, ввоз на внутренний рынок товара по демпинговой цене не является достаточным основанием для начала антидемпингового расследования. Обязательным условием для расследования должно быть заявление, поданное непосредственно национальной отраслью или от ее имени, то есть отечественными производителями, совокупный объем производства которых составляет более 25% производства аналогичной продукции на внутреннем рынке.

В определенных обстоятельствах, соответствующие органы могут возбудить дело без вышеуказанного заявления. В любом случае, возбуждение расследования требует наличия трех доказательств: 1) факт демпинга, 2) ущерб, 3) причинно-следственная связь между демпингом и ущербом национальной отрасли.

В случае отсутствия вышеперечисленных доказательств, заявление о расследовании не принимается. Кроме того, расследование прекращается, если: 1) маржа демпинга меньше, чем 2% по отношению к экспортной цене, 2) фактический и возможный объем демпингового импорта является незначительным, 3) материальный ущерб незначителен.

Как правило, антидемпинговое расследование должно завершаться в течение одного года, но ни в коем случае не превышать 18 месяцев с даты его начала. Однако на практике в отдельных случаях антидемпинговые расследования продолжаются более 18 месяцев.

Инструментами антидемпинга являются: антидемпинговая пошлина, предварительная антидемпинговая пошлина и ценовые обязательства.

Предварительные пошлины, наложенные в ходе судебного разбирательства, вводят изменения в правила ввоза, но в рамках предварительного подтверждения ущерба, и не должны превышать предварительно оцененную величину демпинговой маржи. Целью введения временных пошлин является противодействие негативным последствиям до принятия окончательного решения соответствующими органами.

При этом срок действия временных пошлин должен быть максимально коротким, насколько это возможно, т. е., в принципе, не должен превышать четырех месяцев, а в исключительных случаях – шести месяцев.

В свою очередь, окончательные пошлины устанавливаются в случае доказательства продажи товара по демпинговым ценам и подтверждения ущерба. Так же, как и временные пошлины, не могут превышать демпинговую маржу. Антидемпинговые пошлины вводятся не ранее, чем через 90 дней после даты применения временных мер, а также на срок, не превышающий 5 лет. Антидемпинговое разбирательство может быть приостановлено или прекращено без наложения временных мер и окончательных, после получения со стороны экспортера добровольного обязательства по изменению цены. Ценовое обязательство означает, что экспортер обязуется изменить цены и прекратить экспорт в данной области по демпинговой цене.

В качестве одной из основных форм экономического сотрудничества между странами и/или их группами выступает международная торговля. Регулирование этой торговли позиционируется, как прерогатива указанных субъектов, которые реализуют ее в рамках торговой и внешней политики. Европейский Союз является интеграционным объединением, ведущим торговую политику, которая единообразна для всех его членов. Первые правила общей торговой политики были сформулированы в подписанном в 1957 году Римском договоре, устанавливающим Европейское Экономическое Сообщество (ЕЭС). Целью создания ЕЭС было экономическое развитие и повышение уровня жизни путем создания общего рынка и постепенного сближения экономической политики стран-членов.

Одним из мероприятий, подробных для реализации этой цели должна была стать либерализация и координация торговой политики государств-членов. Кроме того, договор устанавливал таможенный союз, который призван был отменить ввозные и вывозные пошлины между государствами-членами.

Сам договор не определял понятия общей торговой политики. Комиссия приняла, что это меры, регулирующие торговлю с третьими странами, т. е. не являющимися членами объединения. В свою очередь, Совет Министров признал, что торговая политика включает в себя любые средства, целью которых является положительное влияние на потоки внешней торговли. Согласно последней интерпретации общая торговая политика включает в себя то же содержание, что и национальная торговая политика [8., с.19].

В соответствии с Римским договором определено, что в ходе создания таможенного союза, все государства-члены будут координировать свои торговые отношения с третьими странами и постепенно их гармонизировать, с целью постепенного перехода к общей торговой политике.

Первого июля 1968 года в ЕЭС были отменены таможенные пошлины и эквивалентные сборы в торговле товарами между государствами-членами. Общая торговая политика в отношении третьих стран была введена 1 января 1970 года (в отношении социалистических стран - в 1975 году) [9., с.5-6]. С этой даты полномочия в области регулирования товарооборота государств-членов с третьими странами были отданы с уровня национальных полномочий на уровень сообщества.

Однако, необходимо отметить, что еще в течение многих лет после окончания переходного периода торговая политика ЕС функционировала не в полной мере отвечая принци-

пам общности, так как учредительный договор предусматривал возможность применения государствами-членами индивидуальных мер защиты. Так, статья 115 Договора допускала, что в экстренных случаях государства-члены могли сами принимать необходимые меры торговой политики. Комиссия, в свою очередь, имела возможность принятия решения об изменении или отмене этих мер.

Данные возможности были ограничены в силу подписания Договора о Европейском союзе (Маастрихтский договор), и далее исключены ввиду принятия Лиссабонского договора.

В 2009 году была опубликована унифицированная версия антидемпингового права ЕС. Согласно которому вводятся изменения в правила ввоза Европейского Союза в виде Регламента Совета (ЕС) № 1225/2009 от 30 ноября 2009 года по вопросам защиты от импорта продуктов по демпинговым ценам из стран, не являющихся членами Европейского Сообщества.

Необходимо отметить, что для применения антидемпинговых мер в ЕС необходимо выполнение четвертого условия, кроме трех основных (факт демпинга, ущерб и причинно-следственная связь между ущербом и демпингом), основывающегося на необходимости соблюдения интересов ЕС при введении данного механизма.

Интерес ЕС понимается как интерес различных субъектов, рассматриваемых в совокупности, в том числе отечественной промышленности, пользователей и потребителей. В этом смысле особое внимание придается необходимости ликвидации последствий демпинга, создающего барьеры в торговле, а также восстановления эффективной конкуренции. Данное условие свидетельствует о специфике антидемпинговой политики ЕС, по сравнению с соответствующим регулированием ВТО.

Между тем, антидемпинг является главным инструментом обусловленной защиты рынка Европейского союза. Только в 1995-2016 годах количество проведенных исследований составило 493, из которых 314 исследований закончились введением антидемпинговой пошлины. Наибольший рост, в сравнении с предыдущим годом, характеризует 1999 год (более чем в три раза), 2004 (более чем в четыре раза), 2008 (рост исследований увеличился в два раза) и 2014 год (рост исследований увеличился в три с половиной раза). Также как и в случаях применения компенсационных мер, тяжело однозначно определить причины этих колебаний, однако, несомненно имеет место влияние экономической конъюнктуры. В периоды хорошей конъюнктуры предприятия не нуждаются в поддержке со стороны промышленной и/или торговой политики, в то время как желательна она в период ухудшающейся конъюнктуры, когда на рынке возникает острая ценовая конкуренция, в том числе в форме демпинга.

Слабая экономическая конъюнктура не является единственным фактором, влияющим на изменения количества антидемпинговых разбирательств. Наибольший рост в количестве новых исследований, относительно предыдущего года, пришелся на 2004 год, во время подъема мировой экономики. По данным Европейской Комиссии, рост мировой экономики в 2004 году достиг 5,3% и до 2008 года рос темпами выше 4,5%. Этот рост был неровный, относительно быстрый в азиатских странах, прежде всего в Китае, но также в странах СНГ [10,6,19,4,11].

Рост мировой экономики сопровождался увеличением доли указанных стран в международной торговле. В случае Китая, несомненным катализатором экспортной экспансии было присоединение этого государства в ВТО в 2001 году. Это сказалось на динамике импорта в ЕС. В 2003 и 2004 годах ЕС отметил резкое 20%-ное увеличение импорта. Одновременно произошло расширение ЕС на 10 новых стран-членов Евросоюза, что повлияло на ужесточение ценовой конкуренции на рынке ЕС. В этих обстоятельствах объяснимо более чем четырехкратное увеличение числа антидемпинговых разбирательств в ЕС в 2004 году.

Как показывает мировой опыт, защита внутренних рынков в рамках международной торговли является одним из приоритетных направлений. При этом, весьма широкий и эффективный арсенал инструментов защиты определен Соглашением ГАТТ, аналогично как случаи и условия их применения.

Одним, пожалуй, наиболее распространенным в использовании является антидемпинг. Изначально определенный как мера защиты внутренних рынков в условиях свободной торговли, на сегодняшний день антидемпинг все больше напоминает инструмент протекционистской политики, одновременно создавая барьеры в международной торговле, и, как следствие, способствуя ослаблению конкуренции.

Примеры вводимых мер в ЕС и ЕАЭС показывают, что зачастую применение меры носит субъективный характер и нередко становится не только формой регулирования международной торговли, позволяющей защитить отечественных производителей от внешней конкуренции, но и инструментом политического давления.

Список использованной литературы

1. Б. Елинский, *Polska polityka handlu zagranicznego w warunkach członkostwa w Unii Europejskiej*, WUG, Гданьск 2003, с. 128.
2. R. Krugman, M. Obstfeld, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWN, Варшава 1993, с. 127.
3. Jantón-Drozdowska E., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, Ars boni et aequi, Познань, 2004, с. 88
4. Świerkocki J., *Zarys ekonomii międzynarodowej*, PWE, Варшава 2011, с.127
5. J.M. Finger, *The Origins and Evolution of Antidumping Regulation*, [в:] *The World Trading System. Critical Perspectives on the World Economy*, R. Howse (red.), Routledge, Лондон 1998, с. 32.
6. M. Zanardi, *Antidumping: A problem in international trade*, «European Journal of Political Economy», Vol. 22, Issue 3, Сентябрь 2006, с. 591-617.
7. J.M. Finger, *Antidumping how it works and who gets hurt*, The University of Michigan Press, Michigan 1993, с. 16.
8. E. Synowiec, *Ewolucja ogólnych zasad wspólnej polityki handlowej*, «Wspólnoty Europejskie», Nr 4 (116), 2001, с. 19.
9. E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec (red.), *Unia Europejska*, том 1, IKiCHZ, Варшава 2004 с. 5-6
10. European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2006, «European Economy» No 5/2006, с. 6, 19; Spring 2009, «European Economy» No 3/2009, с. 4, 11
11. European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2011, «European Economy» No 6/2011, с. 18, 29.

Шығармашылық мүйісі/Уголок творчества

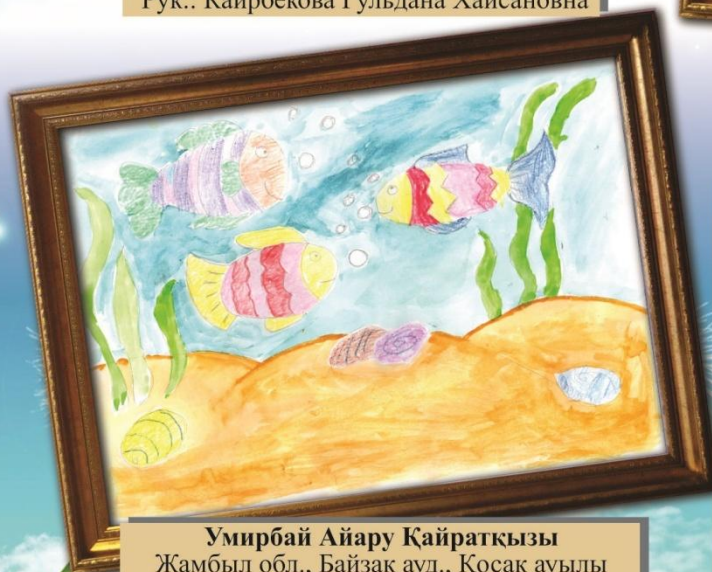
Игенбек Амина Ақылбекқызы
Алматы қаласы Ә. Қастеев атындағы
өнер және дизайн мектебі
Жет.: Айда Шухратовна

Есжанқызы Ақерке
КГУ "Средняя школа №13
(со спец. классами)" г.Талдықорғана
Рук.: Кайрбекова Гульдана Хайсановна

Серік Сезім
ГККП "Детский сад №11 "Арай"
при акимате г.Кокшетау
Рук.: Даутбаева Арайгуль Ануарбековна

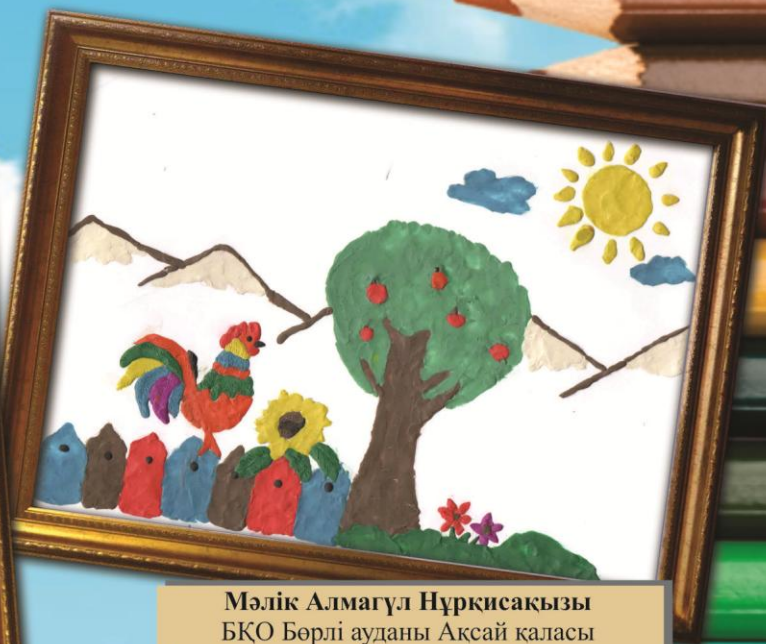
Умирбай Айару Қайратқызы
Жамбыл обл., Байзақ ауд., Қосақ ауылы
Байзақ ауданы әкімдігінің білім бөлімінің
«Қосақ негізгі мектебі» КММ
Жет.: Тайсенгирова Маржан Маусымалиевна

Кучинская Ангелина Геннадьевна
Дворовый клуб "ЖасҚанат"
г. Астана
Рук.: Кравченко Евгения Николаевна

Мақсатқызы Айдана
Жамбыл обл, Талас ауданы, с. Бостандық
Алғабас орта мектебі
Жет.: Қожагелдиева Кулзира Марковна

Мәлік Алмагүл Нұрқисақызы
БҚО Бөрлі ауданы Ақсай қаласы
Ақсай қаласы №1 мектеп-балабақша кешені
Жет.: Кажгалиева Гульнур Нурлановна

Боранхан Ақжан
Алматы обл., Ақсу ауд., Арасан ауылы
Барлыбек Сырттанов атындағы орта мектебі
Жет.: Ақсубаева Раушан Жумагалиевна

Жакипова Рысқұл Тұрапқызы
Жамбыл обл., Байзақ ауд., Қосақ ауылы
Байзақ ауданы әкімдігінің білім бөлімінің
«Қосақ негізгі мектебі» КММ
Жет.: Майликулова Асем Азимхановна

Мустафина Амина
Мангистауская обл., г.Ақтау
ГКПП Ясли сад №46 «Балбұлак»
Рук.: Сельченкова Екатерина Ивановна

Требования к содержанию и оформлению

Авторские права.

Высылая материалы, автор гарантирует, что

- по данной работе у автора нет обязательств перед третьими лицами, препятствующими размещению материалов;
- отправляя материал для публикации в журнале, Вы подтверждаете, что права на нее принадлежат Вам, и если возникнут проблемы с соблюдением авторских прав, то обязуетесь разрешать их самостоятельно;

Требования к содержанию и оформлению статей:

1. В структуру статьи должны входить: заглавие статьи; ФИО автора/ов; занимаемая должность; название учреждения; город/район; текст статьи; список литературы, который должен содержать лишь цитируемые в тексте работы.

2. Заглавие статьи должно быть информативным, лаконичным.

3. Статья предоставляется в редакцию журнала в электронном виде.

4. Объем статьи не должен превышать **4 страниц** формата А4, страницы должны быть целиком заполнены текстом. Шрифт 14 Times New Roman, интервал – 1,0. Поля: слева, справа, сверху, снизу – 2 см, включая таблицы, схемы, рисунки и список литературы.

5. Все формулы должны набираться в «Редакторе формул» в текстовом редакторе Word.

6. Все графики и диаграммы и прочие выстраиваемые объекты должны быть снабжены числовыми данными, обеспечивающими при необходимости их (графиков, диаграмм) достоверное воспроизведение, размер шрифта -12 пт.

7. Табличные сноски располагаются под таблицей.

8. Список литературы оформляется в конце статьи.

9. Статья сопровождается краткими аннотациями (5-7 предложений), содержащими информацию о тематике и проблематике статьи, цели ее написания.

10. Ответственность за содержание статьи несут авторы.

11. Редакционная коллегия оставляет за собой право публикации или отклонения статьи.

12. Материалы авторам не возвращаются.

13. Статьи, оформленные с нарушением требований, к регистрации не принимаются.

14. Фото не помещать в текст (сохранять отдельно в формате JPG с нумерацией от №1, №2). В тексте статьи указывать номер фото, выделяя жирным шрифтом.

15. В отдельном от статьи файле (**Заявка**) указываются сведения об авторе: ФИО, учёная степень, учёное звание, занимаемая должность, название учреждения, домашний адрес, контактные телефоны, e-mail.

16. Можно приложить качественную фотографию автора (в электронном виде).

17. Редакционная коллегия имеет право вернуть на доработку автору материалы при невыполнении предъявляемых требований, наличии орфографических, грамматических и стилистических ошибок, отрицательной рецензии.

18. Статья обязана сопровождаться Рецензией, с подписью автора и печатью учреждения, в которой работает рецензент (авторами рецензии могут быть, руководители МО, методисты, ППС института или вуза)

19. Материалы представляются на казахском или русском языках на электронный адрес ziat.journal@mail.ru

Требования к содержанию и оформлению методической разработки:

1. Представляемый материал (методическая разработка, конспекты) должен являться оригиналом, не опубликованным ранее в других печатных изданиях.

2. Первая страница должна содержать следующую информацию: заглавие, фамилию, имя автора, место работы (наименование организации) автора, далее следует текст.

3. В конце метод.разработки должен быть приведен список использованной литературы.

4. Материалы представляются на казахском или русском языках на электронный адрес ziat.journal@mail.ru в формате «Microsoft Word».

5. Объем текста не должен превышать **4 страниц** формата А4. Набор текста должен быть осуществлен с учетом соблюдения общепринятых стандартов (абзацные отступы, «одинарный» межстрочный интервал и тп.), тип шрифта «Times New Roman», шрифт 14, интервал – 1,0. Поля: слева, справа, сверху, снизу – 2 см.

6. Ответственность за содержание материала несут авторы

7. Методические разработки, оформленные без соблюдения данных требований не принимаются к публикации.

8. При наличии редакционных замечаний материал так же возвращается автору на доработку.

Мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар

Авторлық құқық.

материалды ұсынғанда, автор кепілдік береді

- осы жұмыс бойынша авторда материалдарды орналастыруға кедергі келтіретін үшінші тұлғалардың алдында міндеттемелер жок;

- журналға материалды жариялауға жібере отырып, сіз оған деген құқық Сізге тиесілі екенін растайсыз, егер авторлық құқықты сақтауда проблемалар туындаса, оларды өз бетінше шешуге міндеттенесіз;

Мақалалардың мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар:

1. Мақала құрылымына: мақаланың атауы; автордың аты-жөні; атқаратын қызметі; мекеменің атауы; қала/аудан; мақала мәтіні; тек жұмыс мәтінінде дәйексөз келтірілетін әдебиеттер тізімі кіреді.

2. Мақаланың тақырыбы ақпаратқа толы, жинақы болуы керек.

3. Мақала журнал редакциясына электронды түрде ұсынылады.

4. Мақала көлемі А4 форматындағы 4 беттен аспауы тиіс, беттер толық мәтінмен толтырылуы тиіс. Қаріп 14 Times New Roman, интервал – 1,0. Өрістер: сол, оң, жоғарғы, төменгі – 2 см, кестелерді, сызбаларды, суреттерді және әдебиеттер тізімін қоса алғанда.

5. Барлық формулалар Word мәтіндік редакторында "Формулалар редакторында" терілуі тиіс.

6. Барлық кестелер мен диаграммалар және өзге де құрылатын объектілер сандық деректермен жабдықталуы тиіс, қаріп мөлшері -12 пт.

7. Кестелік сілтемелер кестенің астына орналастырылады.

8. Әдебиеттер тізімі мақала соңында ресімделеді

9. Мақала тақырыбы мен мәселесі, оны жазу мақсаты туралы ақпаратты қамтитын қысқаша аннотациялармен (5-7 сөйлем) сүйемелденеді.

10. Мақала мазмұнына авторлар жауап береді.

12. Редакциялық алқа мақалаларды жариялау немесе қабылдамау құқығын өзіне қалдырады.

12. Материалдар авторларға қайтарылмайды.

13. Талаптар сай келмейтін мақалалар тіркеуге қабылданбайды.

14. Суретті мәтінге орналастырмау (№1, №2 нөмірленген JPG форматында жеке сақтау). Мақала мәтінінде Фото нөмірін жазып көрсеті қажет.

15. Мақаладан бөлек файлда (**өтінім**) автор туралы мәліметтер көрсетіледі: аты-жөні, оқу дәрежесі, оқу атағы, атқаратын қызметі, мекеменің атауы, мекен-жайы, байланыс телефондары, e-mail.

16. Автордың сапалы суретін (электронды түрде) қоса беруге болады.

17. Редакциялық алқа қойылатын талаптар орындалмаған, орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық қателер, теріс рецензиялар болған кезде материалдарды авторға толықтыруға, өзгертуге қайтаруға құқылы.

18. Мақалаға рецензия жазылуы керек, онда рецензия жазған автордың қолы және рецензент жұмыс істейтін мекеменің мөрі қойылуы қажет (рецензияның авторлары ӘБ жетекшілері, әдіскерлер, институттың немесе ЖОО-ның профессор-оқытушылар құрамы болуы мүмкін).

19. Материалдар қазақ немесе орыс тілдерінде электронды мекен-жайға ұсынылады **ziat.journal@mail.ru**

Әдістемелік әзірлемелердің мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар:

1. Ұсынылатын материал (әдістемелік әзірleme, конспектілер) бұрын басқа баспа басылымдарында жарияланбаған болуы тиіс.

2. Бірінші бетте мынадай ақпарат болуы тиіс: материал тақырыбы, тегі, аты, жұмыс орны (ұйымның атауы), әрі қарай мәтін жазылады.

3. Соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімі келтірілуі тиіс.

4. Материалдар қазақ немесе орыс тілдерінде "Microsoft Word" форматында электронды мекен-жайға ұсынылады **ziat.journal@mail.ru**.

5. Мәтін көлемі А4 форматындағы **4 беттен** аспауы тиіс. Мәтін терімі жалпы қабылданған стандарттарды (абзацтық шегіністер, жоғарылық "бір" интервал және т.б) сақтауды есепке ала отырып жүзеге асырылуы тиіс.), "Times New Roman" шрифтінің түрі, 14 шрифт, интервал – 1,0.

6. Материалдың мазмұнына авторлар жауапты

7. Осы талаптарды сақтамай ресімделген әдістемелік әзірлемелер жарияланымға қабылданбайды.

8. Орталық қойылатын талаптар орындалмаған жағдайда, орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық қателер, болған кезде материалдарды авторға толықтыруға, өзгертуге қайтаруға құқылы.